



Roman Maiz, Okelar bertsolaria



Roman Maiz, Okelar bertsolaria

Auspoa Liburutegia
322

Roman Maiz, Okelar bertsolaria / grabazioak, Inazio Maritxalar ; transkripzioa eta iruzkinak, Nikolas Zendoia ; bertsolariak, Jon Azpillaga ... [et al.] ; argazkiak, Mutrikuko Bertso-Eskola, Joxemari Iriondo, Maritxalarren Taldea ; edizioa, Pello Esnal, Joxemari Iriondo. - [S.l.] : Auspoa ; Donostia-San Sebastián : Gipuzkoako Foru Aldundia, Kultura, Gazteria eta Kirola Departamentua, 2012.

339 or. : argk. ; 20 cm. - (Auspoa Liburutegia ; 322)

Aurkibidea

LG SS XXXX-2012. - ISBN 978-84-7907-687-0

1. Poesías vascas - S. XX-XXI - Antologías. I. Okelar (1928-). II. Maritxalar, Inazio. III. Zendoia, Nikolas (1941-). IV. Azpillaga, Jon (1935-). V. Mutrikuko Bertso-Eskola. VI. Iriondo, Joxemari (1938-). VII. Maritxalarren Taldea. VIII. Esnal, Pello (1950-). IX. Gipuzkoa. Departamento de Cultura, Juventud y Deporte. X. Saila.

821.361-1"19/20"(082.2)

Grabazioak: Inazio Maritxalar

Transkripzioa eta iruzkinak: Nikolas Zendoia

Bertsolariak: Jon Azpillaga, Patxi Etxeberria, Modesto Maiz Okelar, Roman Maiz Okelar, Joxe Makazaga Ziolar, Jon Mugartegi, Juan Mari Narbaiza, Nikolas Zendoia

Argazkiak: Mutrikuko bertso-eskola (Romanen azalekoa eta Okelar anaien atzealdekoa), Joxemari Iriondo (azaleko koloretakoa, azal-hegalekoa eta 43, 97, 265b, 325b, 333 eta 337. orrialdeetakoak), Maritxalarren taldea (181, 189, 223, 265a, 321 eta 325a. orrialdeetakoak)

Edizioa: Pello Esnal, Joxemari Iriondo

© Edizio honena: AUSPOA Argitaletxea
Gipuzkoako Foru Aldundia

400 aleko tirada

ISBN: 978-84-7907-687-0

Legezko Gordailua: SS-????????????????

Fotokonposizioa: Imanol Tapia

Inprimaketa: Itxaropena S.A., Zarautz

Roman Maiz, Okelar bertsolaria



Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura, Gazteria eta Kirol Departamentua
Departamento de Cultura, Juventud y Deporte

Donostia-San Sebastián, 2012

Aurkezpena

Antonio Zavalak berehala zabaldu zizkien Auspoaren atea bat-bateko bertsoei. Hala, *Errege eguneko bertso sayoa* plaza-ratu zuen 1962an, Basarri, Uztapide, Xalbador eta Azpillagaren bertsoz. *Bertsolarien txapelketa (30-XII-1962)* eskaini zigun hurrena, 1963an; eta *Noizbait*, 1964an, Uztapideren bat-bateko bertsoak ardatz zituela. Gero etorri ziren ondorengo txapelketa nagusiei eskainiak, eta Lasarte, Zepai, Xalbador, Mitxelena, Azpillaga, Joxe Lizaso, Mugartegi eta Basarriren bertsoak ardatz hartuta moldatuak. Guztira, hamabost liburu argitaratu zituen, bat-bateko bertsoei bereziki emanak. Baina zenbat liburu ote dira Auspoa bilduma osoan bat-bateko bertsoak gabeak?

Zavala hil ondorenean atera ditugu beste hiru liburu bat-bateko bertsoz bereziki: *Uztapide bat-batean*, Patxi Iraolaren *Naizen apurra* eta *Santa Ageda koplak Zestoan*, orain hurrena plazaratua.

Liburu horiek banan-banan aztertuta, nabarmen ageri da zer-nolako lana dagoen bakoitzaren atzean. Zenbat bertsolariaren ahotsak jasotzen dituen bakoitzak. Eta zenbat esku behar diren bat-bateko bertsoak grabatu, paperean jaso, zailtzak argitu, bertsoak aukeratu, ordenatu, eta argibidez eta xehetasunez hornitzeko. Azken batean, ezinezkoa da horrelako bat egitea, talde-lanean ez bada.

Hala ere, beti dago norbait prest bere gainean hartzeko horrelako lana, baldin eta maitea badu bertsolaria eta gogoak baditu haren bertsoak. Hain zuzen, horixe gertatu da Okelar bertsolariarekin ere.

Izan ere, bertsolari maitagarririk bada, horixe da Roman Maiz, Okelar bertsolaria. Eta norbaiten bertsoek plazaratzea

merezi badute, Okelarren bertsoek merezi dute. Horrexegatik eskaintzen ditugu pozarren liburu honetan.

Ez gara horretan lehenengoak. Ez horixe! Mutrikun ere maitea dute Okelar. Esaterako, Mutrikuko bertso-eskolak, 1993an, liburu polit bat eskaini zien Okelar anaiei, Modesto zenari eta Romani, omenaldi gisa: *Okelar*. Izan ere, hitzaurrean diotenez, “bertso-eskolan dihardugunok, eta bertsolaritza gustokoa dugunok, une goxoak pasa ditugu Okelar anaien bertsoak entzun eta dastatuz”. Hamasei urte geroago, berriz, 2009an, *Okelar. Ahotik paperera. 25 urte* liburua plazaratu zuten, DVD eta guzti, “Okelar anaiak” bertso-paperen 25. urteurrenean. Bestalde, eskuetan dugu Kalaputxi aldizkariak, 2011ko Santa Eske egunaren atarian, Romani egindako elkarriketa.

Eta, egun batean, Santa Eskean bezala jo zituen Inazio Maritxalarrek Auspoaren atea. Romanen bertso-saio mordoa zuela grabatua eta gure eskuetan utzi nahi zituela. Aldi berean, Nikolas Zendoiarenean ere jo zuen. Ea zer egin zitekeen Romanen bertso horiekin. Eta Nikolasek grabazioak eskatu, eta Romanen eta bertso-lagunen bertsoak banan-banan entzun eta paperera pasa eskuz. Eta, horretara mugatu gabe, argibideak eta iruzkinak ere erantsi Zarauzko aiarrak. Horrela iritsi zitzaizkigun Romanen bertsoak eskuetara: paperera pasata eta argibidez hornituta. Zailena egina zegoen.

Ondoren etorri zen gure lana: eskuratutako bertsoak ordenagailura pasa, ordenatu (urteen harian), zenbait zalantza argitu (geuk ere, Santa Eskean bezala, han-hemengo atea joz) eta argitaratzeko moldatu (ahozkoa eta idatzia elkarrekin uztartuz, batik bat Antonio Zavalaren jokabidea gidari).

Eskuetan dugu emaitza: hogeita bi bertso-saio, Roman Okelarrek eta bertsolari lagunek han eta hemen eginak, lagunartean.

Hogeita bi bertso-saioak, bakoitzaren izenburuan ageri denez, bederatzi herritan eginak dira; gehienak, soziedade eta

sagardotegietan, baina baita etxe partikularretan ere. Alde handiak daude bertso-saioen artean; luzeran, batik bat. Esaterako, saio osoa da lehenengoa eta denetan zaharrena. Gainerako gehienak zatiak dira, batzuk luzeak eta beste batzuk laburrak. Saio bikoitz bat ere badago tartean: bi asteburutan egina.

Baina, aldeak alde, ezaugarri nagusi bera dute saio guztiek: lagunartean, jolasean eta festa-giroan eginak dira. Lagunarteko saioak izaki, bertsolariak berek aukeratuko dute gaia, nondik nora eraman saioa, noiz hasi eta noiz amaitu jardun bakoitza...; hitz batean, gaurko plazetakoak ez bezalako saioak dira. Egunean eguneko egoerak agintzen du, unean unekoak eta lekuan lekukoak. Agian, gehiegitxotan errepikatuko da zenbait gai. Hala ere, entzulea ez da kexatzen; aldeantzez.

Eskuko soinuak, handi nahiz txiki, asko laguntzen du festa-giroa jartzen. Santa Eskeko giroaren antzekoa da. Ez da harritzekoa. Santa Eskeko lagunarteak zerikusi handia du liburu honetan. Baina, Santa Eskean etxez etxe bezala, hemen herriz herri ditugu bertsolariak, koplatan ere bai tarteka, berekin dituztela soinu-joleak eta koadrila.

Datozen orrietan, hogeita bost urteko ibilbide luze baten ondorioa dago. Berez, saio gehiago izan ziren, bertsolarien zenbait bertsoetan esaten denez. Baina Inazio Maritxalarrek, saioren eratzailleak eta grabatzaileak, ez zituen denak grabatu; eta grabatu zituen gehienak ere ez osorik, lehen esan bezala. Beraz, lagunarte-giroan egin ziren saioak eta lagunarte-giroan grabatu, bertsoei zerien lilura jaso nahian. Izan ere...

Liburua, azken batean, lilura eta liluramendu baten emaitza da. Aspaldi liluratu zen Jon Azpillaga bertsolari handia Roman Okelarren bertsoekin, lehenago Uztapide liluratu zen bezala. Eta Azpillagak, egun batean, Inazio Maritxalarri eman lilura horren berri, eta Mutrikuko Santa Eskean parte hartze-

ra gonbidatu. Eta Inazio ere, Romanen bertsoekin liluratu-
ta, pentsatzen hasi nola Roman baserri-zulotik aterako. Eta
modua aurkitu. Eta Roman lagunartez lagunarte ibili bertso
kantari, saioz saio Jon Azpillaga lagun duela, eta beste zen-
bait bertsolari ere tartean.

Lilura hori zaintzea izan da gure ardua guztia, eta ahalik
eta egokien eskaintzea irakurleari, gure aurretik lan egin du-
tenen harian. Hauei gure esker ona azaltzea besterik ez zai-
gu geratzen. Inazio Maritxalarri, saioak antolatu, grabatu eta
Auspoaren atea jo izanagatik; Nikolas Zendoiari, grabazioak
paperera pasa eta argibidez eta iruzkinez hornitzeagatik;
Okelartarren ondoan jardun duten bertsolari eta soinu-jo-
leei, herritar eta mahaikideei, Modestori eta Romani onenak
aterarazi dizkiotelako. Eta eskerrak, Jon Azpillaga, zeu bai-
tzaude historia liluragarri honen hasieran eta garapenaren
bihotzean.

Azkenik, mila esker eta bat gehiago zuri, Roman. Geure
aurrekoen altxorra Modestorekin batera zaindu, landu eta li-
luraz beterik eskaini eta eskaintzen diguzulako. Bejondeizu-
la! Bejondeigula!

Pello Esnal
2012ko maiatzean

Solasean

Zer egokiagoa, atari honetan, liburua egin eta eragin dutene-kin solasean aritzea baino? Beraiek lagunduko digute barruko altxorra gozatzeko.

Hasteko, Roman Maiz Okelar bera eta Jon Azpillaga izan ditugu solaskide; gero, Inazio Maritxalar eta Nikolas Zendoia. Batez ere, laurei esker dugu liburua eskuetan.

Baina gehiagok ere hartu dute parte. Bat aipatzekotan, Bitoriano Loiola Ospas soinu-jolea (Mutriku, 1926) aipatu behar; ia saio gehienetan berekin baitzuten Azpillagak eta Okelarrek. Eta ezin ahaztu Asentxio Rekalde akordeoilaria (Hondarribia). Bertsolarien artean, berriz, batez ere Patxi Etxeberria (Orio, 1930) eta Jon Mugartegi (Berriatua, 1933) dira aipatzekoak, baina baita Juan Mari Narbaiza (Eibar, 1949), Joxe Makazaga Ziolar (Endoia), Nikolas Zendoia (Aia, 1941) eta abar ere.

Azpillaga, Ospas, Okelar eta Maritxalar hogeita bost urteetan ibili dira saioz saio lagunartean, txakolindegi, sagardotegi, soziedade, batzoki, taberna eta etxe partikularretan, 2009ra arte, arestian aipatutakoak lagun dituztela tarteka; edo ez horren tarteka, ikusiko dugunez. Eta, lagunarte horietan, hainbat ezagunekin egin dute topo, liburuko bertsoetan azaltzen denez: Bidaniko Patxi Lasa, Tolosan bizi dena; Xabin Pagoaga etxegilea (Mutriku); Olatz bailarako tabernako nagusi Joxe Mari; Pepe Yantzi akordeoilari famatua (Lesaka), *Los Xey* taldearekin urte askoan munduz mundu ibili zena; Astiazaran anaiak (Asteasu); Dionisio Mujika gai-jartzaille eta erdi bertsolaria (Asteasu-Lesaka); Jose Maria Alzugaray (Lesaka), kantari famatu izana; Lakar dentista zena; Lesakako Luxiano Mitxelena, *Segoviako Ihesa* filmeko kamioi-txofer lana egin zuena, eta abar...

Baina ezin denei hitza eskatu eta aipatutako lau lagunekin jardutera mugatu behar.

OKELAR ETA AZPILLAGAREKIN

Urteak dira Jon Azpillaga bertsolari ezagunak aipatu zizkidala bi Okelar anaiak: Modesto eta Roman. Bertsolari xuxen eta finak zirela, plazetan ezagunak ez baziren ere. Punta-puntako bertsolaritzat zeuzkala berak.

Hala ere, eta ez galdetu orain zergatik, ez nintzen ausartu Loiolatik Mutrikuko Okelar baserriraino joaten, larunbat arratsetako "Beti Jai" irratsaiorako bertso batzuen bila, nahiz eta Mutrikura eta beste noranahi askotan joan izan nintzen.

Azkenean, horraitio, 2012ko maiatzaren 3an heldu ginen lehenengo aldiz Okelar baserriraino Pello Esnal eta biok, Jon Azpillaga haundia lagun genuela, eskuartean duzun sorta honetan jasotako bertso askoren argitasunak eskatu eta Romanekin hitz-aspertu bat egiteko asmoz. Eta luzaro hitz egin genuen, galde eta erantzun, arratsalde pasa.

-Elkar noiz eta nolatan ezagutu zenuten?

-(Azpillagak) Emen Mutrikun egin oi ziran lagunarteko afari edo billera oietakoren batean ezagutuko genuen elkar. Baiña, batez ere, Mutrikun urtero egiten dan Santa Eskean. Askotan koplatu izan genuen elkarrekin. Modesto eta Roman anaia biak ziran koplari dotoreak, etorri ederrekoak ate ondoan, arrazoietan zuzen ibiltzen ziranak. Auen maillara iristen ez dan amaika bertsolari ibili da urteetan erriz erri.

-Roman, inoiz ez omen duzue kantatu plazan, ez anaiak eta ez zeuk, harrigarria bada ere.

-(Okelarrek) Anaia Modestok ez zuen kantatuko inoiz. Nik, berriz, inoiz-inoiz, baiña oso gutxitan. Gogoan daukat orain dala urte asko kantatu nuela Mutrikuko pelotalekuan. Oker ez banago, 1968an edo orrela izango zan. Itxuraz, Azpillaga eta Lazkano zeuden itzemanda saio artarako. Baiña Azpillagak debekatuta zeukan jendearen aurrean kantatzea garai artan (baita Lopategik ere) eta neregana etorri ziran bere orde z joateko eskatuz. Eta alaxe joan nintzan. Uraxe izango

da plazan egin dedan saio bakarretakoa. Lazkano ere gogoratu da, noski. Andik aurrera ere plazetatik aparte egon naiz beti. Ez zan neretzako egiten plazako edo jendaurreko bertsota.

–(Azpillagak) Askotan zirikatu nuen plazetan kantatzen asteko, beste garai batean Jon Mugartegi animatu nuen bezelaxe... Ez da egongo Euskalerrian Mugartegik eta nik adiña urte plazatan bertsotan egin duenik. Pentsa: gogoan daukat orain irurogeita iru urte Amoroton kantatu genuela biok San Luis egun batez (ekainaren 21ean). Geroztik Okelar anaiei, eta batez ere Romani, aaleginak egin nizkien elkarrekin asi gintezen erriz erri. Baiña ez zuten nai izan.

–(Okelarrek) Bai, baiña plazaz plaza bertsotan ibiltzeko gogoan bear da leenengo. Eta nik, egia esan, ez nuen sekula gogo bizirik izan ara eta ona bertsotan ibiltzeko. Orretarako gogoia, sasoia eta biotzondoa bear dira. Orrez gaiñera, emen baserrian lan asko izaten genuen garai artan: lurrak landu eta laboreak egin; ukuillua bete ganadu... Aitzakiaz artuko dezu, bearbada; baiña batetik gogo gutxi eta bestetik lan asko, barrenak ez zidan agintzen neri orrela ibiltzea. Gure anaia Modesto zanari ere berdintsu gertatu zitzaion. Bertsolari fiña zan, baiña lan asko etxean eta gogo gutxi plazaz plaza ibiltzeko. Ura ni baiño ere gutxiago ibili zan, pentsaizu. Ala ere, Santa Eskera gustora joan izan naiz beti. Amalau urte nituenerako asi nintzan, ikasitako koplak eta asmatutakoak naastuz. Goizean sasoiz atera eta inguru onetako baserri geienak pasatzen genituen, zortzi-amar bat lagun elkartuta.

–Zerbaitegatik eman zizuten “koplagentzaren maisua” titulua Kalaputxin, Mutrikuko aldizkarian. Maritxalarrek ere izan zuen horren berri...

–(Okelarrek) Azpillagaren bidez ezagutu nuen nik Maritxalar jauna, eta orrek gonbidatuta asi nintzan, batekoz bes-

te, soziedade, sagardotegi eta txakolindegietan bertsoan, Azpillaga, Mugartegi, Etxeberria eta beste bertsoariaren batzuekin batean. An izaten genuen geienetan geurekin Ospas ere, bertsoak eta trikitixa txandatu. Auzo onetakoa da Bitoriano, Abeltxe baserrikoa; eta emendik joan zan Mendarora, Ospas baserrira. Zenbait saio elkarrekin! Txapela ere eman zidaten bein, Bidaniko tabernan, lagunarteko saio batean, eta orrelaxe. Ikusten dezun bezela, txapelketa batera bein ere joan gabe egin ninduten txapeldun.

-Han kantatutako bertsoak ere eskuetan ditugu...

-(Okelarrek, gustura, bat edo beste entzunda, bertsoa espero baino hobea delakoan-edo). Bertso ori nik bota al nuen, e?

-Ume-umetakoa duzu bertsoarako zaletasuna eta afizioa...

-(Okelarrek) Baiña koplazalea nintzan, batez ere. Amalau urte nituela asi nintzan, ikasitakoak eta bat-batean neuk sortutakoak kantatuz, leen esan dizudan bezela. Gure aita zana ere bertsozalea zan oso, baiña ez ama bestekoa. Ortik zetorkigun zaletasuna, itxura danez. Amak panderorako koplak zituen gogoko eta aiek kantatzen zituen, eta guk ikasi.

MARITXALARREKIN

Inazio Maritxalar aiarra izan da, hain zuzen, liburuan agertzen diren bazkari, afari eta lagunarteen antolatzaile eta gidaria. Eta ulertzen ez genuen zirritu asko argitu digu, zorionez; Okelarren liburu hau plazaratu ahal izateko, behar genuen-eta.

Aiako Santio Errekako Barremuno baserrian jaio zen Maritxalar (1955). Eta, aldi batean Amasa-Billabonan bizi ondoren, gaur egun Ezkurran (Nafarroa) bizi da. Bertsoaz, trikitiaz eta Euskal Herriko ohiturez enamoraturako gizona izaki, berak antolatu zuen liburu honetarako mamia eman duen ibilbide-festa guztia, aldi bakoitzeko bertsoak eta triki-

tixa-saioak bideoan jasoz, gero behin eta berriz etxean ikusi eta gozatzeko. Izan ere, Nikolas Zendoiak idatzi zuen bezala (*El Diario Vasco*: 2009.VI.18):

*Zortziko aundi, txiki edo ta
Santa Eskeko doiñua,
Inazioaren bi maitteñoak,
bertsoa eta soiñua.*

Inork hitz gutxitan adierazteko eskatuko balu, esan genezake istorio polit bat dela liburu honen ardatza eta muina: Azpillaga, Maritxalar eta Okelarreren artean sortutako mai-tasun-miresmenarena.

–Nola hasi ziren liburu honetan bildutako harremanak?

–Orain urte asko, 1985ean, Zarauzko Eizagirre txakolindegira ekarri genuen Jon Azpillaga. Orduan aipatu zidan bazuela Mutriku lagun bertsolari bat oso ona eta iñor gutxi ezagutzen zuena. Askotan zirikatu zuela, baiña ez zuela plazaz plazako bertso-lana maite. Eta, batere pentsatzen egon gabe, urrengo bilerara ekartzeko eskatu nion, ezagutu nai nuela-eta. Eta esan zidan Azpillagak: “Etorri Mutrikura, Santa Eskera, ezugutu nai badek”. Eta baita joan ere. Ala egin nituen adiskide Okelar eta Ospas ere. Eta bereala beste billera egin genuen txakolindegian. Orrela ezagutu genuen elkar. Eta ni erabat txoratuta gelditu Romanekin.

–Beraz, Mutrikuko Santa Eskean ibilitakoa zara...

–Bai. Ogeita bost urtean. Neure furgoneta artarako pres-tatuta joaten nintzan, urrutietako baserrietara iristeko: ogei bat lagunentzako esertzekoak jarri, eta segi. Baiña ez pentsa. Ormigoiez egindako bide aldapatsuetan larri ibiltzen giñan; furgonetak patinatu egiten zigun-eta.

–Liburuko lehen saioa Bidanikoa da...

–Uraxe izan zan bidez grabatu nuen leenengoa, gero

etxean patxadan ikusteko. Nere eromena orixe baita: gure garaiko bertsoa eta trikitixa.

Saio ura Bidaniko Patxi Lasarekin prestatu genuen, ura ere bertsozalea da-eta.

–Azken saioa, berriz, Ezkurrakoa da...

–Bai: 2009ko maiatzaren 29koa. Urte artan beteko nituen ogeita bost urte Mutrikuko Santa Eskean. Baiña, Santa Ageda bezpera artan, ez nuen joaterik izan; gure atarian, berrogei zentimetroko elurra zegoen-eta. Orregatik egin genuen maiatzeko bazkaria. Esker oneko oroigarriak eman zizkigun Mutrikuko bertso-eskolak iruroi: Okelar, Ospas eta neri. Izan ere, Azpillaga, Okelar eta irurok batera erretiratzea erabaki genuen. Roman ez zegoen jarraitzeko moduan.

ZENDOIAREKIN

Esan dugunez, lagunarteko bilera gozo edo euskal sarau be-rezi hauetan, beste zenbait bertsolari ibili zen, Azpillaga eta Okelarrekin batera. Baita Nikolas Zendoia ere. Eta, nahiz azken saioan bakarrik izan zen, badauka zeresanik asko. Besteak beste, berak pasatu baititu bertso guztiak eskuz pape-rera.

–Nondik nora edo nolatan sartu zinen zu erronda haie-tan, Nikolas?

–Ondo gogoan daukat eguna: Ezkurra mendian izan zan, Roman Okelarren azken saioan. Orduantxe bakarrik izan nuen aukera Okelarrekin bertsoan jarduteko, gizona. Bena-tan arridura eragin zidan unea: bi milla eta bederatziko maia-tzaren ogeita bederatzia.

–Hala ere, oso ezaguna duzu zuk hogeitaka urtean egin-dako bertso-saio guzti horien historia.

–Bai, Inazio Maritxalarrek antolatzen zituen. Eta an azal-duko zan, bere tresneria artuta saio bakoitza entzun aala

grabatzeko bere bideoan. Ainbat artista urbiltzen zan otordu alai eta paketsu aietara: pandero-jole, kutxara eta sardexkarekin plater-jotzailleak (Ziolar), eta abar. Bataz beste, berrogei bat laguneko maai inguruak osatzen zituzten. Pentsa nolako giroa eta umorea izango zan an. Baiña, esan bezela, azken saioan besterik ez nintzan izan neu. Eta, ain zuzen, orduan asi zan neretzat festa luzea.

-Nolatan hasi zinen zintetan zegoen hainbat bertso-saiotako anabasa dena paperera pasatzen?

-Bi milla eta amaikako maiatzaren erdialdera edo, Maritxalarrek deitu zidan, esanaz: "Nikolas, zer egin dezaket nik kasete pilla onekin? Okelar ez zeukaagu geiago ibiltzerik aruntz eta onuntz. Ibilera oso galdua dik. Mutrikuko bertso-eskolak, 1993an, alako bilduma polit bat atera zietean Okelar anaiei. Oso polita eta errikoia. Mutrikun oso estimatuak diralako Okelar anaiak, Azpillaga berarengandik asita. Eta nik ogeita bost urtetako lanak jasota zeuzkaat. Bearbada, liburu oso bat egiteko ainbat lan eta geiago egongo dek".

Esan nion: "Beno, ekarri zaizkidazu grabaketa oiek danak. Joango naiz entzuten, eta ikusiko degu zer dagoen".

Alaxe asi, eta lapa arroketa bezela erantsita gelditu naiz lan onekin. Bi aldiz lagata ere egon nintzan, baiña Okelarren irudia berriz ere burura, eta aurrera.

-Lan ikaragarri korapilatsua izango zen, noski?

-Nolabaiteko grabaketa asko azaldu da ogeitaka kasetetan. Baiña, munduko pazientzia danak artu eta denborari begiratu gabe aritu naiz, Okelarri buruzko maitasun-ispillua buruan dedala.

Konponketa batzuk egin bear izan ditut. Baiña tentu aundiz, eta aalik eta gutxien. Zuzenketak egiteko unea, idazterakoan dalako. Une onetan gauzak garbi jartzen ez badira, iñoiz ez dago zuzentzerik. Ez bait dago egokierarik, grabaketa auletatik gauzak mejoartzeko. Orretaz gain, bada osatutako

bertsoren bat edo beste. Izan ere, bertsoa erdiz erdi dala, zintaren amaiera egokitu; eta, beste aldean jartzerako, ura galdua.

–Horiek horrela, aintzakotzat hartzekoa da zure iritzia, Nikolas: nola ikusten duzu Okelar bertsolaria?

–Jon Azpillagak esana da: “Okelar bertsolari berezia da. Eta oso ona. Ez det esango onena danik. Baiña berezia. Bera bakarrik da orrelakoa. Eta ez besterik”.

–Eta zu ere bat zatoz Azpillagarekin...

–Okelar, bertsotan, norbaitekin izketan ari dala dirudi. Txirritaren bertsokeraren antza artzen diet Okelarren bertsoei: asi esaten, segi esaten zakarrik gabe, eta zaplazteko ederrak eman, gutxien uste dan garaian.

–Orain urte asko, Jon Mugartegi erdi gaixo zegoela, Azpillagak bultza eta animatu zuen plazaz plaza has zedin. Eta Okelarrekin berdintsu egin zuen, nahiz eta honek ez zuen onartu plazetan kantari hastea.

–Bai, bera izan da Okelarren itzaia eta bertso-laguna, ogeita bost urtetako bertso-saio guztietan. Txalogarria da, benetan, kajoian dagoen arribitxi bati bere erakustaldiak egiten laguntzea. Zenbat aldiz joan ote da Jon autoarekin, Okelar baserriko atarira, Romanen billa? Tuu-tuu bozina jo eta “emen nauk”. Irudikatzen nago zer itxuratan aterako zan Roman etxetik: txapela buruan, jertsea sorbaldan, eta adiñeko baserritarra bertsotara, bera baiño askozaz gazteago eta plazaz plaza bertsotan zebillen bertsolari aundi batekin. Zergatik eta nora? Lagunarteko billeretara, maai ingurukoen alaigarri, eta errespetu osoz.

–Eta nolako bertso-saioak!

–Azken urte auetan oituak gaude txapelketako bertsolaritza entzuten: gaika, bertso teknikatua, sakonerak, asko eta ondo esan..., jende gaztearen etorrera au, bertso-eskoletatik datozen jarrera berriak, eta abar. Baiña orren osagarri da

Okelarrena. Ogeita bost urteko bazkalondo eta afalondoetako bertso-saio luze eta atsegiñak entzun ondoren, iruditu zaigu badagoela beste bertsolaritza bat: klasikoa-edo, gaur esaten duten bezela. Kunpliketa, eskertzea, zirrikaketak... Saio luzean aritzeko moduak aurkitzea, elkarri aukerak eman lanean jarraitzeko, alegia: "iru koadroan lagako diat pelota; jo ezak". Era orretan girotzen dituzte maai inguruko bazkaldarrak edo afaldarrak. Or ikusten degu leengo bertsolaritzaren kutsua. Batez ere, bertsolari zaarrak baldin badaude tartean. Esate baterako, Okelar.

–Hainbat urtetako bilera berezi horietara ez ziren joaten, ordea, bi edo hiru bertsolari bakarrik, jendaurreko jaialdi bat egiteko.

–Bai zera! An ibiliko zan Bitoriano txikia ere: Ospas. Ospas, Bitoriano bizi dan Mendaroko baserriaren izena da. Ura ere orain larogeitaka urterekin dago. Aitona txikia, musu gorri-gorriekin. Lo ere bere soiñu txikiarekin egiten duen oieta-koa da.

–Baina, Ibiri auzoko Abeletxe baserrian jaio eta Mendaron bizi den Ospasen soinu txikia ez ezik, izaten zen besterik ere jaialdi hauetan. Esaterako, Asentxio Errekalde, soinu haundiarekin.

–Beti trikitixa eta panderoarekin aspertu bezela egiten omen zan jendea; batez ere, maai inguruetako emakumeak. Orduan, aukera ematen zien Asentxiok pasadobleak eta tangoak dantzatzeko, naiz eta gizonezkoek antolatu billerak. Sargardotegi, elkarte, batzoki edo zana zalakoan ere, azkenerako emakumeek agintzen omen zuten. Ba, ori ez da arritzekoa.

Gutxi gorabeera, orrelaxe egiten ziran zuk esan dezun euskal sarau berezi aiek, lagunarte ederrean gozatuz bertso eta trikitixa-dantzaz, Maritxalar aundiari eskerrak. Ez dira asko izango orixe baiño bertso eta trikitixazale aundiagoak.

Sarrera-solasaldi luze honen ondoren, zer besterik esango dizugu, irakurle? Irakurri eta kantatzea merezi duten bertsoak direla. Horretan lagungarri izango dituzu, gainera, Nikolasek berak egindako ohar argigarriak eta iruzkinak ere.

Jaialdi eta festa haietako bertsoak sorta batean bilduta ikustean, ez dakit sinetsiko duen ere Roman Okelarrek. Baina, zalantzarik gabe, ondo emango du oraingo liburu honek etxeko apalean, han dauzkan AUSPOAko beste liburuekin batean. Tartean, galdetuko du bai, seguruenik: “ori nik botatako bertsoa al da, e?”

Izan bedi bilduma hau Modesto eta Roman OKELAR anaiei egin zaizkien omenaldi guztien osagarri eta eranskin gozo, bihotzez egin dugu-eta.

Joxemari Iriondo
2012ko maiatza

Bertso-saioak

Bidanian, 1985eko ekainaren 8an, Kontzejuko tabernan, Roman Okelarri egindako omenaldi-jaialdia, Inazio Maritxalarrrek eta Patxi Lasak antolatua.

Bertsolariak: Azpillaga, Patxi Etxeberria eta Roman Okelarbera.

Soiñu-jolea: Bitoriano Ospas.

Saio au degu eskuetan leenengoa. Baiña Azpillaga eta Okelar leendik ibiliak ziran ainbat Santa Esketan, eta bertsotan pasatuak zituzten elkarrekin Zarautz, Aduna, Lesaka... Eta gero ere izango dira bein eta berriro Adunan, Lesakan eta beste zenbait lekutan.

Ala ere, Bidaniko au izango da Romanentzat gogoangarrienetakoa. Txapela ere jantzi bait zioten. Txapela jantzi eta patrikako erlojua erregalatu. Baiña goazen pixkana.

Azpillagak eta Etxeberriak asi zuten saioa, Romanen zer-nolakoak azalduz eta laguna merezi bezela gorai patuz.

Azp. Aspalditxotik aurkitzen giñan
gaurko egun ederran zai.
Baiña alare etorri gera
urduri bai, baiña alai.
Iru probintzi bilduak gera:
Napar, Gipuzku ta Bizkai.
Afariak on egin daigula,
beste gauzarik ez det nai.

Etx. Poz artzekoa iru probintzi
alkartuak izatia,
banaka gabiltzan urteak'e
ugari izan baitia.
Ai, zer afari goxoa zegon
janari onez betia!
Ea luzaro izaten degun
olako lagunartia.

Azp. Bidaniraiño etorri gera
ta bazegoen zer jana.
Gaur pentsatua ez da izan au,
lenagotik itz emana.
Romanentzako omenaldia
nola zegoen esana.
Olako lagunartea degu
diruz ordaintzen ez dana.

Etx. Badala eta ez dala ara,
ori ez nuke esan nai.
Baiña ni zure laguntzarekin
joango nintzake noranai.
Ta alderantziz baziña, berriz,
pozikan lagundu're bai.
Preziorikan ez zaio jartzen
merezi duen gizonai.

Azp. Roman oinbeste atzeratuko
zanik ez nuen pentsatzen.
Ainbeste aldiz aterea da
bere erritik kantatzen.
Mutrikun zegon isil-isilik,
ta ez zuten ezagutzen.
Iribailleko orria orain
asia dago loratzen.

- Etx. Ikusten zaitut, oraindik ere
ez zaude zuaitz zartua.
Eta gaiñera erri osoak
zaitu gogoko artua.
Bear bezela itsasten dala
zuk emandako frutua,
Iribailleko bertsolaria
ez da izango mutua.
- Azp. Alako baten nun zabaldu dan
Iribailleko lorea.
Nekez bada're eman bearra
dago bere kolorea.
Ezkondu gabe dagon mutilla,
umilla eta noblea,
bertsolaririk onena eta
gizon bezela ohea.
- Etx. Ez dakit emen sortuko dedan
nik bertso orren berdiñik.
Gaur Azpillagak jarri zaitu zu
goiko izar bat egiñik.
Baiña alare ez da faltako,
Roman, nere alegiñik.
Gizon justuai guk ezin eman
merezi duan ordaiñik.
- Azp. Berandu samar azaldu zaigu,
baiña dauka barkatuta.
Oartu gabe mendi artean
daukagu mutilzartuta.
Ta Azpillagak len bertsolari
asko dauzka ezagututa.
Txarra izan balitz ez nintzan joango
Okelar lagun artuta.

Etx. Len ere sarri esan det eta
berdiña bada gero're.
Uste det dana egia dala
nunaitan esateko're.
Romanek ez du bere denboran
Joanek ainbat balore.
Gure lurrean erdi muturik
badaude amaika lore.

Azp. Aspaldi sartu bear zuena
bertsolarien karruan.
Baiña Roman au sekula ez da
ibili era arruan.
Okelar oso maitea dago
Mutriku erri barruan.
Eta geiago maite zaituzte
Gipuzku ta Naparruan.

Etx. Azkenerako iritsi zait ba
isilik egon eziña.
Danen aurrean aitortuko det
nik sentitzen dedan miña.
Zu, Azpillaga, zertan goratu
goratua dezun aiña?
Lenago atera bear zenduan
ain lagun ona baziña.

Azp. Etxeberria, lenagotik ez
dezu Roman ezagutzen.
Gizonak ez du eldutasuna
nai duen batean artzen.
Amaika aldiz esaten nion
ta aintzat ez zuen artzen.
Esaten nion "goazen nerekin",
baiña au ez zan etortzen.

Etx. Kopa geiena ustu det eta,
jaunak, ez daukat otzikan.
Ontaz aurrera ez da faltako
nere arrazoi motzikan.
Romanek izan baldin bazuen
zurekin konfiantzikan,
gaur ogei urte're bertsotara
au joango zan pozikan.

Azp. Roman au beti izandu degu
leiala eta umilla.
Iñora ezin daiteke joan
gizon obearen billa.
Nik esan arren, beti etxean
geratutzen zan trankilla.
Eskerrak eman dizkiogu ta
orain bera asi dedilla.

Etx. Nerea ere entzun zazue
kolpez bururautakua.
Azpillaga onek arrazoi onez
jantzita dauka zakua.
Baiña ez pentsa nagoenikan
ni pakean uztekua.
Zartuta gero maitatzen degu
galanki lagun urkua.

Ondoren, Roman Okelarrek sei bertso kantatu zituen eskerrak emanez, txapela buruan eta erlojua eskuan. Ez zegoen bi aldiz agindu bearrik.

Oke. Beste bi auek isildu dira,
ta nik bear diot ekin.
Emengo gauzak nola diraden
guztiok dezue jakin.
Erregalotan artu nazue
maitasun aundienakin.
Ordaindu nai det nolabait eta
ezin pentsatu zerekin.

Bistan dezue nolakoa dan
buruan dedan txapela.
Nola eman dute ni izanikan
ain xixtrin eta txepela?
Ez derizkiot gauza au ondo
dagoenikan onela.
Uste det beste bi oientzako
obeto letorkeela.

Esker ematen ezin amaitu
emen asitako lanik.
Gaur sari auek emen artzeko
nola izan det kemenik?
Baiña ez uste nik inoiz ere
aztuko zaituztedanik.
Sari aundi au nork emango ta
gaur ekarri dit Bidanik.

Ezin aspertu neike kantuan
gauza auek ikustian,
txapela eta erloju eder au
nere eskuetan uztian.
Erregerik'e ez da jasotzen
jaso nauten ainbestian.
Gogoratuko zaituztet zuek
nere denbora guztian.

Sekula ezin aztu nitezket
era ontako egunak.
Onelakoak oroitzen ditu
ezaguera degunak.
Gauza aundirik ezin eskeiñi
almen gutxi daukagunak.
Zuek izango zaituztet beti
biotz barrengo lagunak.

Kupida sortu liteke iñoiz
lagunen aldamenean,
gozatu nazuelako emen
maitasun aundienean.
Ain bertsolari txikia izanik,
aundienen omenean.
Bizi guztian iraungo det nik
gauz auen oroimenean.

Bitoriano Ospas ere zai zegoen, infernuko auspoa eskue-
tan artuta, Okelarrek saioa noiz amaituko. Ainbeste bertso
eta soiñurik jo gabe! Eta Ospasek ere egin zuen bere saioa.

Ondoren, iru bertsolariak jardun ziran.

Etx. Kafe pare bat artu ezker
isilik ezin kabitu,
edariaren espirituak
indar aundiak bait ditu.
Bertsolariak lagun jatorrak
nai lituezke alaitu.
Beste saio bat egingo degu,
nai badezue aditu.

- Oke. Lengo saioan ere batzuek
badituzue entzunak.
Eta aditu orain emendik
guk esango ditugunak.
Jan eta edan egin ondoren
ez gaude oso illunak.
Ezin litezke diruz ordaindu
alako alkartasunak.
- Azp. Bidaniraiño etorri gera,
emen jo degu aldaba.
Bear bezela lan egin bear
iñola al baldin bada.
Beste guztiak ala daude ta
ala dago Azpillaga.
Ikusten nago gaurkoa dala
aztuko ez zaigun gaba.
- Etx. Aspalditxoan ez nuen pasa
olako illunabarrik.
Ez dakit dedan nolakoa dan
adierazteko indarrik.
Danok dakigu gauza bera ta
ez neukan esan bearrik.
Roman, zu ere gaurtik aurrera
ez zera bizi bakarrik.
- Oke. Bertso-saiotan ez det ba artu
izan askotan nik parte.
Erri aldean zerbait bai baiña
gutxi andikan aparte.
Noizbait irtetzen asi naiz eta
estimatua naukate.
Buruan dedan txapel eder au
lagunak eman didate.

- Azp. Au Okelarren dago bizitzen,
ara joana antziña.
Baiña aspaldi jo zuen onek
bertsolarien boziña.
Berezko bertsolaria baiña
dauka sinistu eziña.
Omenaldi au nolatan jaso
eskasa izan baziña?
- Etx. Azpillagaren bertsoen bidez
orain jarri naiz pentsatzen.
Ta, Roman, zuri au aitortzea
ez naiz batere lotsatzen.
Munduan zear asko gabiltza
mingain aundia dantzatzen,
baiña pentsatu bear bezela
gutxi dirala gastatzen.
- Oke. Aurren samarrik Zarautzen bildu
giñala gu alkarrekin.
Eta andikan Aduna aldera
segiran genion ekin.
Gero Lesakan kantatu gendun
asmo aundienarekin.
Ainbat erruki nola arraio
artu dezute nerekin?
- Azp. Mutrikutikan Zarautz ez dago
kilometrotan aparte.
Angoa pasa eta Adunan
gero ainbeste alkarte.
Lesakara're joan giñan ta
an ere zintuzten maite.
Ni Romanekin ez naiz gelditzen
Euskadi pasatu arte.

- Etx. Aizazu, Roman, nora zoazen
orain kontuak atera.
Etxeberria etorri zaizu
arrazoi au ematera.
Gaur txapela bat jantzi dizute,
luzarorako ote da?
Azpillaga au etorri zaigu
propaganda egitera.
- Oke. Nik era ontan ateratzeko
batere ez nuen asmorik.
Ta Azpillagak bein esan zidan:
“Motell, ez zak egin lorik.
Txakolin ona zegok Zarautzen,
iñun ez dek olakorik...”.
Onek esanda asi ez banintz
ez neukan erregalorik.
- Azp. Eizagirrena joanak giñan
gu illunabar batean.
Pentsa izan det, Roman, guretzat
ez zala izan kaltean.
Eta geroztik emen gabiltza
umorez bete-bete.
Olaxe segi bear diogu
bizi geran bitartean.
- Etx. Ez daude oso elkarren gertu
Mutriku eta Lasarte.
Baiña ez zera sekula etorri,
Roman, nigana gaur arte.
Azpillagakin darabilkizu
laguntasun ta alkarte.
Beraz zu ere batzuen lagun
ta besteekin aparte.

- Oke. Arrazoi dezu, badakit gauzak
era orretan dirala.
Ni bertso tara etxetik ez naiz
ateratzen beriala.
Azpillagakin joaten naiz baiña
erraz kontatzeko ala.
Eta gaiñera iruditzen zait
fiatutzekoa dala.
- Azp. Roman berandu asia zaigu
bertsolarien moduan.
Eta beronek ere ez daki
zer-nola egin bear duan.
Gaur ogei urte asi baziña
tokatutzen dan moduan,
seguru nago andrea ere
gaur edukiko zenduan.
- Etx. Amorra zitzen asia dago
ainbeste aldiz entzun-ta,
mutilzaar au nola ez dagon
bizitza ortan oituta.
Aizazu, Roman, zu Azpillagak
bijilatutzen zaitu-ta.
Utzi zaiozu oni pakean
danak andreak ditu-ta.
- Oke. Danei ez zaie tokatu emen
andrearekin biltzea.
Makiña bati gertatu zaio
modu ortan naspiltzea.
Obeko degu gure bizitzan
lasaitu ta trankiltzea.
Obe batekin geratu baiño
banakakin bizitza.

- Azp. Festa ederra preparatua
nola zegon gaurkorako.
Poz bat badaukat: gaurkoarekin
ez degula akabako.
Eta Romanek erabakia
du serio gerorako
festarik festa joango dala
andrerik ez duelako.
- Etx. Aizu, Romanek badaki zer dan
gozoa eta gazia,
ori probatzen bait daramaki
bere denbora guzia.
Baratz txiki bat jorratu eta
gero an erein azia.
Bejondaizula, ori da gaurko
euskaldun demokrazia.
- Oke. Baratza bati asi ezker
egin bear zaio segi.
Eta galanki kosta izan zait
ura preparatzen neri.
Etxeberria, esaten dezu
albotik ainbeste egi.
Baiña zartuta dagon batentzat
ez ote da lan geiegi?
- Azp. Au aspaldiko kontua ez da,
kontatu nai det gaurkoa.
Okelarrera joan naiz eta
begiz ikusitakoa.
Ainbat ganadu an zeuzkan eta
andrerikan gabekoa.
Bakar-bakarrik pasa bear al dek
emendik aurrerakoa?

- Etx. Ara pixka bat zartzea zer dan
probatua degu guk'e.
Eta itz batzuk esan ditut nik
emen edarien truke.
Zure ondoan emazte batek
gaizki emango al luke?
Naiz ta pixka bat zartua egon,
utziko ote zenduke?
- Oke. Etxeberria, jarri nai dezu
zuk nere martxa onduta.
Askotan baju geratzen da, bai,
mutilzar baten konduta.
Bizimodua jarri al baleike
era ortan zuzenduta,
artuko al det andre kaxkar bat
ganadu danak kenduta?
- Azp. Amaika aldiz ni Roman oni
esaten nago jarduna:
noiz izango da zu ezkonduta
ikusitzeko eguna?
Andrea artu ta aurdun jartzeko
bat bear da indarduna.
Badaezpada're obe dezu zuk
aur bat duen alarguna.
- Etx. Ni egona naiz ezkondutako
makiña bati begira.
Aurdunak eta aurrik gabeak
munduan danetik dira.
Eta ez zazu setati artu
Azpillagaren disdira.
Maitatzen duten andre-gizonak
ederki bizi oi dira.

- Oke. Etxeberria, zure esana
ez zait gaizki iruditu.
Ta Azpillagak bere ordaiña
orain bear du aditu.
Ez dago gaizki umea duen
alargunakin gelditu.
Gero urrengo ekiñaldian
bixkiak izango ditu.
- Azp. Pulamentuak azaldu ditu
garbi bere egietan.
Ezagun da or, gezur izpirik
ez da bere begietan.
Egunen baten gure Roman au
jartzen bada eztaietan,
alare kostako da ikusten
astebeteko jaietan.
- Etx. Eztai batzuek ez lirake, ez,
oso gaizki etorriko,
txapel ta guzti mutil majoa
zaudelako nerekiko.
Alarguna edo neska gaztea
ez ote da egokiko?
Seguru nago, eztai-astean
ez zenduke estaliko.
- Oke. Gauza guztiak esplikatzea
ez degu komenikoa.
Baiña neu ere nere iritzia
esplikatzerá nijoá.
Badakit ni ez nagola orain
oso indar aundikoa.
Baiña gazte bat aurdun jartzeko
momentu bat det naikoa.

- Azp. Etxeberria, zure kontuak
jarri dira oso grabe.
Okelar dala eta guztiak
begira pozikan gaude.
Roman aiñako bertsolariak
Euskalerrian nun daude?
Txapela ere irabazi du
txapelketara joan gabe.
- Etx. Nere bertsoai Roman zar onek
bapo jo dio duntziña.
Mutilzar auek nunbait mundura
etorri ziran antziña.
Azpillaga onek txintxo samarra
zala esan zidan baiña
erakutsi du len ere probak
noizbait dagola egiña.
- Oke. Batzutan gauzak eukitzen dira
barreanean dudakoak.
Ta frutak ere badira, berriz,
negu eta udakoak.
Gu ez gerade iñon gaiñean
sarritan etzandakoak.
Proba aundirik ez daukagu guk,
besteri entzundakoak.
- Azp. Badakizue, Roman egin da
txapel aundi baten jabe.
Bera dalako afari ontan
pozetan beterik gaude.
Entzutekoak entzuten ditu
ta dauzkanak esan noble.
Pekatu danen berri badaki
pekaturik egin gabe.

Etx. Gogaikarria baldin banago
ar zazu pazientzia.
Aizazu, Roman, nik ez zaitut zu,
ez, bazterrean utzia.
Besteei entzunda ote dakizun
eman dezu iritzia.
Entzunda soillik nola liteke
olako segurantzia?

Oke. Disimuluan aldamenetik
ni egiten nau tentatu.
Baiña neu ere preparatzen naiz
eta zeozer kontatu.
Daukadan bizimoduarekin
naukazu erdi kontentu.
Besteei entzun eta ondoren
sinistu eta kantatu.

Azp. Saio bat egin bear gendula
pentsa esate batera.
Luzeegia izaten degu
sarritan geure kaltera.
Bitoriano etorria da
soiñu pixka bat jotzera.
Asi bedi ta beste saio bat
emendik pixka batera.

Ogeita amasei bertsoko saioa izan zan. Ondorengoak ez ziran askoz motzagoak izan. Ia luzeegiak ere bai, aukeraran. Baiña orrela ziran garai aietako eta zenbait elkartetako ekiñaldiak. Azkena isiltzen zana, nagusi. Gaiñera, Okelarren omenaldia zanez, ezin ba etxeratu eguna argitu aurretik.

Ondoren, Bitorianoren erromeria etorri zan. Eta gero gaiñerakoak: amaierarik ere ez zutela izango ziruditen saioak. Etxeberria asten da, zortziko txikian.

Etx. Romani jardun gera
gu ordubetea.
Pentsatzen egondu naiz
bien bitartean
lagunarte au isilik
utzi ditekean.
Jaunak, izan liteke
geuretzat kaltean.

Oke. Beste saio txiki bat
ez zaigu kalteko.
Lagunik jatorrenak
dauzkagu tarteko,
nola gertuko eta
ala aparteko.
Prest nago ni etxera
azkena joateko.

Azp. Olako afariak
badauka arnasa,
Roman jauna bera're
nola dagon lasa.
Au ez da lagunarte
txarra ta eskasa.
Aspaldi olakorik
ez genduen pasa.

Etx. Etxeko leiotikan
jartzen naiz begira
nola illargira ta
ala eguzkira.
Ikusten det egunsenti
ederren disdira.
Oroitu naiz: nere lagun
jatorrak nun dira?

Oke. Gu ondo gaude emen
oraingo moduan.
Emen egon liteke
pozik lau orduan.
Ainbeste lagun aundi
jatorren onduan.
Une ederragorik
ez dago munduan.

Azp. Romanek dauzka ainbat
bertute berekin,
ta dijoan tokian
badaki zer egin.
Asi, jarraitu eta
amaitu're berdin.
Txori au entzutea
nork ez du atsegin?

Etx. Romani entzutea
atsegin aundia.
Azpillagak orretan
esan du egia.
Nik ere aitortzen det
nere iritzia.
Zuk beti ematen dezu
goizeko txoria.

Oke. Baserriko lanetan
gazterik ezita,
antxe jaioa naiz ni
ta bertan azita.
Noizbait iritsia zait,
bai, zenbait grazi-ta.
Dakidan pixka au da
zuei ikasita.

- Azp. Bertsolaria sortu
zitzagun lurrera.
Orain ere egin du
olako sarrera.
Konpondu bear degu,
lagunak bait gera.
Nerekin joan bear du
emendik aurrera.
- Etx. Bertsoetan daukazu
jenio bizia.
Eta entzuleentzat
ori da grazia.
Zabaltzen zaude orain
ederki azia.
Baiña ori ez dezu
guri ikasia.
- Oke. Berez ez dana ez da
kolpean altxatzen.
Patxi, zergatik zatoz
gaur ori galdetzen?
Nik, berriz, ez det ortan
batere dudatzen.
Lenago orain ainbat
ez nintzan moldatzen.
- Azp. Doiñuan eta riman
maliziak dazki.
Bizimodua zer dan
ondo daki noski.
Bertsoa nola egin
badakizu aski.
Eskasagoak dabiltz
amarretik zazpi.

- Etx. Zure berria, Roman,
emango det laster.
Asko kantatu eta
bakarrik ez oker.
Mantentzen ari zera
makiña bat alper.
Ondo jantzia zaude
laguneri esker.
- Oke. Etxeberria, zuk esan
diguzu aurrena.
Ta neuri're ikutu
didazu barrena.
Lagun onenak bildu
gera alkarrena.
Bertsoak jantzi didate
txapel ederrena.
- Azp. Okelarrek lendikan
dauka aditzera.
Beti eman izan det
neure parezera.
Txapela jantzi zaizu
txapeldun antzera.
Zeuk ez dakizu baiña
txapelduna zera.
- Etx. Ez al da komeniko
pixkat isiltzea?
Gaizki dago mingaiña
asko ibiltzea.
Iñork naiko baluke
emen dantzatzea,
nai genduke Ospasek
soiñua jotzea.



Azpillaga eta Roman, Okelar baserrian, 2012ko maiatzaren 3an

"Okelar bertsolari berezia da. Eta oso ona. Ez det esango onena danik. Baiña berezia. Bera bakarrik da orrelakoa. Eta ez besterik".

Jon Azpillaga



"Txapela ere eman zidaten bein, Bidaniko tabernan, lagunarteko saio batean. Txapelketa batera bein ere joan gabe egin ninduten txapeldun".

Okelar

Oke Bitorianok beti
bere egiñala.
Soiñu jotzen au beti
artista bat dala.
Ta edozertarako
lagun bat leiala.
Orrek bai txapel on bat
merezi duala.

Azp. Zerbait kontsideratzen
gu asi gaitean.
Oraintxe bukaera
ez da apartean.
Izango du txapela
alakan batean.
Ta isilduko gera
zu asi zaitean.

Etx. Malkoa kopetatik
bururaino igo.
Gizonari zartzera
ori etortzen zaio.
Bitoriano, ez dezu
len aiña balio.
Orain saiatu, gero
ezin baita geio.

Oke. Batzuk izate'ituzte
berekin afanak.
Ez ditut txartzat artzen
orrelako planak.
Bitorianok zuzen
beti bere lanak.
Meritua zartuta
jarraitzen duanak.

- Etx. Ara, lagun maiteak,
neure au're aitu,
Etxeberriak bere
bolara gaur baitu.
Gure Jainkoak biok
gu sano bagaitu,
berriz'e gaur bezela
alkartuko gaitu.
- Oke. Jainkoak gorde gaitza
osasunerako.
Eta izan gaitezen
prest parrandarako.
Al dana egingo det
danen onerako.
Prestu izango naiz nai
dezutenerako.
- Azp. Gauza batek bakarrik
ez du ainbat grazi.
Auek zepo batean
ez al dira jausi?
Bertsoak dirala-ta
biak dira nasi.
Auei kasorik ez egin,
soiñu jotzen asi.
- Etx. Nik ere sartu nai det
neronen eztena.
Ta orrek agintzeak
ematen dit pena.
Gauzarik errezena
beti besterena.
Isilik egon zaite
emen, gazteena.

Oke. Zarrena ezingo da ba
isilik gelditu,
Etxeberriari ondo
bait diot aditu.
Gu bakarrik aritzea
gaizki iruditu.
Orain ere onek danak
endredatu ditu.

Azp. Edozer esate'ute
auek barra-barra.
Berotzean sendotu
da auen indarra.
Pena det saltsa ontan
isildu bearra.
Orain gaztetu al da
Azpillaga zarra?

Etx. Orain garbitu zaizka
orri belarriak.
Eman bear dizkagu
ongi etorriak.
Aituko dirade, bai,
orren iturriak,
sano baldin bagera
Roman eta biak.

Oke. Elkarrekin konpontzen
gu asi gaitean.
Ezingo gera jardun
iñoren kaltean.
Azpillaga au dago
itxura fuertean.
Dominatuko degu
bion bitartean.

- Azp. Bikote au ez al da
naikoa baztana?
Lenbizikotik eman
diotet laztana.
Jainkoak daki emen
nun dagon azkena.
Neure iturria da
agortzen ez dana.
- Etx. Len ere badakigu
zure gorabera.
Oitamar urte ontan
ezagunak gera.
Roman ta biok emen
berotzen bagera,
gogorra zera baiña
bigunduko zera.
- Oke. Tentazioa dator
alde danetatik.
Onek ateratzen gaitu
geren onetatik.
Babesikan ez dauka
gaur lagunetatik,
guk eltzen badiogu
anka banatatik.
- Azp. Zeuen etxetik lasai
zerate irtenak.
Nik beti egin ditut,
bai, gizon batenak.
Zuek bai zeratela
alako kirtenak,
Azpillaga nor dan jakin
gabe zaudetenak.

Etx. Goitikan egin naia
zeukazun agurra.
Ez da gizon txikia
ezta're samurra.
Ez pentsa daukagunik
guk zure beldurra.
Eltzen badizut laster
joko dezu lurra.

Oke. Azpillaga nere ustez
indartsua dago.
Emen ez luke iñork
ezetzik esango.
Ala ere lan txarrak
lituzke izango.
Benetan asten baldin
bagera, akabo.

Azp. Bien arte artu nai
didatela gaiña.
Auek jende guztia
nai dute engaiña.
Baten kontra bi txiki
txarrak dira baiña.
Ala ere banaiz ni
auek biak aiña.

Etx. Desafioa egiñaz
bota dezu itza.
Bi ez geranik ere
bear nuke mintza.
Nai ta eziña, orra
ori zure gaitza.
Gu aiña ez zera ta
alperrik zabilta.

Oke. Beldur naiz ez ote dun
laster lurra joko.
Kontrario latzakin
egin du gaur topo.
Esperantzarik ez du
izango geroko.
Propaganda egiteak
ez du balioko.

Azp. Auek beren propaganda
dute barra-barra,
eta azkenerako
isildu bearra.
Aundiak du ausia,
txikiak negarra.
Txikia fiña baiña
aundiak indarra.

Etx. Batzutan eguzki ta
besteetan laiño,
itsasotik asi ta
Goierriaraiño,
okerrak gertatu dira
sari oraindaiño.
Au're makurtuko da
arro dabil baiño.

Oke. Emen danen almenak
oi dira amaitu.
Orrelakoak ere
nola ez garaitu?
Guk geure arrastoan
nai gendun jarraitu.
Kontrario txarrenak
arrapatu gaitu.

Azp. Len zerbait baziranak
jaitsiak erdira.
Nere moralarekin
jarri naiz begira.
Badakit Patxi ta Roman
auen jira-bira:
borrokan asita're
ni aiña ez dira.

Etx. Esplikatuko det orren
izaera guzia,
eskuetan bait dauka
nere orrazia.
Iritsi ezin danak
beti oiñazia:
aoa zabaldu ta
mingaiña luzia.

Oke. Eman bearra dago
bertsoen segira.
Etxeberria dijoa
berriro egira.
Joanek emango luke
emen azkar jira,
mingaiñakin gauz danak
egingo balira.

Azp. Pentsatu ez nagola
zuen beldurrakin.
Ta au ez da ordaintzen
zillar-urreakin.
Ez zutela ulertuko
nik ori banekin.
Aserretzea ere
alperrik auekin.

Etx. Gu bion neurrira
ezin da iritsi.
Orregatik nai ditu
ate danak itxi.
Roman, Jainkoagatik
ez zaiozu utzi.
Gizon erronkosoak
abildade gutxi.

Oke. Ez zazu ola jaitsi
gizonen konduta.
Ezer gutxi giñake
gu ori kenduta.
Onek badaki iristen
mailla ondraduta.
Ontzat artu daiogun
obeditu du-ta.

Azp. Ez det iñon bearrik
jan ta edateko.
Nere kontra badatoz,
euren kalterako.
Bi lagun bildu auek
ta bat izateko,
iru bearko dute
ni menderatzeko.

Etx. Oraintxe Azpillagak
badu naiko saltsa,
izorratu bait zaio
bertsoaren martxa.
Antzeman diot eta
dauka bide latza.
Nazkatu zeratenak
beatz bana altza.

Oke. Emen jendea dago
nunbait esperantzan.
Lagunarte batean
guzti au bear zan.
Bitoriano're soiñu
jotzeko zalantzan.
Asi zaite jendeak
egin dezan dantzan.

Noizbait ere eman zioten Bitoriano txikiari txanda.

Gero, berriz ere beste bertso-saioa etorri zan. Ordubata zan, Azpillagak zortziko txikian dioenez. Etxeberriak, ordea, zotziko aundian erantzun zion. Eta neurri orretan jarraitu zuten, Lesakako San Fermiñetarako planak ere egiñez, Bidanira joan ziran lesakarren gozagarri.

Azp. Au ez al da lagunarte
ona ta galanta?
Nunai azaltzen degu
euskaldunen planta.
Afaría joan zan,
bada ordubata...
Ontan bukatzen degu,
lagunak gera-ta.

EtX. Iturri onai ez zaio iñoiz
amaitutzen jaríoa.
Eta egizko bertsolaríai
ezta're amodioa.
Lengoak broma izan dirade,
oraingoa serioa.
Lagun maiteak, aстера goaz
gure azken bertso-saioa.

Oke. Lenago ere bertso mordo bat
egin dituzte aditu.
Oiekin bakarrik uztea're
ez zait ondo iruditu.
Entzule onak dauden lekuan
ezin isilik gelditu.
Bidanin bildu dan jende onek
geiago merezi ditu.

Azp. Lenago ere jardun gerade
irurok kanta ta kanta.
Beste saio bat bein onezkero
bear dezue aguanta.
Nola umorez aseta gauden
ondo jan eta edanta.
Biltzar au bearrezkoa degu,
gutxitan izaten da-ta.

Etx. Urte askoko lagun mordo bat
badegu Euskalerrriak.
Danak merezi dituzte emen
gure ongi etorriak.
Bertsoa eta euskera maite
bait dizkigu aberriak.
Lengo lagunak guxi badira
gaur baditugu berriak.

Oke. Euskalerrrian lagun on asko
daduzkagu, bai, jasuak,
orain bezela iritsitzean
era ontako kasuak.
Gure erriak pasatzen ditu
une alai ta gozuak,
lagunartean maite badira
soiñua eta bertsuak.

- Azp. Lenago ere lagunartean
emana degu aitzera:
Zarautzen asi genduan ura
gaur ez goaz bukatzera.
Aurrera ere jarrai dezagun
orain arteko antzera.
Lesakara ere joan bear degu
San Ferminak pasatzera.
- Etx. Bai al dakizu neroni ere
pixka bat poztu naizena?
Naparruan'e zabaldu naia
daukat euskaldun izena.
An izan leike adar aundiko
zezen zarren bat gizena.
Guk urrutitik toreatzea
obe genduke zezena.
- Oke. Lenago ere Lesakan beingoz
giñan alkarganatu ta
orduan egindako lagunak
an ere baditugu-ta.
Aruntz joateak ni ez nau utzi
sekula're damututa.
Baiña ohea degu joatea
torero entrenatuta.
- Azp. Illaren seia larunbata da
programan begiratuta.
Zazpian, berriz, San Fermin degu,
zaudete enteratuta.
Roman ta biok joango gera
pixka bat preparatuta.
Loaldi batzuk egingo'itugu
sabai batean sartuta.

Etx. Roman maitea, zeuk ez dakizun
gauza bat bia'zu jakin:
ez dezazula konfiantzarik
zuk artu zezenarekin.
Ta Azpillaga aguro samar
txoratutzen da arekin.
Min artu baiño obe dezu ta
etorri zaite nerekin.

Oke. Billera oiek izaten dira
ederrak baiña kostata.
Beraz zuk ere joan nai dezu
San Ferminetan festata.
Zezenarekin kontuz ibili,
ain segurua ez da-ta.
Zuk sartu'iozu banderillia
ta Azpillagak ezpata.

Azp. Roman ta ni ez gera izango
torero aldrebesenak.
Zezena ez ezik gu geroni're
ez gera prenda zuzenak.
Gu biok gera disfrazatzera
egun ortan goazenak,
nola bait dauden Lesaka ortan
adar gabeko zezenak.

Ondoren, Etxeberria eta Azpillaga kateatu ziran elka-
rrekin. Bizi-bizi aritu ziran amarreko txikian; biziagi ere
bai, agian. Asieran, badirudi txantxatan ekin ziotela; baiña
gero, bertsolari-txapelketak gai artuta, aundi samarrak ere
bota zituzten. Orregatik-edo, pakeak egitearren, sartuko zan
amaieran Okelar; egoki asko, ikusiko degunez.

Etx. Azpillaga onek du
erronka ugari.
Gizon erronkosua
derizkiot neri.
Beti lagun artzen du
Roman maite ori.
Orrekin joan bear
badek, joan adi.
Noiz gonbita egiteko
asmoa dek neri?

Azp. Erdi mozkortutzean
milla desapio,
pattarra ta purua
bururaino io.
Gaiñera jarritzen da
serio-serio.
“Roman, nekin goazemak”,
asarre esan dio.
Orrek toreatzeko
ez dizu balio.

Etx. Egia auxe degu
nere iritzian.
Tankera eman diot
lenengo itzian.
Azpillaga aundi au
plazara sartzian,
ango zezen zar ura
ufaka etortzian,
abildaderik badu
laster da etxian.

Azp. Ainbeste kontu eman
didazu aitzera.
Etxeberriak bota
nau guztiz zartzera.
Romanen laguntzako
bere parezera,
diplomatiko on bat
liteken antzera.
Obea izateko
zarragoa zera.

Etx. Izketa ere badu
naiko itsusia,
ta esan dezakezu
nai dezun guzia.
Ezagututa daukat
zure malizia.
Ez pentsa oraindikan
jo dezunik goia,
dakizun pixka baita
neri ikasia.

Azp. Patxi, ez naiz konforme
zure esanean.
Konturatuko zera
denbora juanean.
Zu baiño obea naiz
jan ta edanean.
Etorri ona daukat,
badakit lanean...
Saltsa beltza da oso
mozkortzen danean.

Etx. Mozkortzean xelebrea
jartzen da gizona.
Azpillagak eman du
Patxi onen sona.
Balantzaka astean
aztutzen zait broma.
Badakit len bezela
orain ez nagona.
Baña bera ere au
ez da oso ona.

Azp. Nere lanak ein gabe
ez ditut lagako.
Badakit nolakoa
naizen zuretzako.
Jan ta edan eginda
geratzen da bapo.
Mozkortutzean, berriz,
memoritik plako.
Bertsolai ona zera
egun-argirako.

Etx. Arrazoia eman du
bear zan moduan.
Noizbaiten gauza au're
esan bear zenduan.
Ez naiz bildurtu iñoiz
ni zure onduan.
Orruaz asi zera
garai beranduan.
Zu aiñaxe banaiz ni
oita lau orduan.

Azp. Etxeberria ez da
memoriz motela.
Baiña pentsatu ontan
arrazoi detela.
Oita lau ordukoa
bear litzakela.
Txapelketa eder bat
ipiñi berela.
Orduan neretzako
litzake txapela.

Etx. Ori izatea nik
ezin galerazi,
jokatzen dun guztiak
bait luke merezi,
naiz ta albotik kontra
itz egiten asi.
Joan, urrutiegi
joan zera iesi.
Asko jokatu baiña
gutxi irabazi.

Azp. Ni probatua nago
nai dezun klasian.
Txapelketa izan da
zazpi probintzian.
Lopategikin ere
jarduna auzian,
ta Amurizarekin
denbora pasian.
Ni nago gogorrena
denbora luzian.

Etx. Iñoiz badaki gauzak
garbi esaten da,
jaunak, orain ireki
bea't nere denda.
Ain garbi esatea
txarra izaten da.
Azpillaga bertsoan
ain ona omen da.
Orregatik jokoan
aurrera joan da.

Azp. Patxi Etxeberria
zer ai da esaten?
Orretan arrazoirik
ez dizut ematen.
Ez ote naiz onena
jaten ta edaten?
Bertsotan ez det iñoiz
azkenik izaten.
Ni menderauta iñor
ez baita joaten.

Etx. Txarrak'e bear dute
onaren tartian.
Ori ere suertez
antxe zan aulkian.
Ni konturatu gabe
nengoen artian.
Bizkaitarrak dabilta
guztiak batian.
Baiña kontuz ibili
datorren urtian.

Azp. Oraingo ori ere
nola dezun bota.
Probintziak aipatu,
ez zaidak inporta,
edozertako ere
ni prestu nago-ta.
Gipuzku ta Bizkaia
zertako gorrota?
Neu bakarrik joango naiz
beste danen kontra.

Etx. Sarri itz egiten du
era aldrebesan.
Au len esan banio
danentzat obe zan.
Edozein utzi nai du
bertsoen bajezan.
Baiña ni bizitzen naiz
egien babesan.
Gipuzkoakoa izanda
bizkaitarra esan.

Azp. Txapelketa bear zan
aurtengoz kontatu.
Baiña badakit ezin
leikela jokatu.
Joko eder bat zegon
ta auek puskatu.
Deusestatzea ez det
ain ondo juzgatu.
Orretan ez zerate
ain ondo portatu.

Etx. Barka ezazu beraz
gure utsegiña.
Olaxe amiltzen da
gizon ezjakiña.
Askotan askojakin
batzuk gera baiña
ala ere ezin osa
nai genduken aiña.
Ori lortuko gendun
zu an izan baziña.

Azp. Ogeita sei alditan
kantari banintzen.
Gero're segiko det
ni ez banaiz iltzen.
Gizona bide ortan
pozik da ibiltzen.
Ta zu txapelketara
ez zera urbiltzen.
Nik beti segiko det
Euskadi zerbitzen.

Etx. Nik ere izan nai det
auzoaren anai.
Oiengandik iesi
ez noa noranai.
Itz oiek esaterik
ez dago nolana.
Ez degu euskaldunen
etsaiak izan nai.
Zerbitzeko gaude gu
euskaldun diranai.

Azp. Buelta egite ori
gauza elbarria.
Bertsozalea dago
ongi igarria.
Ez dala ausartzen gure
Patxi Etxeberria.
Ori iruditzen zait
lastimagarria.
Ola ez da zerbitzen
euskaldun erria.

Etx. Ondo gelditzen zera
itz eginda ola.
Baiña erantzuteko
neri ez zait ajola.
Zaiñetan darabilkit
euskaldun odola.
Ori ezin ukatu
nezake iñola.
Baiña nola zerbitu
jende española?

Azp. Praktikan jarri bear
berealakoan.
Ez gaitezen erori
miseri plakoan.
Pentsatu or zer egin
dezuen gaurkoan.
Begi asko ikusten
ditugu malkoan.
Huelgarik ez da egin
bear olakoan.

Etx. Azpillaga, boz orrek
egin dit mugira.
Nere begiak, berriz,
diote disdira.
Gauzak jarri dituzu
gaiñetik azpira.
Zure pentsamentuak
onetik baitira.
Baiña nere usteak
orrela ez dira.

Azp. Español izaera
zan zure protesta,
ta neuk ere banuen
gauza orren kezka.
Huelga egitera
zeratela presta.
Euskal Akademia
españolaz ezta.
Nola egin dezue
olako protesta?

Etx. Guk ez degu kobratzen
orrenbeste diru.
Lana egite ori
arduratzeko zaigu.
Sarri alkartu izan
gerade zu ta gu,
eta orain errua
guk bakarrik degu.
Baiña Euskadi beti
guretzat nai degu.

Azp. Ematen diguzue
ainbeste naigabe.
Txapelketa jarri da
su askoren labe.
Ta ori entzuteko
emen ainbat daude.
Egin zazue lana
dudan egon gabe.
Eta huelgarekin
iñorako ez gaude.

Etx. Español mordoska bat
or dago tartean,
lan egiten dutenak
Euskadin kaltean.
Zu ta ni ta besteak
kontura gaitean.
Danok lotu nairikan
dabiltza katean.
Ta galduko gaituzte
alakon batean.

Azp. Españolen izena
zuk didazu tira.
Eta kontu ori nik
ezin erretira.
Politiko batzuek
sartuak erdira,
galdu dute bertsoen
indar ta dirdira.
Ori egiten dutenak
españolak dira.

Etx. Ederrak izan dira,
lagun, zure itzak,
baldin ola badira
egizko egintzak.
I ta ni aspaldian
gertuan gabiltzak.
Ez baldin badakik'e
gauza au jakin zak:
or indar aundigia
zeukatek apaizak.

Azp. Nola esan daikezu
gauza ori ola?
Guk iñoiz ez daukagu
español odola.
Bertsolaritzat daukat
euskeran arbola.
Ta ori ezin galdu
gentzake iñola.
Euskaltzaindia iñoiz
ez da española.

Etx. Aitortzen egin ditu
bere alegiñak.
Nik asmatuko ditut
onen utsegiñak.
Euskaltzaindia oker
aundiak egiñak.
Oiek dira emengo
etsairik aundiñak.
Gauz ori esan bear
ondo ez dakiñak.

Azp. Euskaltzaindiak badu
olako gainbera.
Ez da sortuko itzak
sendatzeko era.
Izkuntza au zaintzeko
egiña da bera.
Bertsolariak kentzen
badio aukera,
beraz galduak daude
Euskadi ta euskera.

Etx. Utzi zaidazu itz bi
esateko txanda.
Zergatik egin dezu
ainbat propaganda?
Edo bizi al zera
aiengandik janda?
Badakigu lendikan
garbiro esanda:
ori jende-talde bat
okerra izan da.

Azp. Euskaltzaindian beti
lanerako daude.
Bestela gure ona
nun bear da gorde?
Etxeberria, kontra
atera zerade.
Euskaltzaindiko oiek
orrela badaude,
gure erriko lanak
alperrik dirade.

Etx. Oraindik ere itz bat
egin zai nago-ta,
artu nai bazenduke
gauza onen nota.
Gure lana oi dute
ankapera bota.
Alare Azpillaga
lasai doa lota,
etsaiaren bizitzan
konforme dago-ta.

Azp. Dantzatu dezu bapo
mingaiñaren punta.
Bertsolariak egin
dute beren junta.
Huelga egitea
ez dute damu ta
lotan aurkitzen dira
pixka bat aulduta.
Au zein koadernotan
bear da apunta?

Etx. Alperrik ari gera
disputa luzian.
Gaur baiño lenago're
okerrak bazian.
Oiek arrotzen dira
aurka egin ezian.
Euskera maite dala
erdal biotzian,
aspaldian or gabiltz
Kriston gurutzian.

Emen sartu zan Okelar txandan. Entzuleek ere eskertu zioten, oraingo bertso onen ondoren txaloz, eta urrengoan txalo aundiagoz.

Oke. Nik ere arrazoiak
baditut nerekin.
Iritzia ematen
nai nioke ekin.
Gurutzak zer zerbitzu
daukan ezin jakin.
Joka dezagun emen
oso leial ta fin.
Ta konforma gaitezen
daukagunarekin.

Azp. Gogor mintzatu gera
geure pausuetan,
batzutan lan gazitan,
bestean gozuetan.
Erri asko pasatu
ditut bertsuetan.
Orain sartu bear al
da arazuetan?
Akabo txapelketa
urte batzuetan.

Etx. Ez zeunden oso lasai
ori esan gabe.
Nunbait sentitzen ziñan
arrazoien jabe.
Nik itz egingo dizut
umil eta noble.
Ez pentsa iñor danik
gaur iñoren doble.
Txarra egitekotan
egin ez ta obe.

Oke. Ez dezagula eman
orrenbeste lata.
Gerta leike norberak
arrazoia falta.
Joan gaitezen besteen
erabaki orta.
Lagunak asmo onez
bear ditugu trata,
urak bere bidera
joango dira-ta.

Azp. Txapelketa galtzeko
galdu dan moduan,
aurrez kontu atera
bearko genduan.
Ez geralako egon
elkarren onduan,
gero damu denbora
joan dan orduan.
Pentsatu urrengo nork
antolauko duan.

Etx. Lenago ere izan
dira aberiak,
naigabe latzak ere
gure aberriak.
Beti bizitu gera
gose-egarriak,
bai sano geranak ta
berdin elbarriak.
Asko ilda're jaio
oi dira berriak.

Oke. Setan ibiltze onek
egiten du kalte.
Txapelketan ez dula
artu bear parte.
Zer esana badago
gaur ori bitarte.
Neu ere kontu oiek
naigabetzen naute.
Baiña artu patxada
zuzentzen dan arte.

Azp. Txapelketa noiz dago?,
egiten da galde.
Amaika kezka-aldi
orretan badaude.
Urte batzuk pasea
olakorik gabe.
Aruntza joateko
orrenbeste daude...
Txapelketa beti da
bertsoaren alde.

Emen, txapelketaz naikoa itz egin zutela iritzita-edo, doiñua
aldatu zuen Etxeberriak, bukaerara txukun asko bideratuz.

Etx. Ez zaituztet nai nazkatu,
lagunarterik puskatu,
ez olakorik pentsatu.
Eskerririk asko, zar eta gazte,
iñork ez gaizki juzgatu.
Romanekin det kantatu,
al dedan pixka kontatu,
naiz ta kristona armatu.

- Oke. Asi geraden kasua,
emen denbora osua,
etengabeko bertsua.
Gau luze onek, seguru nago,
bazun txinparta ta sua.
Eman da naiko pausua,
au da logure gozua!
Ar dezagun deskantsua.
- Azp. Pozik etorri naizela
konturatu daitezela,
egun onak datozela.
Romanen omenaldi onetan
danok konforme gaudela.
Joan bear degu berela,
ezin liteke bestela,
anaiak geran bezela.
- Etx. Ez gaude oso itsusi
naiz ta zakar samar asi,
iñor ez goaz iesi.
Roman, ez zaitut txapel aundi-
agoarekin ikusi.
Dana zenduan merezi.
Agur eta ondo bizi.
Zu zera gure nagusi.
- Oke. Txapela dute jarria,
Bidanira ekarria,
neregana etorria.
Buru txikia da nerea ta
onek aundia neurria.
Ni bertsolari urria,
baiña alde det erria.
Auxe det gaurko berria.

Azp. Etorri gera onantza,
gau ederra degu antza,
ez zan afari eskasa.
Olako baten artu bear zan
bear genuen arnasa.
Emen daukagun guasa
berdingabeko demasa.
Agur eta ondo pasa.

Ondoren, berriro ere doiñua aldatuta, agur bana kantatu zuten, amarreko aundian Etxeberriak eta Azpillagak, eta doiñu luzean Okelarrek, biziki eskerrak emanaz.

Etx. Berandu samar berotzen gera,
au da geienontzat kalte.
Edari onak maiz edateak
bertsoa ugari dute.
Guri entzuten egin dezue
gutxienez ordubete.
Ala ere gu erronka jotzen,
konturatuak zerate.
Baiña gu pozik goaz etxera
zuek pozik bazerate.

Azp. Alabearrez bilduak gera
lagunak talde batean.
Ordu batzuek joan zaizkigu
ta konturatu gaitean.
Batzuk Lesaka ta guk Mutriku
dadukagu apartean.
Baiña agurtu bearra dago
noizbait, alakon batean.
Denei biotzez agur egiten
diet biotza betean.

Oke. Zerbait esaten segi bearra
dadukat orain emen nik.
Nere lagunak aldamenetik
iritzi batzuk emanik.
Ez zaigu falta lagunartean
onelako zer esanik.
Oso kontentu egon ninteke
leku ontatik joanik,
gogoraturik zenbateraino
altxatu nauen Bidanik.
Nik ezin aztu emen alboan
izan ditudan lagunik.
Bizi guztian gozatuko det
zuekin emen egonik.
Baiña ez pentsa zueri zorra
ordainduta ni joanik,
gaurko gauaren oroitzapena
biotzean eramanik.

Amaitu zuten alako batean. Ez dakiguna da eguna argitu
zitzaiela oartu ziran ala bidali egin zituzten Bidanitik.

Dana dala, bazuten meritua orrenbeste luzeko bertso-
saioak egiteko. Eta oraindik aundiagoa entzuleen meritua
ainbat orduan bertsoak entzuteko. Bejondaizuela! Zeuek
etxerako.

Adunan, 1986ko apirillaren 12an, Zabala sagardotegian.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Soiñu-jolea: Asentxio Rekalde.

Orrelakoetan sarritan gertatu oi danez, norbait sartu zitzaien bertsolariei tartean: gazte bat. Eta poliki moldatu zan. Izan zuten, ordea, zirikatzaille bat ere: andoaindar bat, bertsoan aipatzen dutenez.

Berez, bertso geiago kantatuko zituzten sagardotegian. Baiña grabazioan iru saio besterik ez ditugu.

Gaztearen bertsoa degu leenengoa.

Gaz. Neri gustatu oi zait
beti umorea.
Baiña bein ere ez naiz
ortan dotorea.
Falta zait plazan kanta-
tzeko balorea.
Azkar ateratzen zait
lotsan kolorea.

Azp. Lasai artu ezazu
indar ta arnasa.
Zu bertsoetarako
ez zaude eskasa.
Plazarako ez bazaude,
egon zaite lasa.
Oiartzunen egingo
al degu gaupasa?

- Oke. Entzun deguna ez da
len baiño eskaso.
Bertso bizi-bizia
izan baita oso.
An daude Mitxelena
ta Kosme Lizaso.
Danen arte Oiartzun
lasai gora jaso.
- Gaz. Orrelako jarduna da
gustatzen zaiguna.
Eta egingo degu
guk'e al deguna.
Zuek aruntza joateko
biotza biguna.
Zeuek jarri zazue
gaua ta eguna.
- Azp. Aruntz joan liteke
gutxi gorabera.
Oiartzuneri eman
bear zaio aukera.
Eguna ta ordua
konforme bazera.
Zuk deitzen badiguzu
gu joango gera.
- Oke. Asi ezkerro segi
dezaiogun ortik.
An ere jarriko da
umore galantik.
Ateratzen bazaigu
argien txinpartik,
Oiartzunen ez da izango
bertsoaren faltik.

- Gaz. Azkenaldian zera
egunen galdean.
Ori jarriko degu
emendik aldean.
Afaria lenengo
soziedadean,
Gurutzeko txokoa
libre dan batean.
- Azp. Guk orain ere iruk
artzen degu parte.
Jendeak entzuteko
gogoa daukate.
Baiña orain isiltzea
ez genuke kalte,
or dagon andoaindarra
berriz asi arte.
- Oke. Askotan asierak
egiten du falta.
Guk egin degu gero
saioa galanta.
Baiña bertsoak inoiz
ez daizke aparta,
orain soiñu-joleak
denkantsau dira-ta.
- Gaz. Beti aritutzeak
ez baitu balio,
amaiera jartzera
nijoa serio.
Oraingo ontan auxe
emendikan dio:
soiñu aundi orrekin
asi, Asentxio.

Eta soiñu aundia jotzen asi zan Asentxio Rekalde, bizi bezain gozo.

Soiñualdiaren ondoren, zortziko aundian ekin zioten bertsolariak. Eta, besteak beste, sagardotegiko nagusi Ramon Zabala aipatu eta goraipatu zuten.

Okelarrek ekin zion.

Oke. Gazte au emen azaldu zaigu
bere bertsoak eskeinka.
Eskasagoak ere ikusi
izan ditugu aldizka.
Bertso eder ta mardulak ere
berari irteten zaizka.
Eskasagoak plazetan ere
ikusten dira amaika.

Gaz. Afalondoa iritsi da ta
auxe degu komeria!
Zuen tartean lotsa gutxikin
ementxe nago asia.
Izan ere gauz polita degu
emen dagon iturria.
Bertsolarien asiera da
beti sagardotegia.

Azp. Zu ikusita ni ez naiz jarri
illuna eta tristerik.
Egia esan ez nuen uste
olako bat ikusterik.
Bertsoetatik inoiz ez dator
eskandalu ta nasterik.
Gazte maitea, zuk ez daukazu
ontan jarraitu besterik.

- Oke. Asi ta segi egiten dio
oso era zuzenean.
Neu ere asko arritua naiz
konturatu naizenean.
Ikusten degu, bai, iturririk
gazteen almazenean.
Jarrai olaxe errespetuan,
pasa zera txarrenean.
- Gaz. Talde polita emen bildurik
zaudete maai batean.
Eta gaiñera ementxe danak
umorez bete-betea.
Oso gustora aurkitzen naiz ni
olako lagunartean.
Jarraitu nai det zuek danok ontzat
artzen nauzuen artean.
- Azp. Bertsolariak martxan jartzea
nunbait emen bazan plana.
Eta guk beti gogoan artu
oi degu besteen esana.
Baztar ortatik bertso moduko
bat eldu da guregana.
Orain isilik antxe dago gu
zirikatu gaituana.
- Oke. Lenbizikoa bota du arek
gu martxan ipintzearren.
Ta ikusi da beraren baitan
zer ilusio dakarren.
Itxurazkoa bota dezu ta
aditu zaidazu arren:
gu iru gaude kantuan eta
zu sartu zaite laugarren.

- Gaz. Pakean billa ibili oi dira
orain artean usuak.
Eta guk ere asmo orrekin
gaur onuntzako pausuak.
Txoko onetan igaro naian
olako une goxuak.
Nik gogo aundiz onartzen ditut
beti olako maisuak.
- Azp. Bertsolaria izan nai dula
emana dauka aitzera.
Orrek bertsoa aisa sortzen du
bere itzetik ortzera.
Sagardoteitan ibili zaite,
ez zazu egin atzera.
Zu salbo zaude gurekin sarri
etortzen baldin bazera.
- Oke. Abildadea badaukazula
jendeak antzeman dizu.
Danak dakite bertsolaritzak
baduela naiko pisu.
Baiña bertsoa egoki eta
errez asko datorkizu.
Orain ikasle bazera ere
biurtu zintezke maisu.
- Gaz. Sagardo pixkat edan degu ta
jarri gera bero-bero.
Askotan txurruta ondorenean
biurtu oi gera ero.
Asi naiz baiña ez dakit ezer
izango ote naizen gero.
Beintzat nigandik gauza aundirik
ez zazutela espero.

- Azp. Alabearrez Adunan gera
leku on baten jausiak.
Bederatzi ta erdik aldean
gera afaltzen asiak.
Gose galanta ekarriarren
ornitu gera guziak.
Ramon Zabalak merezi ditu
txaloak eta graziak.
- Oke. Jon Azpillaga, egi aundioik
iñork ez luke esango.
Leku askotan guk ere ez degu
ola jan eta edango.
Iñori eskerrak emate ezkeroz
nagusia da lenengo.
Gaurkoa ez da lenengoa ta
azkena ez da izango.
- Gaz. Janak ditugu tortillak eta
janak ditugu okelak.
Ondorenean ase ere bai
ogiak eta pastelak.
Eta pixka bat kontatu ere
emengo giro epelak.
Baiña geiena berotu gaitu
ortik dagoen upelak.
- Azp. Oso konforme agertutzen naiz
gaztearen esanean.
Umiltasun ta jatortasuna
badauka bertso-lanean.
Zuk beti ola jarraitu zazu
eta bide zuzenean.
Lapiko danak berotzen dira
sua piztutzen danean.

Oke. Ez nuen uste ainbat bertsolai
emen zanik ikusiko.
Gazte au ere azaldu zaigu
ta egundoko graziko.
Gaztetan ola asi ezker
bale da bizi guziko.
Baiña atzera egiten dunak
iñoiz ez du ikasiko.

Gaz. Lengo urtean ere emen ni
nolatan nintzan izana.
Trago ederrik upel ortatik
ere banuen edana.
Agian auxe emendikan nik
izango nuen esana:
gaurkoagatik amaika aldiz
akordauko zait Aduna.

Azp. Aduna sarri gogoratzeko
dituzu iragarriak
orduan ere ementxe kendu
zenitula egarriak.
Gaur ere berriz etorri zera,
ideak dauzkat jarriak.
Ez dituk asko aurkituko, ez,
Aduna aiñako erriak.

Oke. Emen ditugu sagardo onak,
emen ditugu lagunak,
soiñu, pandero, artista batzuk
ta bertsolari-jardunak.
Esan liteke beti berekin
imana dula Adunak.
Sarri bisita nai izaten du
bein au ezagutzen dunak.

Gaz. Sagardo pixkat lengon edanda
neri barruak irakin.
Baiña alare edateari
gaur berriro diot ekin.
Eta ementxe aurkitzen gera
lagun zarrak elkarrekin.
Pena bakarra daukat nerekin:
len nun zegoen ez nekin.

Ondoren, puntuka jardun ziran Azpillaga eta Okelar. Ez
zuten aukera galdu andoaindar zirikatzailearekin sartzeko.
Ezta Mutrikuko Ametsaneko Jose Luis zirikatzeke ere.

Azp. Andoaindik etorri da
gu zirikatzeke.

Oke. Puntua ipintzen du
dakien antzera.

Azp. Gezurra asmatzen du
itzetik ortzera.

Oke. Baiña etorriko zan
guri laguntzera.

Oke. Nola daukagun emen
kantuzko aukera.

Azp. Ezagutzen da ondo
dadukan joera.

Oke. Nik beintzat artzen diot
bertsolai-tankera.

Azp. Bera da betikoa
edo dana bera.

Azp. Sagardoa edanaz
gau on bat pasatu.
Oke. Ola guztiok degu
dexente gozatu.
Azp. Edozer esanda're
au ez da lotsatu.
Oke. Koadrilla xelebrea
bait gera osatu.

Oke. Berandu samar da baiña
ez gera aspertu.
Azp. Estutu degu baiña
ezin degu lertu.
Oke. Ustegabeen zaigu
bertsotan agertu.
Azp. Eta guk oraindikan
ez degu baztertu.

Azp. Andoaindar ori lendik
ezagutzen nuan.
Oke. Neu ere ezagutua
ez nago damuan.
Azp. Aduna nun zegoen
jakinda zeguan.
Oke. Sarri egonda dago
upelen onduan.

Oke. Alare ez zan azi
alako aundia.
Azp. Nik ezagututzen det
olako jendia.
Oke. Orrela dabiltzanak
bistatutzen dia.
Azp. Gorputza badu baiña
indarrik gabia.

- Azp. Andoaindik etorrita
builla du jarria.
- Oke. Nunbait ase du ondo
bere egarria.
- Azp. Au degu parrandista
ikaragarria.
- Oke. Ez dezaigun bota
besteri arria.
- Oke. Geuk ere badakigu
segitzen parrandan.
- Azp. Aspalditxoan gabiltz
gaur emen, biar an.
- Oke. Aprobetxatzen degu
datorkigun txandan.
- Azp. Nabarmen da sagardoa
noraiño joan dan.
- Azp. Iru illabetean
gelditu gabeak.
- Oke. Paraje batzuk onak,
besteak obeak.
- Azp. Gozatuak gera juergak
eta umoreak.
- Oke. Botatzen ditugu, bai,
aldi dotoreak.
- Oke. Bertso batzuk kantatu
daizkun Jose Luisi.
- Azp. Egingo ote dio
orrenbeste grazi?
- Oke. Ez dio ajola, zer-
nai esaten asi.
- Azp. Bertsozale bai baiña
ez zuen ikasi.

Azp. Mutrikun jaioa da
ta bertan ezia.

Oke. Ta taberna-lanetan
ondo ikasia.

Azp. Sagardotan pasa du
denbora guzia.

Oke. Orrela daramaki
beraren bizia.

Oke. Ongi bizi da Ametsa-
eneko tabernan.

Azp. Badaki, bai, taberna
nola eta zer dan.

Oke. Zer egiten degu guk
edan eta edan?

Azp. Ardo korrientea
daduka aukeran.

Azp. Or dabil berriketan
joan dan aspaldian.

Oke. Mutrikun asi beraz
beraren galdian.

Azp. Zortzi duro txikitoa
ta dabil aidian.

Oke. Jose Luis dago abe-
rasteko idian.

Oke. Mutrikun onek saltzen
ardorik geiena.

Azp. Bertara bait dijoa
ia jende dena.

Oke. Lekua ere dauka
erriko onena.

Azp. Besterik ezean danak
edaten dutena.

Azp. Ardoa famatuta
berak whisky edan.

Oke. Ondo dakielako
gauza ona zer dan.

Azp. Au nion, bera nola
ezagutzen dedan.

Oke. Chivas neuri're eman
izan dit aukeran.

Oke. Gaupasa franko egin
det Ametsanean.

Azp. Goizeko ordubik ta
irurak aldean.

Oke. Lau edo bost juntatu
oi gera taldean.

Azp. Bapo, era orretan
zabiltzatenean.

Mutrikun, Olatz baillaran, Kalbaixo (Kalbario) ermita ondoko tabernan, 1986ko apirillaren 18an eta andik astebetera.

Bertsolariak: Azpillaga, Mugartegi eta Okelar.

Soiñu-joleak: Bitoriano Ospas eta Asentxio Rekalde; eta baita tabernako nagusi Joxe Mari ere.

Bi bertso-saio izan ziran, tabernako giro gozoan egiñak. Bertsolarien aotsak indartsu agertzen dira kaseteetan. Roman Okelar zer moduzko bertsolaria ote zan probatzearren jarritako jaialdiak izan omen ziran, txori txikiren batek esan digunez.

Azp. Lenago ere afari onak
egiñak ditugu pranko.
Bertsolariak sasoiko gaude,
indarrez ez gaude plako.
Sagardotegi mordoan kanta
ditugu ainbat olako.
Amaika afari egin ditugu
Maritxalar au dalako.

Oke. Maritxalarrek deitu orduko
or joaten gera azkar,
Gipuzkua ta Naparru ortan
pasatuaz zenbait baztar.
Eskuan duan katxarro ori
beti berarekin dakar.
Orren barruan gordeko ditu
makiña bat bertso kaskar.

Mug. Zorion asko eskeintzen dute
ainbeste lagun ederrek.
Baiña gaur emen ez gaitu bildu
gu iñungo zoritxarrek.
Bertso koskor ta zoriontsuak
gordeaz Maritxalarrek.
Orren gustua gau-afaritan
egiten du Okelarrek.

Azp. Aizu, Okelar, lengo denborak
aztutzen saia gaitean.
Sagardotegi mordo bat pasa
degu umorez betean.
Pasa ditugu Aduna, Zarautz,
Astigarraga partean.
Aurten bezela ea ibiltzen
geran urrengo urtean.

Oke. Ola gabiltzan bitartean gu
ez goaz, ez, naigabera.
Or goaz beti nora edo ara
iritsitzean gauera.
Gu beti jan ta edanerako
listo aurkitzen bait gera.
Maritxalarrek deitu edo ez,
ortxe dago gorabera.

Mug. Bertso-giroan jartzen dituzu
zuk orrenbeste armoni.
Alaitasuna komeni zaigu,
baztertu zenbait agoni.
Maritxalarri esan bearrez
aurkitutzen naiz orain ni
neronei ere sagardoteia
ez ote zaidan komeni.

- Azp. Maritxalar au lengo urtean
ezagutua genduan.
Ez gendun uste orrelako bat
zegoenikan munduan.
Makiñatxo bat sagardotegi
pasa ditugu geruan.
Ai zer orduak izan diraden
sagardoaren onduan!
- Oke. Gu beti gaude era ortako
ibillerari begira.
Asi ta zuzen eman diogu
aurrerantzeko segira.
Zarra ederki aprobetxatu
eta azkar jo berrira.
Zenbat basoka edan ditugun
kontatu izan balira!
- Mug. Onek beronen gaitz ondorenak
badaki ondo aitortzen.
Baiña beraren barrena ez da
bertsoetatik agortzen.
Ni asiko naiz era batean
lagun jatorrak agurtzen.
Ta urrengoan neri're deitu
sagardo ori probatzen.
- Azp. Badakizue nolakoa dan
guk dadukagun jokera.
Orain artean Mutrikutikan
lau joan gera batera.
Ta Mugartegi gogor dagola
eman diogu tankera.
Urrengo baten joan bear degu
gu bostok norabaitera.

Oke. Ondo diozu, lendik lau lagun
egin oi giñan juntatu.
Mugartegirekin bosgarrena
egin bear da kontatu.
Geiago ere sortu litezke
ta ez danak gonbidatu.
Aaztu gabe neroni beintzat
lenagotik apuntatu.

Etenaldi baten ondoren, berriro ekin zioten bertsolariak
lanari.

Asteko, argi azaltzen du Azpillagak gaia, leenengo ber-
tsoan; gero zeaztuko du geiago. Azkenean, ondo etorriko zaio
Okelar eta auzoko mutilzaarrak zirikatzeke, Kalbaixoko Kris-
to ere aipatuz, au ere auzokoa izanik.

Azp. Kontzientzia geurekin degu
onuntz etorri geranak.
Ta euskaldunak berekin dauzka
gizatasunaren famak.
Kataluñian bi ume txiki
erre ditu beren amak.
Umerik ere ez du merezi
ori egiten duanak.

Mug. Lagunartean jarraitu daigun
itxaropenak jasorik.
Munduan iñork ez du izaten
zoriontasun osorik.
Kanta dezagun alaitasuna,
al bada oso-osorik.
Gure bidean segi aurrera,
bestei ez egin kasorik.

Oke. Bakoitzak berak dauka munduan
sentimentuaren muiña.
Danak ez dute balio izaten
berak pentsatzen dun aiña.
Bi aur bereak il ditun amak
ez dauka biotz biguiña.
Onen aldean leku eskasa
izango da Kataluña.

Mug. Ni ere zerbait orren gaiñean
nago esan bearrian.
Sentimentuak jarriak zaizkit
egundoko indarrian.
Kataluñako amak umeak
utzirikan baztarrian.
Zorigaizto ori ez bedi gerta
iñolaz Euskalerrian.

Azp. Lengo batean periodikoz
ziguten adierazi.
Etxeari su eman zion ta
ama joan zan iesi.
Orain kartzelan sartua dute
bere pijama ta guzi.
Orrelakoak aorkatzea
besterik ez du merezi.

Oke. Orrelakoan maiz izaten da
desgraziaren segira.
Itxaropenez segi daiogun
aurrerantzera begira.
Bakoitzak zuzen eraman daigun
nork bere ondoko jira.
Era ortako kontuak gutxi
izanda obeak dira.

- Mug. Nik une batez aipatu nai det
dalako amaren magala.
Ta ao batez esango nuke
dana zintzoa ez dala,
bere gustua betetzearren
sortu izan zituala.
Baiña guk erakutsi dezagun
euskaldun zintzo gerala.
- Azp. Iribailleko mutilzar danak
nai zaituztet anparatu.
Oraindik zuen ondora ez da
neskatzarik inguratu.
Mutilzar asko zaudete baiña
ez zaitezte ikaratu.
Olako andre bat artu baiño
obe mutilzar geratu.
- Oke. Zenbaitek igual pentsatuko du
ez ote digun ajola.
Geuk ere ikasia daukagu
era ortako eskola.
Ta badakigu erremedio
onik ortik ez dagola.
Zer uste uan, ba, zerbaitegatik
geratu gaituk gu ola.
- Mug. Romanek orain erantzuten du
iñoiz baiño lasaiago.
Onek ezkondu baiño bakarrik
bizitzea du naiago.
Esango nuke: oraindik saia
bear zenduke geiago.
Bakardadea maite badezu,
laguna alperrik dago.

- Azp. Kataluñako pasadizoak
pena eman dio askori.
Zernai erata pentsatuta ere
negargarria da ori.
Iribailleko mutizarrentzat
badago ainbat ixtori.
Andre on bana eska'iozute
Kalbarioko Kristori.
- Oke. Azpillaga orrek billatzen digu
sesiorako lain mizto.
Esango nuke ba ote ditun
bere zenbait susmo gaizto.
Bear deguna eskatutzeko
gu beti gitxaudek listo.
Baiña borondate aundikoa
ez dek Kalbaixoko Kristo.
- Mug. Sekula ez det entzun orrela
zure erantzun zuzenik.
Ez zazu pentsa ni ta Azpillaga
zure aurka goazenik.
Ez genduke nai inoiz baztertu,
Okelar, zure izenik.
Zabaldu zazu umore ori
al dezunikan maizenik.
- Azp. Ainbat urtetan bertsolaritzan
nik emana det aurpegi.
Ainbat tokitan boteak ditut
nik ez dakit zenbat egi.
Eta gaur ere zuekin nago,
bide ortan nai det segi.
Nere lagunik onenak ditut
Okelar ta Mugartegi.

- Oke. Alabearrez gu elkarrekin
egiñak gerade junta.
Eta kasoaz azaldu dezu
nik egin gabe pregunta.
Gu beti umil azaltzen gera
agindutako lekuta.
Guk Azpillagak esaten duan
dana egiten degu-ta.
- Mug. Erabaki bat emateko're
badet neronen baimena.
Pixka bat ea jarraitzen dedan
artu duen goraipea.
Gure billera ez da izango
gaurko onetan azkena.
Guk beti ongi betetzen degu
kapitanaren ordena.
- Azp. Jaiotzatikan beti izan naiz
langille ta beartsua.
Bertsotarako doaia badet,
kanta nezaket bertua.
Neurriz kanpora asi ezker,
gerta leike uts osua.
Saio bateko aski degu ta
ar dezagun deskantsua.
- Oke. Emen guztiok agertzen gera
zeregiñakin beteta.
Saio luzean ezin jarraitu,
gu beti karta bateta.
Zuk eman dezu zure iritzia,
nik nai nuke errespeta.
Orain soiñua jo dezatela,
deskantsaturik daude-ta.



Kalbaixoko ermita, Iribailen (Mutriku)

Azp. Iribailleko mutilzarrentzat
badago ainbat ixtori.
Andre on bana eska'iozute
Kalbarioko Kristori.

Oke. Bear deguna eskatutzeko
gu beti gïtxaudek listo.
Baiña borondate aundikoa
ez dek Kalbaixoko Kristo.

Baiña jarraitu egiten du debateak. Mugartegi ez omen da nekatu. Oraindik pixka bat itxoin bearco du Bitorianok.

Mug. Nik ez det ontzat artu oraingoz
Azpillagan ikuturik,
nere barrena nola ez dagon
nekeakin urraturik.
Ta Azpillaga agertzen zaigu
deskantsua eskaturik.
Sinistu zazu gu ez gaudela
orrenbeste nekatu rik.

Azp. Beste bertso bat kanta bear det
ta emango det aitzera.
Bertsoak kanta bear badira,
ez det egingo atzera.
Baiña ezingo gerade ari
berritsu batzun antzera.
Jakin ez geradela etorri
elkar aprobatutzera.

Oke. Mugartegiren ondorenean
segiko nuna bazekin.
Emen jendea asten danean
ezin aspertu ezekin.
Eta aurrera segitzekotan
zertan gogotsu ez ekin?
Nik gau osoan segiko diot
ta nai dezutena egin.

- Mug. Gure arteko jardun goxoak
ez du izango etenik.
Ta, Azpillaga, ez zazu jarri
olako eragozpenik.
Au esateko ausarditxo bat
nola artua dedan nik.
Asitakoan nere gogoak
ez du izaten azkenik.
- Azp. Beraz jarraitu bear al degu
saio ontako segira?
Ez al gera ba soiñuarekin
etorriak lan erdira?
Alaitasunez pasa bear da
gaurko Olatzeko jira.
Soiñu-joleak ez jotzekotan
alperrik etorri dira.
- Oke. Bertso-lanean asi gera ta
nunbait egin degu gora.
Soiñu-joleak zai egonarren,
guk segitu nai gerora.
Baiña bertso utsez jardutekotan,
ez gintezke joan iñora.
Artu dezagun patxada, garai
ori're etorriko da.
- Mug. Asi ezkerro lanaren eske
gerora ta areago,
nola gu emen asi graden
ura baiño bareago.
Jarraitutzeko oraintxe daukat
nik iñoiz baiño geiago.
Baiña Azpillaga nekatu da ta
barkatu bearra dago.

Azkenean, soiñua jotzen asi zan Bitoriano txikia. Eta atse-
denaldia artu zuten bertsolariek. Ez zeukaten iturria agortzen
erreza.

Baiña ez pentsa emen amaitzen dala bertsolarien lana.
Indarberritu ziranean, berriro ekin zioten elkar probatzeari.

- Oke. Ibili zale dan bati onek
ederki dijoazkio.
Makiñatxo bat moldatuko zan
ortan au baiño gaizkio.
Maritxalarren borondateai
beti arritzen natzaio.
Diru ugari badauka ere
laster urtuko zaizkio.
- Mug. Nik ere esan bearra daukat
oraingoan neronena.
Gaurko arratsa ez al da izan
izan degun beroena?
Ondo dakit, bai, ez naiz aurkitzen
itz-bidean sakonena.
Baiña afariak olaxen dira:
azkenengoa onena.
- Azp. Berdingabeko afaria da
gaur emen egin deguna.
Emen dana da ingurukoa,
emen dana da laguna.
Pasa ditugu Astigarraga,
Zarautza eta Aduna.
Bedeinkatua Maritxalar au
ezagutu zan eguna.

Oke. Maritxalar au gure koadrillan
aurkitutzen da serio.
Bertsoak eta soiñuak beti
barrena poztutzen dio.
Eta gu, berriz, jan ta edateko,
orretarako balio.
Naiago nuke urte askoan
ala segiko balio.

Mug. Jarraipen pixkat eman daiogun
gaurko afari onari.
Bertsoak dira orren ordaiñez
eskeiñitako opari.
Guk ez diogu uko egiten
aukeran daukagunari.
Gutxienean bear lirake
urtean iru afari.

Azp. Len egindako lan aundiekin
pozetan egon gaitean.
Maritxalarrekin ibili gera
Mutrikutik apartean.
Kantatu degu Gipuzkoan ta
Naparruako partean.
Guk orrelaxe jarrai bear degu
deitzen duten bitartean.

Emen, etenaldia agertzen da kasetean.

Eta, etenaldiaren ondoren, berriro Azpillaga da kantuan.
Oraingoan, Joxerra Garzia ere bertan zanez, onekin sartuko
da.

Azp. Okelar ta ni sarri bilduak
gera aurten alkarrena.
Ibili gera Aduna eta
Astigarragan barrena.
Sagardotegi oietara gu
goaz al dan azkarrena.
Ea gaurkoa egiten degun
danetatik ederrena.

Oke. Batera eta bestera ortxe
ibiliak gera sarri,
naiz ta jendea inguruetan
naiko endredutan jarri.
Bertso batzuen trukean kendu
ainbat gose ta egarri.
Ontan dexente ondo gabiltza
eskerrak Maritxalarri.

Mug. Bertsoak errez moldatzen dira
pazientzia artuta.
Baiña sarritan ez da egoten
bide ori neurtuta.
Erri batetik bestera dabiltz
auek eskutik elduta.
Orain ez dute utsik egingo
orrela entrenatuta.

Azp. Sagardotegi oietan ez da
sekula sortzen naigabe.
Gutxieneko zortzi alditan
aruntza joanak gaude.
Joxerra ere emen daukagu
bertso-saio denen jabe.
Baiña oraindik aurkitzen zaigu
onenak probatu gabe.

- Oke. Gu onelako ibili batzuk
nola poztutzen gaituzten.
Komentzia datorrenean
iñoiz ez bait degu uzten.
Baiña luzaro jarraituzkeko
modurik ez det ikusten.
Txotxa kenduta botilla oiek
zergatik bete zituzten?
- Mug. Bertsolarien artean au da
daukagun betiko gerra.
Baiña oraindik ez da azaltzen
gure nekearen lerra.
Danon aurrean nola daukagun
gure artean Joxerra.
Asko dakien gizona baiña
ez da sujeto ederra.
- Azp. Okelar zer zan ez zekiela
esan digu aurrenean.
Gaur arteraiño ez du ikusi
sekula bertso-lanean.
Pasatu gera Naparruan ta
ia Gipuzko danean.
Roman, jarraitu beldurrik gabe,
pasa zera txarreanean.
- Oke. Gazte-denboran ez nintzan nunbait
bertso-lanerako presta.
Eta norbaitek eskatutzean
egiten nuen protesta.
Ta beste batzuk urte askoan
nola plaza ala festa.
Ez irtetea iñorentzako
laguntzaille ona ezta.

Mug. Orain arteko bertso politak
joanak oi dira broman.
Baiña ezin da beti jarraitu
bizi izatea olan.
Beldur antzean ikusten zaitut
gaurko onetan zu, Roman.
Tanke bat bezain gogorra zera,
jarrai zazu zeure bonban.

Azp. Bertsolariak kontatzen ditu
gauzak nola sortzen dian.
Kalean sua ikusten bada,
bat obeki da mendian.
Begira nola aurkitzen diran
Amerikan ta Sirian.
Euskalerrian oraingoz beintzat
gaude izate obian.

Oke. Au baiño gauza oberik danik
nik ez det ezertxo uste.
Jendearentzat nunai badago
makiña bat buruauste.
Aspaldi ontan kanpotar oiek
erakutsitzen digute.
Obe luteke ezerbait baiño
gure pakea balute.

Mug. Itz sakon asko egiten ditu
eta ondo neurturik.
Esango nuke au ez dagola
gaur erabat beldurturik.
Gure artean bizi gaitezen
gerra danak bazterturik.
Euskalerrria jaso gentzake
Euskadin alkar arturik.

Azp. Guk degun baiño baztar obea
mundu zar onetan nun da?
Garai bateko lagunartea
ia pikutara jun da.
Baiña isildu bearko degu
gure bertsoen burrunda.
Gero geiago egingo degu,
soiñu pixka bat entzunda.

Oke. Jendea isil-isilik zegon
bertsoaren egarritan.
Eta olako jardunaldiak
zer poza ematen ditan.
Soiñuak ere falta egiten du
lagunarteko bisitan.
Politagoak dira bertsoak
saio motxa ta sarritan.

Onenbestean amaitu zuten ekiñaldia iru bertsolariek.

Eta, soiñujoleak ere bertan ziranez, bazan norik pieza ederragorik jo. Batetik, Asentxioren akordeoia burrundand; bes-tetik, Bitoriano txikia urrea baiño fiñago, bera austekorik ez dala esanaz, Calahorrako piperrak baiño musu gorriagoarekin. Baiña tabernako nagusi Joxe Mari ere berekin zuten. Orrelako gaupasatan, danak artista biurtzen dira azkenetako, eta bertsolariak berak panderoa jotzen.

Ondoren datorrena, oker ez bagabiltza, bigarren saioaren asiera da.

Azpillaga asten da, zortziko nagusian.

- Azp. Afaldutzera lasai etorri
eta ez nago estua.
Kafe ta kopak artu ditugu,
botil mordo bat ustua.
Beste saio bat egin dezagun,
al badegu tajuzkua,
bear bezela kunplitutzeko
jende on onen gustua.
- Oke. Alkartera bilduak gera
ainbeste lagun ondradu.
Eta ez gera erdi baraurik
egotekotan azaldu.
Kopa ta baso asko ustu da,
botilla asko zabaldu.
Bertsotan ere egingo degu
alkoolak indarrik badu.
- Mug. Jan-edanaren ondorenean
odol guztik irakiten.
Baiña entzule onak ez dakit
ori ondo badakiten.
Guk badakigu alaitasuna
noizbaitean eragiten.
Lanik zaillena izango degu
danen gustoak egiten.
- Azp. Dudarik ez da: ondo asi da
gaur iñularreko jira.
Iñor ez dago apartatzerik,
danok azaldu erdira.
Mutizar mordo bat badaukagu
aldamenetik begira.
Eztai batzuek jango ditut nik
danak ezkontzen badira.

Oke. Azpillaga onek pentsamenduak
dauzka buruan sarturik.
Baiña ez adi ibili orain
presa geiegi arturik.
Guk oraindikan andregaiakin
ez diagu egin traturik.
Gure eztaien zaitan baago,
ez dauzkak arrapaturik.

Mug. Azpillaga ori disimuluan
asi da zuek berotzen.
Baiña gaur egun Romanen barru
ori zailla da berotzen.
Andregaieri onek ez die
iñoiz goxo begiratzen.
Baiña ezkontzen bada eztaia
eman dezala Olatzen.

Azp. Danok dakigu Iribaillesek
mutilzar asko dauzkana.
Alde batera utzi zenuten
ezkondutzeko afana.
Librean dauden neskatillentzat
nik jo bear det kanpana.
Ta billatuko dizuet danoi
andre jator eder bana.

Oke. Beti ezingo degu miseri-
-kanpairikan erabilli.
Geu're begira egoten gaituk
makiña bat neskatilli.
Soltera asko zaudek oraindik:
Petra, Marta ta Xixilli...
Geuk aukerauko dizkiagu ta
presaka ez adi ibilli.

- Mug. Ustegabeen auxe izan da
arrazoibide garbia.
Ta ortaz eman bearrez nago
ni neure erabakia.
Onek nai luke artzezkerotan
goxoa eta suabia,
ta ortaz aparte bere eskutan
iñork ibili gabia.
- Azp. Gure Romanek bere arrazoiak
dauzka egiakin nasi.
Ezagun da, bai, emakumeen
zepoan ez dala jausi.
Baserria're deskuido baten
biurtuko zaizu sasi.
Egin bear dezu: ezkondu edo
bestela bertsoan asi.
- Oke. Baserritako bizimoduak
baditu ainbat aldaket.
Ik esan didak ezkontzeko ni
banaizela naiko kasket.
Baiña baztarrak garbitutzeko
oraindik ere nago prest.
Gaur arratsalde osoa ere
sasi garbitzen pasa det.
- Mug. Dirudienez argia zaude,
ez zera oraindik illundu.
Onek nai luke bide ona artu,
eragozpena urrundu.
Bakardadea maite duenak
laguna alperrikan du.
Leen moduan ondo bazaude,
Roman, ez zaitte ezkondu.

- Azp. Okelar onek naikoa lata
du bere gizarajuan.
Berak badaki bertso onetan
zein bidetatik nijuan.
Joxerra onek len galdetu dit
belarrira boz bajuan
Okelar ori txapelketara
zergatikan ez dan juan.
- Oke. Txapelketa ortan aditu dira
bertso mardul ta ederrak.
Gu ez gerade iñoiz azaltzen
kobarde edo alperrak.
Emen kantatzen ditugun auei
ematen dizkat eskerrak.
Onenbestekin aski dedala
jakin dezala Joxerrak.
- Mug. Txapelketaren kontuak beti
ditu ainbat arerio.
Eta gai ortaz itz egin nai det
nik umil eta serio.
Zertarako da bertso gintzako
ainbat tema ta jario?
Lengo erako bertsolariak
ortako ez dute balio.
- Azp. Noizbait intenta bear litzake
ordua eta eguna.
Txapelketara joango giñake
ni ta Okelar laguna,
sagardotegi batean balitz
txapelketako jarduna.
Ta gure Roman izan liteke
beste danen txapelduna.

Oke. Danak ez dute ola ibiltzeko
balorerik ta indarririk.
Beste geio're geratzen dira,
ortan ez naiz ni bakarrik.
Joango banintza seguru asko
litzake alper samarrik.
Txapela beti buruan daukat,
ez det besteren bearrik.

Mug. Okelar, gure bertsolaritzak
badauka ainbat erentzi.
Eta daukazun gradu ortatik
zu ezin zintezke jetxi.
Daukazun dana lagunartean
umorean erakutsi.
Eta daukazun oiñarri orri
beldurrikan gabe eutsi.

Azp. Bertso mordo bat botea degu,
au ez zan saio motela.
Ta bukatzea ere pentsatu
bearra dago berela.
Soiñu-joleak onak dauzkagu,
ez da bikote motela.
Bitoriano ta Joxe Mari,
biak asi ditezela.

Oke. Emen ez degu umorearen
eten modurik ikusten.
Ta onelako afalondoan
zenbat gozatzen gaituzten!
Bitorianok ta Joxe Marik
beren lana nola duten,
artu soiñuak eta gustora
egongo gera entzuten.

Azp. Eskerrak etorriak geraden
gaur onuntz denbora pasa.
Ordu batzuek badijoazte,
oraindikan gaude lasa.
Osasunaren jabe bagera,
ona daukagu arnasa.
Al baldin bada salba dezagun
Euskalerriko arraza.

Oke. Emen soiñu ta bertso badegu
danontzako naiko neke.
Baiña umorez asi gera ta
kontentu egon gintezke.
Ezingo gera sekula asi
arrats obearen eske.
Era ontako afalondoak
geiago bear giñuzke.

Bai, bai. Afalondo aietan zegoen bezelako jende asko izan
ezkero, iraungo zukeen Euskalerriko arrazak eta euskal gi-
roak.

Eta, ondoren, dale zortziko txikian Azpillagak, oraingoan
beste lagun bat zirikatuz: Joan Otekoa

Azp. Emen iñork ez dauka
etorrian penik.
Isilik egoteko
ez dago ordenik.
Oso ondo gaudela
len aitortu det nik.
Olako gauak ez du
merezi azkenik.

Oke. Onelakoak gutxi
oi dira tartean.
Zeñen ondo moldatzen
geran elkartean!
Danak jarrita daude,
nor dago tente an?
Zein aspertu olako
koadrilla batean?

Mug. Azpillagak esan du
gaiez jarraitzeko.
Jendea pozik dago
bertsoak aitzeko.
Baiña nik esan nai det
eskarmentatzeko:
joan bearra dago
berriz etortzeko.

Azp. Baiña zu, Mugartegi,
oraindik ezin da.
Emendik joatea
neretzako min da.
Biar kinto-bazkaria
daukat itz eginda.
Bertan geratuta're
neretzat berdin da.

Oke. Azpillagak lanerako
badauka gogoa.
Txoria bezelaxe,
onuntza egoa.
Emaztea ere nola
duen emengoa,
orrentzako Olatz da
beti lenengoa.

Mug. Azpillagak esan du
ez dala azkenik.
Baiña orren buelta
eman nai nuke nik.
Gaur egin nai zenduke
zuk biarko planik.
Berriz etortzen ere
ez daukazu lanik.

Azp. Joan Otekoa or dago
mutilzar galanta.
Ez zait asko gustatzen
zuk daukazun planta.
Mariñelak aurten noiz
antxoaren lata?
Zuk dirua sobra ta
denboria falta.

Oke. Mundurako sorrera
noizbait begenduan.
Ez gera gaizki bizi
elkarren onduan.
Joanek fallorikan
ez dakit nun duan.
Alderdi on geienak
baditu munduan.

Mug. Zoragarria degu
gaur lagunartea.
Okelarrek'e pozik
artu du partea.
Onek ere ez du nai
emendik joatea.
Baiña laster itxiko
digute atea.

- Azp. Auek mutrikuarrak
ditugu izatez.
Mutilzarrak dira ta
gizonikan bat'ez.
Ez ditulako iñork
lotu izan katez.
Parranda maite dute
andrearen partez.
- Oke. Beti juzgatzen gera
egiazko anai.
Eldu izan diogu
geure etxeko lanai.
Jarraitu bearra dago
azaldutzen danai.
Iñori puestorik
kentzerik ez det nai.
- Mug. Ori da arrazoiak
garbi ematia.
Zalantzarikan gabe
du erabakia.
Azpillagak gogorra
egin du esatia.
Ezkontzean al dago
gizon izatia?
- Azp. Joan Otekoa're
ez dago gaztea.
Aita ta ama joanak,
falta emaztea.
Nai nuke kinto-talde
dana ikustea.
Komeni zaizu noizbait
parrandan astea.

Oke. Ori ez da aurkitzen
izate flojoan.
Bere gorputza ez dago
beintzat enojoan.
Ona etorri ezta're
badu nora joan.
Len ere juerga asko
egiña da Joan.

Mug. Au asi da beraren
laguna goratzen.
Arrazoiak zaizkio
beti gogoratzen.
Nik asi bearko det
gauz ori ondratzen.
Ezingo gera asi
tristurak kontatzen.

Azp. Guk biarko jarria
daukagu bilduma.
Meza amabietan
jarria deguna.
Joan, beintzat ez zazu
aldatu jarduna.
Zure kinto-lagunekin
pasatu eguna.

Oke. Beraz meza dezue
kinto danen alde.
Azpillaga, zu fede
gutxirekin zaude.
Esan digute: zintak
amaitzear daude.
Orrenbestez isildu
bearrean gaude.

Ez ziran motzak izan, ez, bi asteburutan Mutrikuko Olatz auzoan egin zituzten bi afari aiek. Baiña jendeari apenas luze joan zitzaizkion.

Ez dakiguna da Azpillaga bertatik joan ote zan kinto-bazkarira. Inazio Maritxalar ere ez zan, ba, aserre ibiliko bere bideoa bertsoz betetzen ari zala ikusita.

Baiña beste aalegin bat ere egin zuten bertsoari. Ikusten denez, Okelarrek argi zeukan burua.

Azp. Roman ta Joan daude
ain lagun eztiak.
Elkar artutzen dute
bat eta bestiak.
Poz ematen du biak
emen ikustiak.
Romanek gobernauko' itu
ganadu guztiak.

Oke. Badira ori baiño
arrazoi txarruak.
Pobreak gera baiña
ez gera arruak.
Beiak ez daduzkagu
gosez ta marruak.
Geuk jateko baditugu
arrautz ta porruak.

Mug. Mundu ontan badira
amaika ixtori.
Asko gustatua zait
esan dezun ori.
Al badezu gaizki zuk
ez egin iñori,
ta ondo pasatua
konta edonori.

Azp. Nik nai det konfiantzan
gonbidatutzia,
naiz ta beti dezuen
lanaren esia.
Modestok egingo du
aurre ta atzia.
Onena izango da
biok etortzia.

Oke. Gure pentsamentuak
sortzen dira berez,
uste dana askotan
naiz irten aldrebes.
Len ere ez gera bizi
bazkaia jan gabez.
Guk pentsatuko degu
etorri edo ez.

Mug. Roman, ez zaitzezela
erabat samindu.
Azpillagan esanak
asko eragin du.
Arrazoietan ezin
zaitugu berdindu.
Onek bere legea
gaur ere egin du.

Azp. Bertsotan ari gera
ain era sanuan.
Oni atakatua
ez nago damuan.
Beti azaltzen da au
bertsolai-graduan.
Biar bertsotarako
laguna nai nuan.

Oke. Ez diogu inbiririk
mundu ontan inoi.
Gu aiñako lagun asko
ez dira izan oi.
Modesto eta biok
bi anaiok geroi.
Iribaille orretan
gu gaituk kanpeoi.

Mug. Banekin zer zetorren
nik esaterako.
Onek ez dauka itzik
bere kalterako.
Beraz izate ortatik
ez da aterako,
andrea artzen ez badu
urrengo urterako.

Oke. Desio danak munduan
ez nezazke bete,
naiz eta oraindikan
egon naiko fuerte.
Bertsolari izatea
da naiko suerte.
Egin degu jendea
aspertzeko beste.

Mug. Azpillaga azaldu da
lagun-interesan.
Ta Okelar ortako
ez dago perezan.
Emendikan aurrera
ez dakit zer esan.
Asko izango da ta
isildu gaitez.

Oke. Mundu ontan zailla da
zartu eta ontzen.
Gaur jarri bait nazue
luze eta motzen.
Baiña ez didazue
eskurikan lotzen.
Orretxengatik ez naiz
asiko arrotzen.

Mutrikuko Olatz auzoko saio aiek amaituta, uste degu
argi geratu zala zer bertsolari klase dan Okelar: jatorrizko
iturria. Entzun zuen txalo ederrik.

Bidanian, 1986an. Bitoriano Loiola Ospasi egindako omendaldia, Maritxalarrek eta Patxi Lasak antolatua.

Bertsolariak: Azpillaga, Etxeberria eta Okelar.

Soiñu-joleak: Bitoriano bera eta Asentxio Rekalde.

Ospas, bere baserriaren izena da, Mendaron dagoena. Laurogei urte ondo pasata dago. Baiña, soiñuarekin norabait joateko deia duen bakoitzean, gaztetu egiten omen da. Zorionak, aitona.

Azpillaga asi zan bertsoan.

Azp. Bertsoan asi bearra dago
lagun auen esanean.
Sentimentua besterik ez da
onela gatozenez.
Pare bat ordu pasa ditugu
janean ta edanean.
Afare eder au ospa dezagun
Jainkoaren izenez.

Etx. Guretzat ez da txarrik izaten
janik eta edanikan.
Ortik saio bat egin ezean
ez degu gauza onikan.
Ta ezin esan genezake gaur
emen gaizki gaudenikan.
Aspalditxoan ez gendun egin
olako afaririkan.

Oke. Iaz ementxe bildu giñan ta
aurten degu bigarrena.
Estimatutzen diran lagunak
jotzen dute elkarrena.
Au da egizko borondateak
gizartera dakarrena.
Neretzat au da bizi onetan
dedan gauza ederrena.

Azp. Noizik beñean elkartze ori
ez dago oso itsusi.
Maritxalar ta Patxi kontuan
aspaldi ziraden jausi.
Au baiño talde ederragorik
sarri ezin da ikusi.
Bitoriano jarri digute
bere txapel eta guzi.

Etx. Bide au zegon aspalditxotik
emen egiten asia.
Denborarekin amaitu dute
berak nai zuten guzia.
Bitoriano egin bait zien
or sekulako grazia,
txapel aundi bat jantzi diote
lanean irabazia.

Oke. Bitoriano soiñua jotzen
ez da geldirik egona.
Deitzen dan tokitara dijoa,
bai ara eta bai ona.
Guztiok degu estimatuta
edukitzeko gizona.
Eta txapela jarri diote
ondo ematen diona.

Azp. Gu biltzen gera soiñu-jotzaille
ta berdin bertsolariak.
Eta orrela jartzen ditugu
juergak ta umoriak.
Sagardotegi mordo bat aurten
izan ditugu pasiak.
Urrengo urtean pasako'itugu
aurten aztuta utziak.

Etx. Beti esan det: Bitoriano
ain degu lagun maitea.
Biotz zabala duen gizonai
nai nuke itz egitea.
An eta emen gizon zintzoa,
lanak egoki betea.
Erriak ere maite zaitu ta
patxadan egon zaitea.

Oke. Urte mordo bat darama orrek
soiñua jotzen jardunik.
Bizitzan pasa ote du iñoiz
soiñu gabeko egunik?
Aspaldi samar lanbide ortan
ezagutu izan det nik.
Emen jendeak ez du aztutzen
orrela saiatzen danik.

Azp. Ia irurogei urte baditu,
dago aurten betetzeko.
Auzotzat iñork ez du artutzen,
guztiak dute etxeko.
Soiñua jotzen asten danean
da edozeiñen antzeko.
Onek ez dauka kezka ta lotsik
berak daukana jotzeko.

- Etx. Idiak, beiak eta sagarra
ez dadukazu lan gutxi.
Soiñua ere maite dezu ta
bein betiko ezin utzi.
Baserriari jarraitu naia
atzo, gaur, biar ta etzi.
Gizajoari gertatzen zaio
danera ezin iritsi.
- Oke. Baserri baten bizitzen danak
izaten du naiko lata:
soro aldeko eginkizunak,
ganadu pilla galanta...
Gero arotza eta argintzan
beti zaizu zerbait falta.
Baiña danera iristen da au,
berez ortakoa da-ta.
- Azp. Leen Olatzen bizitzen zan au,
eman nai nuke aitzera.
Neronek esan bearko diot,
zeu ausartzen ez bazera.
Len Abeletxen bizitzen zana
gero joan zan Ospasera.
Orain Mendaron bizi zaigu au
errege baten antzera.
- Etx. Etxe ondoan bai omen dauka
zuaitz bat izugarria.
Neronek ez det ezagututzen,
baiña ala det berria.
Orren etxeko inguru ura
liteke zoragarria.
Ta nunai bizitzeko ere zu
ez zera lotsagarria.

Oke. Ori Abeletxen bizi zan bai len,
neroni nagon auzuan.
An lan egiñaz igaro zuen
gazte-denbora osuan.
Etxe aldea eduki oi zun
itxura kuriosuan.
Bean zegoen baserri ura
orretzek altxaltu zuan.

Azp. Ezagutzen det zuk bezelaxe
Bitorianon sendia.
Txikitatikan maitatua du
baserria ta mendia.
Gustoko ditu bertsoak eta
soiñuaren burrundia.
Neurriz ez da ain altua baiña
gizonez oso aundia.

Etx. Beraz sarritan mudatu dezu
zuretzat bizilekua.
Orain zaudena izango al da
noski zeure gustokua.
Naiz ta ez izan gizon zabala
ta altura aundikua,
beste batek'e zure mailla au
izango luke naikua.

Oke. Pertsona batek ez zuen sarri
meritu geio izango.
Jendea ondo zerbitua da,
bai emengo ta bai ango.
Ezkondu ere egin zitzaigun
zaartu baiño lenago.
Eta gaur egun zorionean
aitona eginda dago.

Azp. Jeup egin eta irripartsua
azaldu oi da atean.
Señalea du bizi dirala
zoriontsu ta pakean.
Au Mendarori begira dago
mendi gain zabal batean.
Zorionean izan zaitela
bizi zeran bitartean.

Etx. Gizon jatorrak ez du merezi
mundu ontan zenbait pena.
Bitoriano, esan bear det
nei bururatu zaitena.
Dirudienez zu zera orko
auzokiderik onena.
Or ikusten da auzotarrekin
gizatasuna duena.

Azp. Leen neu ere konturatu naiz
Okelarren esanean.
Batek indarrak sortu litezke
bere denbora joanean.
Soiñuarekin ibilia da
bere denbora danean.
Baiña onena orain daukagu,
aitona egin danean.

Etx. Billobak ere pozak egongo
dira aitonari begira.
Eta orrela igo izan da
gizona mailla aundira.
Aitonak badu billobentzako
aparteko dan distira.
Bitoriano, zeurekin ere
ondo portatuko dira.

- Oke. Bere denboran portatua da
lagun jator bat bezela.
Señalea da lagunak noiznai
dei egiten diotela.
Onek ez zuen erantzun txarrik
iñoiz emango berela.
Zerbaitegatik jantzi diote
bere buruan txapela.
- Azp. Irurogei urte baditu baiña
ongi da osasunian.
Ta gerorako ziurtatutzen
dizut gaurko egunian.
Omenaldi bat izango dezu
soiñu-jole konpaiñian.
Bertsolariak izango gera
ori iristen danian.
- Etx. Norbaitek zabaldu du atea,
norbaitek bear du itxi.
Berandu joango bagera ere,
etxera bear iritsi.
Bitoriano, egin dutena
ez da izango ain gutxi.
Soiñu pixkatez eskertu itzazu
Maritxalar eta Patxi.
- Oke. Naiz ta ez zuen okupatuko
gizon aundien tokirik,
zeregiñetara joango zan
goizean goiztar jaikirik.
Danak zituen lagun auzoan,
iñork ez zun aitzakirik.
Ekintza aundiak ditun batentzat
ez dago gizon txikirik.

Azp. Bitoriano soiñurik gabe
ez da joaten iñora.
Esan liteke gustoan ortxe
ematen dula denbora.
Ta orain ere bere soiñua
etorria zait gogora.
Pieza batzuk jo itzazu ta
entzungo'itugu gustora.

Izango zan ondoren saio bikaiñik. Baiña ez zaigu graba-
ziorik azaldu.

Dana dala, argi geratu zan Bidainian ere zein en maitea
duten lagunek Bitoriano Ospas txiki aundia.

Adunan, 1987ko apirilaren 3an, berriro Zabala sagardotegian.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Soiñu-joleak: Bitoriano Ospas eta Asentxio Rekalde.

Azpillaga asi zen bertsoan, eta bereala agurtu zuen sagardotegiko nagusi Ramon.

Azp. Alabearrez gaurkoan ere
bildu gera elkarrena.
Au da oitura ta izateak
jaiotzatik dakarrena.
Bertsota martxan jarri dezagun
al degunik azkarrena.
Ordubete bat ea pasatzen
degun al dan ederrena.

Oke. Lagunarte au lendikan neukan
burutik ezin kenduan.
Noizbait bear ta elkarrengana
guk bildu bear genduan.
Aspaldi ontan ez naiz egondu
Maritxalarren onduan.
Une onenak nik onelaxe
pasatzen ditut munduan.

- Azp. Egun onen zai egon gerade
bi illabete osuan.
Ta etortzea pentsatu degu
deitu diguten kasuan.
Besteak beste, Ramonek ere
gu etortzea nai zuan.
Esan liteke bildu gerala
munduko paradisuan.
- Oke. Ni beti asko poztu izan nau
olako lagunarteak.
Eta etortzen ere badakit
artutakoan tarreak.
Pena eman zidan Zarautz aldera
agindu ta ez joateak.
Uste det egingo ditudala
gaur danetako parteak.
- Azp. Lendabiziko aldia aurten,
ia sentitzen det pena.
Jakinda nago aurtengo ontan
sagardo ona duena.
Naikoa edan eta ondoren
pixean dijoa dena.
Seguru asko au da munduko
edatekorik onena.
- Oke. Sagardo ontatik edateko
ez det beldurrik batere.
Propio ontara etorri eta
arritzen jarri gerade.
Emen edanda eraman gaitu
beste bi lekutara're.
Urrengo urterako bada au
Aduna guztian jabe.

Azp. Iñora baiño gogo geiagoz
gatoz Aduna aldera.
Jan, edan eta bertsotarako
nunbait aproposak gera.
Ramon, gurekin azkenerako
izango dezu galera.
Upelak ustuko zaizkizu gu
sarri etortzen bagera.

Oke. Ezin kontatu ditugu emen
egin ditugun tragoak.
Etorri eta aguro asko
busti ditugu agoak.
Eta orrela sortu zaizkigu
geio edateko gogak.
Emen ederrak daduzka baiña
or bean ederragoak.

Azp. Geure etxean bezelaxe gu
sagardotegian gaude.
Elkarrengana bildu gerade,
ta guztiok oso noble.
Penagarri da ez izatea
milloi mordo baten jabe.
Guk onelaxe bear genduke
bat'e lanik egin gabe.

Ondoren, zortziko txikian jardun ziran.

Aurrena, bazter batetik gazte batek bertso zaarren bat kantatu zuen nunbait, zortziko txikian, beste bere lagun gazte bat martxan jartzearren; eta gazte au tartean sartu bertso-tan. Oker ez bagaude, aurreko urteko gazte bera da. Bertan zan, era berean, leengo urteko andoaindarra ere.

Azpillagari ez zion grazi aundirik egin bazterretik entzundako bertso xixtriñak, baiña atera zion etekiñik.

Azp. Ara nun azaldu dan
kantari kaikua.
Orain ere bota du
nolabaitekua.
Danak zekitek ori,
alajaungoikua!
Erreza dek kantatzen
ikasitakua.

Oke. Pixka bat nekatu du
aurretik memori.
Ez da, ez, ezustean
gugana erori.
Berak lana asi ta
kargatu ñori.
Guk jarraitutzearren
izango zan ori.

Gaz. Bertso-aukera onek
egin zidan jarri.
Bereala ikasi
nuen bere berri.
Orregatik berriro
egin naiz etorri.
Baiña gaur dirurikan
nik ez det ekarri.

Azp. Zuek biok zabiltzate
elkarren antzera.
Etorri bezela joango
zerate atzera.
Andoaindar ori sartu
zaidak biotzera.
Adunara etorri da
broma pasatzera.

- Oke. Guztiok eltzen gera
emen momentura.
Jarraitzen degu lengo
zar aien oitura.
Ola asiak gera
gu ere kantura,
jan ta edan egiñaz
besteren kontura.
- Gaz. Emen etorri gera
umorearekin.
Ta jarraituko diot
esan dezunakin.
Zuen bide berari
nai nioke ekin.
Ordainduko dedala
eskerrik askokin.
- Azp. Gazte au bertsolari
ausarta izanik,
ordainduko duela
eskerrak emanik.
Ez dezu arrokeririk,
ezta ere afanik.
Oraindik ez dezu esan
nungoa zeranik.
- Oke. Bertsolari gazterik
ezin degu kendu.
Orrek famatik inoiz
ezin du alden du.
Itxurazkoa dala
beintzat ematen du.
Nungoa zan esango zun
galdetu bagendu.

Gaz. Nungoa naizen esaten
bear al det asi?
Ni ere jaio nintzan,
naiz ta gutxi azi.
Aita ta aman ondoan
pixkatxo bat ezi.
Errenterian jaio ta
Oiartzunen bizi.

Azp. Esan baldin badezu
egia benetan,
Oiartzungoa bazera,
ez nago penetan.
Naiz eta Mitxelena
jauna egon bertan,
irurok kantauko degu
San Estebanetan.

Oke. Gazte au azaldu da
bertsolai aparta.
Betik gorakoa da
bere zalaparta.
Kantuan asi zera,
badezu txinparta.
Mitxelenari egin
bea'iozu karta.

Ondoren, zortziko nagusian jarraitu zuten Okelarrek eta Azpillagak. Batez ere, gaztearen saioa gorai patuz, baiña beraiena jeitsi gabe.

- Azp. Zinta batean or geratzen da
gaur egindako jarduna.
Alabearrez talde jatorra
bildu gerade Aduna.
Etorriko da ezertarako
gauza ez geran eguna.
Eta oraintxe aprobetxatu
bear degu al deguna.
- Oke. Alabearrez ez oi gerade
sarritan ola unitu.
Ta geure gusto guztiak ezin
bear bezela ornitu.
Gu aultzen goaz ta gerorako
ezin asko disponitu.
Ta gazte auek obe ondoan
sarriago bagenitu.
- Azp. Leendik ere gazte onekin
baneukan, bai, nik juzkua.
Borondatea badauka eta
luzatzen diot eskua.
Bertsoa errez kantatzen du ta
joera jatorrizkua.
Ea zurekin moldatzen degun
Mitxelenan antzekua.
- Oke. Len ere iaz kantatu gendun
oraintxe gauden lekuan.
Orduan ere or aritu zan
era pulamentuzkuan.
Zartu gera ta onela ezin
segi guk urte askuan.
Utzi dezagun bertsolaritza
sasoiko auen eskuan.

- Azp. Gure Oiartzun bertsozalea
da historian aspaldiz.
An bertsolari onak bait ziran
gizaldietan gizaldiz.
Lengo urtean emen giñan ta
gaur aurten bigarren aldiz.
Gorengo puntan jarriko zera,
gurekin baldin bazabiltz.
- Oke. Guk olakoak artzen ditugu
etxetikan martxatuta.
Eta burua jarri oi degu
oso gora altxatuta.
Golfo samarrak ote geraden
famak gauzka fitxatuta.
Mundutik joango gera bai baiña
ondo aprobe txatuta.
- Azp. Motibo pixkat bazenduen bai,
Roman, ori esateko.
Gaur ere beintzat emen gera ta
ez da iñoren kalteko.
Okelar ta ni, gazte, zuretzat
gauzkazu borondateko.
Beti jo ta ke saia bear da
bertsolari izateko.
- Oke. Mitxelena're angoa degu,
nori ez diogu entzun?
Uztapidek'e sasoi onena
alderdi artan eman zun.
Lizaso eta Lexoti ere
nola an bertan dauzkazun.
Maisu bikaiñez beteta dezu
zu bizi zeran Oiartzun.

- Azp. Beraz gurekin kantatzearren
Oiartzundikan Aduna.
Eta gogoan izango dezu
gaur egindako jarduna.
Baiña sekula ez zaite izan
Okelar bezain biguna.
Au da Euskadiko onena eta
iñork ezautzen ez duna.
- Oke. Gaztea beti azaldu oi da
gerorako ametsean.
Al baldin bada iñoiz ez jardun
ain bide aldrebesean.
Ezin liteke asko kantatu
zartuaren babesean.
Gure kontua amaitua da
gazteak segi ezean.
- Azp. Abildadea duten gizonak
argiratu ditezela.
Jakinduria ezin daiteke
bazterrera edozela.
Roman Okelar nolakoa dan
konturatu gaitezela:
kutxa batean gordeta dagon
urregorria bezela.
- Oke. Nere argia txikia zan ta
lendik zegon itzalduta.
Baiña ez nuen geratzerik nai
dana alperrik galduta.
Izkutu-zale izan banaiz'e,
orain nago azalduta.
Orain ez daukat sekreturikan,
jendeak ikusi nau-ta.

Azp. Bertsolariak izan bear du
jatorra ta ondradua.
Ardo pixka bat eta pattarra,
baita ere sagardua.
Lopategi nik azaldu nuan,
ortan badaukat gradua.
Okelarrekin egin nai nuen
urreneko milagrúa.

Oke. Iñork ezautu ez izatea
ez da neretzat kaltean.
Ez naiz onena iñoiz izan ta
ortan isildu gaitean.
Baiña animoa etorri oi zait
olako lagunartean.
Eta aurrera segiko diot
al nezaken bitartean.

Azp. Ijitoekin dabillen batek
dana ez dauka kaltean.
Gazte, zu ere oituko zera
gurekin zauden artean.
Kantatu plazan eta tabernan
edo eliza batean.
Eta zuk ere ea jarraitzen
dezun guk ainbat urtean.

Oke. Azpillaga au lasaia degu
ta altxatu du konduta.
Euskalerrian or ibili da
kanta ta kanta jaunduta.
Bere izateko patxada orrek
orrenbeste lagun du-ta,
gazte, zu ere lasaitu zaite,
dana alde daukazu-ta

Mutrikuko soziedade batean, 1987ko apirilaren 9an.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar anaiak, Roman eta Modesto. Soiñu-jolea: Bitoriano Ospas; pandero-jole: Xabin Pagoaga.

Berez, Lazkao Txiki zan bertsotara joatekoa, baiña azke-nean ez zuen joaterik izan. Modesto Okelar, Romanen anaia, jardun zan aren orde, naiz eta anaia zaarrena bertsoak entzutera joan. Ez degu uste jendea damututa etxeratuko zanik.

Asi, Azpillaga eta Roman asi ziran. Ori da saioa bideratzea eta giroa berotzea!

Azp. Bein bear eta emen gaude gu,
badegu ainbeste zori,
gaurko onetan leku txarrean
nola ez geran erori.
Pakea eta alaitasuna
ezin ukatu ñori.
Afariak on egin daigula
ta gabon, jaunak, danori.

Oke. Begiratuta poz ematen du
onelako elkarteak,
eta jendeak gaur onuntzako
zeuzkaten borondateak.
Lazkao Txiki ikusteko gaur
zeuden deseoz beteak.
Orain geuk egin bearko ditugu
nolabait aren parteak.

Azp. Jende guztia aurkitutzen da
Lazkao Txikiren peskizan.
Itza emanda zegoen eta
ni ere alaxe nintzan.
Badakizue bertsolariak
aspaldi nola gabiltzan.
Aren tokia beteko degu,
ortan dudarik ez izan.

Oke. Azkenera arte ez da aditu
ezetz orren albisterik.
Nik beintzat ezer ez nekien-ta,
bazetorrenik besterik.
Aren lekua bete asmoz gu
eta ez jarri tristerik.
Bertsoak botako'itugu baiña
ezin kontatu txisterik.

Azp. Txisterik ezin dala kontatu
penagarri da benetan.
Baiña alare kantatuko da
sortzen zaiguna denetan.
Emen bagaude bertsolariak,
iñor ez dago penetan.
Gutxieneko lau edo bost bat
bagaude barren onetan.

Oke. Lenago ere nere anaia
bertsolaria izan da.
Emen besteak ere ujua
jotzeko daude martxan-da.
Lana're egin bearko dute,
ez bakarrikan parranda.
Lau bertsolari bagaude eta
gero ar bezate txanda.

Azp. Baiña guk, Roman, emen kantatu
bearko degu aurrena.
Lendabiziko orretarako
egin digute arrena.
Izugarrizko jendetza onuntz
bildu gera elkarrena.
Emen daukagu inguru ontako
bertsolaririk geiena.

Oke. Olaztar jende geienak ere
uste det emen dirala.
Gure ondoan egoteko gaur
egin dute egiñala.
Billabonatik Maritxalar ta
Adunatikan Zabala.
Esan liteke gaur emen danok
anai-arrebak gerala.*

Oke. Zabalak sagardotegia du,
ta Adunako auzuan.
Trago ederrik egiñak gera
txotxetik jo eta suan.
Beti sagardo izar-txinpartak
oi genituen basuan.
Zer mesedea gaur ere upel
erdi ekarri bazuan!

Azp. Beste mutilzar bat aipatzeko
eman didate aitzera.
Upel erdia beteta ekarri,
ustuta eraman atzera.
Billabonatik ta Adunatik
bertsozaleen antzera,
besterik gabe etorri dira
Modesto ezagutzera.

* Bideozintan galdua dago hurrengo bertsoa.

Oke. Emen bisita egin nai zuten
len izan ez ziralako.
Urrutietan ibili eta
jakiten da gauza pranko.
Gure Modesto etorria da
ta ez dago oso plako.
Baiña obeto ezagutzeko
bertsotan asi bearko.

Azp. Bertsolariak berekin badu
ez dakit zenbat arazu.
Saio batean ez da kantatzen
ala komeni dan kasu.
Guk oraingoa egin degu ta
konfiantza izan zazu.
Baiña urrengo saioan zuk'e
kantatu bearko dezu.

Oke. Billera auek jartzea ez da
emen noiznai logratuko.
Al dana eginda ere denbora
beti zaigu sobratuko.
Emen bertsoak kantatu gabe
iñor ez da salbatuko.
Bestela gaurko gaua ez degu
oso ondo pasatuko.

Azp. Ainbeste lagun bildu ondoren
toki onen babesera,
Roman oraindik lanean dago,
eman digute aitzera.
Belarrak biltzen ari dirala
San Isidroren antzera.
Baiña aingerurik ez da azaltzen
Okelartarren etxera.

- Oke. Gure etxean ez du oraindik
milagrorik-edo urten.
Langillerikan ez da etortzen,
etorri ala joaten.
Ta San Isidron garai aietan
fedean faltik ez zuten.
Oiek bezela guk egunero
meza ez degu entzuten.
- Azp. Ontaz aurrera jaisten pixka bat
dijoazkie indarrak.
Utzi dituzte garai bateko
festa, kontu eta parrak.
Aingeru auek izorratze'itu
ainbat lan egin bearrak.
Okelarren bi aingeru daude,
baiña biak dira zarrak.
- Oke. Sortu giñan ta besteen gisa
gu ere gera munduko.
Baiña al bada ez gera beintzat
nola ala egonduko.
Janikan gabe sekula ez da
txerririkan gizenduko.
Neuk'e pilla bat det oraindikan
falta eun kilotarako.
- Azp. Oraindik ere mejoratzea
ote da zure ametsa?
Bat jaiotzatik izan liteke
zimela ta aldrebesa.
Apetitua ona daukazu,
lanean ez da pereza.
Baiña Roman au gizentzen ez da
egongo oso erreza.

Oke. Emen ez dago kontsegitzerik
norberak nai dun guztirik.
Lanean gogor jardun bearra
dago izerdiz bustirik.
Eta, jakiña, lanarentzako
ez dago neke txikirik.
Gizendutzea nai det nik baiña
ezin det artu astirik.

Azp. Baserri baten ari dan batek
iñor ez leike engaiña.
Itsasoaren berri badaki,
ezagutzen du nik aiña.
San Isidro ark ainbeste meza
ez ditu entzuten baiña
gure Romanek du meritua
santu izateko aiña.

Oke. Mundu onetan jaiotakoak
danak ez dira berdiñak.
Gu ere besten moduan gera
aita ta amak egiñak.
Ta adonatu izan ditut nik
santu ta Ama birjiñak.
Baiña badira santu-itxuran
deabrurikan aundiñak.

Azp. Zartu danean Roman ere da
baliente ta indartu.
Gizonak berez bear du beti
baten batekin elkartu.
Ama birjiñak maite ditula
esatera da ausartu.
Baiña beronek badaezpada
andrerik ez zuen artu.

Oke. Gazte-denboran gu ere nunbait
ajola gabe egondu.
Ta orain ere ezingo degu
edozeiña guregandu.
Nai izatera gaur ori ere
egin liteke konpondu.
Gogotsu eta prest gaudenentzat
iñoiz ez baita berandu.

Azp. Oraindik ere suaren garra
badaukagu biotzean.
Gero zer ikusi bear degu
Okelar onen etxean?
Orain ez dago meyoratzerik
zuk emazte bat artzean.
Fruiturik ez du iñoiz arbolak
adarra igartutzean.

Oke. Munduan ezkontzera ez dago
emen iñor beartua.
Eta zer egin adar batetik
baldin bada igartua?
Zuk diozunez auldua nago,
ez da gauza ziertua.
Zu lasai egon, Okelar zarra
badago zeiñek artua.

Azp. Baiña alare esaten dezu
badaukazula segira,
illoba batzuk irriparrezka
begiratzen aurpegira.
Daduzkazunak bankura eraman
edo zabaldu erdira.
Bi mutilzarrak il ondorean
illobak biziko dira.

Oke. Gu familian biltzen gerade
etxe bateko lagunak,
jenioz ere nola diraden
lendik oso ezagunak.
Urte batzuek dira munduan
gelditutzen zaizkigunak.
Bi mutilzarrak jango ditugu
geuk egiten ditugunak.

Azp. Aspalditikan ari gera gu
bertso-lanean bi lagun.
Ta gauden baiño galga obean
ez diteke iñor jardun.
Bertsolariak asteko daki
gero zer egin bear dun.
Soiñua ere entzun bear da-ta
atseden artu dezagun.

Oke. Asi gera ta ez degu, ez, guk
ain saio laburra egin.
Ta atsedena ederki dator,
beste martxa bati ekin.
Alaitutzeko soiñu-pandero
lenago bezela berdin.
Alik azkarren ekiozue,
Bitoriano ta Xabin.

Baita soiñu eta pandero jotzeari ekin ere Bitorianok eta Xabinek.

Ondoren, berriz, Modestori ekin zion Azpillagak. Eta amai-ka kontu gororatu eta esan arazi zizkion; baita idi-dematakoak ere. Gozatu zan jendea. Txalo eta txalo eskertu zuen bertsolarien jarduna.

Bertsolari aparta zan Modesto Okelar ere, Roman ez ezik.

- Azp. Nere asmoa agertuko det
al dedanik xamurrena.
Aundia da-ta ez zait ustutzen
sekula nere barrena.
Len egin degu Romanekin ta
oain Modestokin urrena.
Emen dagoen jendearentzat
auxe degu ederrena.
- Mod. Bertsoetako esperantzarik
ez det onuntza ekarri.
Baiña alako konpromisoak
gerta izan zaizkit sarri.
Naiz ta memoriz gaur ni egondu
oso itsu eta urri,
bat edo beste bota bearko
jendeen atsegingarri.
- Azp. Lendabiziko bertsoa ez zan
illuna eta lizuna.
Eta, Modesto, azaldu dezu
bertsoetan dakizuna.
Badadukazu etorria ta
badezu argitasuna.
Zuk ez daukazu zertan gorderik
Jainkoak eman dizuna.
- Mod. Jainkoak asko ematen ditu
mejorako edo kaltez.
Ta neretzako tamaiña txarra
gertatu da nere ustez.
Neu're kantuan indarrrik gabe
Lazkao Txikiren partez.
Baiña egiten dedan apurra
egingo det borondatez.

- Azp. Jende leiala dagon tokian
azaldu kalidadia.
Zu bezelaxe Euskalerrian
bi edo iru badia.
Ainbeste urte joan zaizkigu,
badijoa edadia.
Gordetzekotan alperrikan da
zuen abilidadia.
- Mod. Umoreak'e aldegiten du
ez dakit nundikan nola.
Orain gaixorik dadukat leen
garbi nedukan odola.
Azido urikorena ere bai,
gaiñera kolesterola.
Bein gaixotuta jarri nintzan ta
ezin sendatu iñola.
- Azp. Esan dezunez osasunetik
zaude ain era urrian.
Sendo zaude ta ez zaite jarri
eriotzan bildurrian.
Buru argia eta indarra
badaukazu eztarrian.
Beste bi anai orrelakoak
nun daude Euskalerrian?
- Mod. Beste bi anai leku askotan
ez dira egongo ain urren.
Baiña ez dakit gure bizitzak
ondorenikan dakarren.
Oraintxe mugitu bearke da
al degunikan azkarren.
Bestela sasia beste gauzik
ez da izango Okelarren.

Azp. Irurogeita bi urte dauzka,
ia iritsi gizaldira.
Indarrean'e zu ona zera,
beste batzuk'e badira.
Idi-dematan Euskalerriai
eman zeniozun jira.
Biar ba al zoaz Berriatura,
Burgoren omenaldira?

Mod. Burgoren omenaldi ori nik
ez det galdu nai inolan.
Baiña len ere egin izan det
makiñatxo bat asto-lan.
Nere bizitzan ibili ditut
eun bat milla zaku porlan.
Ez gaurko gazte asko bezela
ibili banintz eskolan.

Azp. Konprenitzea erreza zendun
Burgo izena esanda.
Bere eguna biar omen da,
eta badaki zertan da.
Zenbat zeregin, zenbat ordena
omen zenduen aguanta.
Zu itzai fiña izango ziñan,
Burgo tranposo galanta.

Mod. Burgoren tranpak etxe aldera
tiratzen zun nere ustez.
Ura tranpatan ibilitzen zan
ta ni, berriz, borondatez.
Sarritan lotu izan ninduen
akuilluan mende katez.
Sei bat kerida zeuzkan orduan,
ta Modestok, berriz, bat'ez.

Azp. Nik ondo dakit zer gertatzen dan
probalarien munduan.
Joko zikiña, tranpa ugari
beti dago inguruan.
Garai aietan indarrarekin
zu zeunden gorputz senduan.
Enkofradore baiño geiago
zeuk'e irabazi zenduan.

Mod. Naikoa mundualdi gogorra
enkofradore-lanean.
Baiña patxaran ibilitzen da
aldamioen gainean.
Askotan ez zan giro izaten
Burgoren aldamenean.
Irabazi ta eskerrikan ez,
ta tongo galtzen zanean.

Azp. Nekez bada're akordatzea
egin dezu azkenean.
Burgo zer gendun ikusia zan
bere denbora danean.
Zeuk esan dezu sei bat kerida
zitula aldamenean.
Zeu ere ondo ibiltzen ziñan
ura ondo zebillenean.

Mod. Burgo zar arek beti okerrak
eukitzen zitun idiak.
"Aizak, idiak ekarri onuntz",
sartu oi zitun ziriak.
Ez zuten beti ondo artutzen
andrak eta keridiak.
Bein beintzat ondo kendu zizkaten
bizkarreko azkuriak.

Azp. Ainbeste idi ondo zaintzea,
egia esan, aski lan da.
Burgo zer gendun gaur jakin degu
Modestok berak esanda.
Garai aietan jolasten ziran
zutikan eta etzanda.
Zuk ere zerbait egingo zendun,
aren laguna ziñan-da.

Mod. Ai, lagun maite, ez naiz izandu
iñoiz bizioz betea.
Ez det izan nai Burgo bezela
golfoa ta tunantea.
Emakumetan artzen bazuen
arek noizbaite partea,
nik beti iges, nola bainintzan
San Luisen kongregantea.

Azp. Amaika gauza esan bearra
gertatutzen da gaurkuan.
Bat bereala eror liteke
alako era plakuan.
Baiña akuillua sartu ez badezu
sartu bear zan lekuan,
tonto galanta izan zera zu
listoa ziñalakuan.

Mod. Ez zabiltz ondo nere ustetan
akuillu orren kasuan.
Orain Xabiñi botako diot
oso modu erosuan.
Nere ustetan, erreuma edo
badauka ezker besuan.
Epeltzarren anketan gora
eskua sartu omen zuan.

Azp. Gauzak esaten asi ezker
azaldu era garbian.
Gaurko gazteak ondo badaki
nola egin bear dian.
Ura gaztea eta zu, berriz,
bazijoaz edadian.
Gaiñera Xabin iñoiz ez da egon
San Luisen kofradian.

Mod. San Luisen kofradian sartzeko
orrek tranpa asko du-ta.
Emakumekin arrimatuta
artu nai luke konduta.
Bere premian ibili banintz
berekin alkar artuta,
seguru asko egon bearco nun
kartzelan baten sartuta.

Azp. Zure denboran gauza guztia
zegoen debekatua.
Galerazten zan igurtzia ta
erabat dantza lotua.
Ez gero pentsa orain degunik
garai artako kontua.
Orduan dana galerazia,
gaur deus ez da pekatua.

Mod. Garai aietan ibili izan zan
makiñatxo bat armoni.
Eta orduko kontu askok
aztu ezinda nago ni.
Emakumeen artean ez zan
gaur dagon ainbat bikini.
Ta urte asko bizitzeko're
ez zan gaiñera komeni.

Azp. Aurrea ondo eramateak
erakusten du atzea.
Parregarri da Modesto oni
bertso berriak aitzea.
Ez dago ondo saio luzean
gu era ontan jartzea.
Jende guztia aspertu gabe
obeko da isiltzea.

Mod. Saio luzea txarra izaten da,
ori banekin aurretik.
Baiña pixka bat txispatutzean
batek ez baitu inportik.
Orain soiñua entzuteko're
ilusiotan gogotik.
Eta isildu egingo gera
danak nazkatu aurretik.

Txalo-zaparradaren ondoren, Bitoriano jardun zan, an
zegoen emakune-taldeari soiñua jotzen.

Baiña, umorea eta txispa guri-gurian zegoenez, beste xe-
lebrekeriaren batzuk ere kantatu zituzten bertsolariek, orain-
goan irurek txandan. Tartean, beste lagun bat ere sartu zi-
tzaien.

Oke. Andra gaztekin dantzan egiten
gaur emen artu det parte.
Orrenbestera eltzen dan batek
badauka naiko suerte.
Anai txikia ere dadukat
oraindik sendo ta fuerte.
Goizetan ere tentetutzen da
ni etzanda nagon arte.

- Azp. Romanek berba ipiñia du
orren ixtori garbian.
Andra gaztekin dantzan egiten
or ibili da erdian.
Emakumeak berotu dira,
eta or dabil airian.
Seguru asko ume txikin bat
sortuko du gaur gabian.
- Mod. Dantzan egin nai, asmatu ezin,
bazan naikoa komeri.
Pertsonarekin elefantea
ote zebillen dirudi.
Ikusiakin bakar-bakarrik
ni gelditu naiz urduri.
Oraindik Euskal Telebistan'e
igual irtengo da ori.
- Lag. Lagun bezela kontsejuxo bat
emendik diot emango.
Gaurko mundua nola dabillen
euk lendikan dek jakingo.
Anai txikia dirudienez
lanerako dek egongo.
Gazte polit bat artu zak eta
kalterik ez dik egingo.
- Oke. Bein ola asten naizenean ni,
ez naiz egoten geldirik.
Emen saiatu egin bear da,
ez da beste alderdirik.
Gazte batekin ezkondu nai det,
naiz eta izan komerik.
Eta orduan ez det izango
zuen inbiri aundirik.

Azp. Leno esan du anai txikia
aurrena esnatzen dela.
Ori nola dan argixeago
esan akiguk berela.
Baiña, Romantxo, danok dakigu
ori orrela ez dela.
Pixagurakin esnatzen zaio,
lo egiten du bestela.

Mod. Lengo batean ni ondartzara
joatea zan okurritu.
Ta ango nexka politen bati
egingo nion begitu.
Anai txikiak eduki zuen
nik dedan ainbat meritu.
Golpeka gogor ari zan eta
ezin nuen errenditu.

Lag. Itxura danez Modestok ere
anaia ezin errenditu.
Ire ametsa ere auxe dek:
gazte jatorren bat artu.
Al dan ondoen tratatu eta
biotzez ongi maitatu.
Egunez bertsotan ariko aiz
eta gauean lo artu.

Mod. Gauza onena izango da, bai,
norbaitekin ezkontzia.
Orretarako bearrezkoa
atzean utzi lotsia.
Bene-benetan esate'izuet,
entzun nere iritzia.
Ikusten nago, kosta bear zait
andre ona billatzia.

Alako batean amaitutzat eman zan Mutrikuko soziedadeko gau alai ura, an ziranei iñoiz aaztuko ez zaien gau dibertigarria.

Lesakan, 1988an, batzokian.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Azkenean, Lesakan gaude. Leendik, bein baino geiagotan azaldu zaigu erriaren izena. Bidanian ere izan ziran lesakarrak. Orain, ordea, errian bertan gaude. Ango batzokian, ain zuzen.

Leen ere izanak ziran bertsolariak Lesakan, naiz eta grabaziorik ez degun eskuetan. Bestalde, degun leen grabazio au ere ez dago osorik. Aurretik kantatua dute bertsolariek.

Ondoren, amarreko nagusian ekin zioten saioari.

Azp. Ederki gaude baiña orduak
badijoazte aidian.
Lesakarekin artu emanak
baditugu aspaldian.
Andrea ere neri etxean
gaur aritu zait galdian
keridaren bat izango ote
dedan Lesaka aldian.
Ta nik saiatu nai det naparrak
euskaldun biurtzen dian.

Oke. Etxetik alde genduan eta
ara bear da biurtu.
Ta Lesakako lagunak ere
egin bearra agurtu.
Eguna ies joan zan eta
ondoren gaua laburtu.
Baiña giroa ezingo degu
guk bertso bitan neurtu.
Andrearena egingo dezu
eta ez zaite beldurtu.

Azp. Esan liteke gure izaera
ote daukagun errentan.
Erdera indartzen ari zaigula
ezagun Lesakan bertan.
Au ikusita ez dakizute
nik zenbat sufritzen detan.
Saia gaitezen erririk erri
gure bertso ederretan.
Ea euskera salbatzen degun
Euskalerriko lurretan.

Oke. Bai, Azpillaga, egi aundia,
ortan arrazoia daukak.
Naparru onek euskalduntzeko
premi ederra bazeukak.
Memoriz zuzen jokatu eta
ibilian berriz anakak,
Euskalerrriak artu ditzala
bere neurri eta markak.
Baiña mundua mundu dan arte
eutsiko dio Lesakak.

Azp. Naparruako erriak beti
zuen euskaldunen planta.
Len Iruñiako kortetan ere
zan euskaldun sail galanta.
Errege Santxok gitarrarekin
euskeraz oi zuen kanta.
Ta Naparrua euskeragandik
gero nola da aparta?
Emen euskeraz ein bear dezue,
au Euskalerrria da-ta.

Oke. Danok dakigu leno Iruñan
euskaldun asko zegola,
zuk esan dezun errege Santxo
ibiltzen zanean ola.
Iparragirre urretxuarra're
ezin da aztu inola.
Ark gitarrakin goratzen zuen
Gernikako aritz arbola.
Ta Naparruan berez daukate
euskaldun zarren odola.

Azp. Badakizue Naparruaren
gauza nola dan juana,
bosteun urte luze auetan
ainbeste pauso emana.
Erreiñuaren izena galdu
ta Madrillek eramana.
Baiña ez zazue sekula galdu
lengo euskaldunen fama.
Naparrua da zuen etxea,
baiña euskera da ama.

Oke. Tonto jendea danak irentsi
naian beren amorruan.
Danak berentzat nai dituztela
ta or dabilta orruan.
Ikusten degu nola jokutzen
duten beren esparruan.
Baiña euskera jaun eta jabe
bear degu Naparruan.
Laugarrengotzat artu dedilla
Euskadi baten barruan.

Azp. Naparru onek artuko ditu
komeni zaizkan kemenak.
Eta Euskadik izango ditu
bear ditun ondorenak.
Au Erreiñua izateko're
zai omen daude ordenak.
Lau gera emen gaudenak eta
iru Frantzian daudenak.
Denbora asko baiño lenago
bildu bear degu denak.

Oke. Sasoi batean zazpi oriek
alkartuta ezagutzen.
Baiña denbora oiek joan ziran,
guztioi zaigu damutzen.
Berriro zailla izango degu
oriek greganutzen.
Ta ez ote da bear bezela
ez geralako saiatzen?
Danak batzearren neroni ere
saiatuko naiz laguntzen.

Azp. Gerora ere gogoan izan
bitez denbora juanak.
Eta gustora egin ditugu
egiñak ditugun lanak.
Baiña etxeaz pentsatu bear
oso urruti daukanak.
Berriro ere bilduko gera
nai badu zeruko Jaunak.
Agur, gipuzkoar eta lesakar,
agurtzen zaituztet danak.

Oke. Leku onetan pasatu degu
une ederrikan pranko.
Bizitza ontan ez genituen
pasako amar olako.
Emen janari ta edaririk
aurrean ez da faltako.
Itz emateko borondatea
badegu urrengorako.
Eskerrik asko afari on bat
eman diguzutelako.

Gero, soiñualdi baten ondoren, koplatan jardun ziran,
Santa Eskeko doiñuaz, soiñu eta guzti. Dirudienez, Lesakako
ura gau luze samarra izan zan.

Azp. Zuen artean aurkitzen gera
sasoiko ta indarrean.
Bertso batzuek kanta ditzagun
lengo oitura zarrean.

Oke. Pena ematen du euskal anaiak
apartauta ikustiak.
Ez gu bezelakoak balira
bizi diraden guztiak.

Azp. Zerengatikan ez dakit baiña
danok puskatuak gaude.
Pentsatu bear deguna au da:
danok anaiak gerade.

Oke. Au apartauta egon bearrakin
gu penaturikan gaude.
Ta egin bear degun gauza da
famili batean gorde.

Azp. Ordubata erdiak markatzen ditu
eskuturreko pitxiak.
Beste batean kantako'itugu
gaur esan gabe utziak.

Oke. Beste bi bertsolari bazeuden,
ni poztutzen naiz orrekin.
Ea berriro beste saio bat
noiz daukagun alkarrekin.

Izan ere, beste bi ere jardunak ziran koplatan edo lardas-
kan, naiz eta aienak ez ditugun emen jaso.

Erromeriaren ondoren, berriz ekin zioten Azpillagak eta
Okelarrek, asmatutakoak eta bi esaten Lesakako dentistari,
taldean bait zuten ura ere. Uste degu jendeari aaztu zitzaiola
etxera joatea.

Azp. Leen saioak egiñak arren
gaude akordu bateko.
Orain isilik egotea da
nolanai gure kalteko.
Esan digute Luis Lakar orri
bertso batzuk emateko.
Aundiegia ez al da ori
dentista bat izateko?

Oke. Bizitza ontan izaten dira
ainbeste joera modu.
Lesakarrekin ezingo gera
deskonfiantzan egondu.
Zenbait dentista kaxkarrek ortza
ateratzen zenbat ordu.
Orrek indarra sobran dauka ta
aguro aterako du.

- Azp. Kategoriko gizon bat ezin
trata edozein moduta,
makiña bati ortzak suabe
omen dizkie kendu-ta.
Gorputz aundiko gizona da au,
indarra're ola du-ta,
tenaza gabe aterako du
beatzarekin elduta.
- Oke. Ikusten da, bai, orrek berekin
naiko indarra badula.
Gizon aundia bakarrik ez da,
fuertea ta mardula.
Orrek agiñak atera gabe
ez du lagako sekula.
Geuk ere uste det Mutrikutikan
etorri bear degula.
- Azp. Dentista batek izaeratik
du medikuaren sena.
Periodikoan irakurri det
ta neri eman dit pena.
Gaur etorri da abortua ere
libre izateko ordena.
Gizona iltzea krimena bada,
ori ez al da krimena?
- Oke. Etortze'ira, bai, aspaldi ontan
orrelako informeak.
Eta bizitzan danok ditugu
bakoitzaren utsuneak.
Izan gaitezen zulentasunen
ispillu eta firmeak.
Baiña badute diferentzia
aundiak eta umeak.

Azp. Dentista batek eman lezake
zuzen bere parezera.
Krimen batean egin bear da
aurrera eta atzera.
Aragikeri ontan naiz eta
ibili denen antzera,
zuk ez siñatu aborturikan
katolikoa bazera.

Oke. Azpillaga onek bere iritzia
garbi digu aitortua.
Al degun eran darabilkigu
ume galtzeen kontua.
Lakar dentistak ere izango
ote du norbait sortua?
Orrelakorik balitz siñatu
bearko du abortua.

Azp. Dentista batek egiten duen
lana bear du kobratu.
Nai dituenak eginda ere
bere indarrak sobratu.
Neska gazteak aukeran ditu,
bear degu ontzat artu.
Orrek agin bat ateratzen du
ta beste agin bat sartu.

Oke. Gaztetatikan artua dauka
dentista baten oitura.
Ofizioa artzen duenak
berekina dauka lotura.
Neska gaztea joaten bazaio,
ekiten dio tratura.
Aiei agiña ateratze'ie
gizonezkoen kontura.

- Azp. Lagun zar batek kontatua du
zure historia dena.
Neska gazteak maneatzeko
badaukazula kemena.
Indizioak sartzeko ere
eduki arren ordena,
miñikan gabe ateratzen du,
seiñalerikan onena.
- Oke. Kontatu bear diteu gaurkoan
guk dentista onen planak.
Aldameneko Yantzi jaun orrek
bait dakizki kontu danak.
Neskekin ondo moldatzen dala,
abildadearen famak.
Zer egingo du komenentzia
bere eskutan daukanak?
- Azp. Fama aundia artua dauka
eta ez noa galtzera.
Len egindako lan eder ori
zertako bota utsera?
Miñik ematen ez baldin badu
esaten duten antzera,
neroni ere zugana nator
agiña ateratzera.
- Oke. Komeni zaigu dentista ona
nun dagoen ikastia.
Errikoarengana joatea
edo probatu bestia.
Baiña gu baiño naiagoko du
neskatxa eta gaztia.
Guri al dana egingo digu,
ari nai duen guztia.

Azp. Luis Lakar degu motibo gabe
erdi lotsatan utzia.
Dentista ona dala errian
beti du erakutsia.
Baiña guk ez dizugu zikindu
nai zure kontzientzia.
Jakizu, Luis adiskidea,
broman izan da guztia.

Oke. Bertso asko're ez dira onak
bata besteen segiran,
naiz ta jendea naiko gustora
egon arren gure jiran.
Orain soiñua asi dedilla,
gu gelditu erretiran.
Lakar, urrengo bertsoak ea
obeak izaten diran.

Eta erromeri giroan amaitu zan Lesakako festa. Bazan or-
dua, noski.

Hernani, Astigarraga 1988

Hernanin, 1988an, Akarregi sagardotegian; eta Astigarra-
gan.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Akarregi sagardotegian egin zuten bertsolariek leen saioa.

- Azp. Alabearrez leku onera
etorri gera gaurkuan.
Jan-edanetik ongi gaude ta
asmatuko da tratuan.
Afari ona ekarri dute,
ta jarri gera puntuan.
Gero berandu izango da-ta
asi gaitezen kantuan.
- Oke. Gaur bezelako billera auek
ez dira izaten tristiak.
Jan, edan eta bertso ta soiñu
Maritxalarren listiak.
Ni poztutzen nau koadrilla au
era ontan ikustiak.
Biotz barrengo maitasunakin
agurtzen ditut guztiak.
- Azp. Mutrikutikan Hernaniraiño
eman ditugu pausuak.
Betiko jende leialarekin
lagunarte erosuak.
Emen badaude izketaldiak,
soiñua eta bertsuak.
Sagardotegi zar auek dira
euskeran paradisuak.

Oke. Guk badakigu bide ugari
dagola emendik ara.
Eta askotan mugitutzeak
ematen digu ikara.
Leen ez genizkigun lekuak
ikusi'itugu zartzera.
Maizago etorri bear genduke
olako tokietara.

Azp. Leku onean sartu ginduen
zeru ta lurren jabiak.
Eta len ere ez gera izan
sagardoik edan gabiak.
Auetxek dira bertsolarien
komentzi nobliak,
bertsotarako txokoak eta
euskaldunaren kabiak.

Oke. Lengo jendeak eltzen zioten
ainbat sagardo-edani.
Eta oitura au galtzerikan
ere ez zaigu komeni.
Len Aduna ta Astigarraga
eta gaur, berriz, Hernani.
Onela artzen baldin banaute
berriz etorriko naiz ni.

Azp. Egia da, bai, osatu gera
tortillaz eta aragiz.
Giro bikaiña da emen eta
kantuan ez gaude nagiz.
Janaren faltik ez degu izan,
ez gaude, berriz, egarriz.
Ondo tratatu gaituzte eta
etorriko gera berriz.

- Oke. Lenago ere sagardoteia
billerako izaten zan.
Eta batzutan ibili gera
len aitatu degun gisan.
Baiña onelako elkarterik
ez degu aspaldi izan.
Maritxalarrek ez digu beintzat
nai baiño azkarrago esan.
- Azp. Maritxalarrek gaurkoan ere
bildu gaitu elkarrena.
Gaur Akarregin bildu gerade
ta nun ote da urrena?
Pareta zarrak or daude tente,
sagardoz bete barrena.
Sagardotegi asko dira gaur,
zein ote degu zarrena?
- Oke. Aduna aldean ibili giñan,
gogoan degu geroztik.
Ta edonora joateko're
guri ez digu inportik.
Ango upelak aurretik zotza,
ta auek, berriz, albotik.
Baiña alare asitakoan
edan degu guk gogotik.
- Azp. Lengon Adunan, gaur Hernanira
di-da egin degu jira.
Gu beti gaude Maritxalarrek
noiz deituko dun begira.
Baiña betiko ez gera sartu
Akarregiko kabira.
Orain kafea artzera joan
bear degu Ergobira.

Oke. Nork du gogoia abiatzeko
toki ontatik jaikirik?
Au bezelako txokoai ezin
zaio eman aitzakirik.
Kafea nunai artu liteke,
ez det kontrako izpirik.
Baiña nun aurkituko degu au
dan baiño leku oberik?

Ez dakigu zein tabernatan artu zuten kafea; baiña Astigarragan, dirudienez. An egin zuten beintzat, koplatan.

Azp. Orain kopletan astera goaz
Astigarragako auzuan.
Bein etorri ta Okelarrek'e
ondo pasatu nai zuan.

Oke. Hernanin giñan upel ondoan,
andik ona degu alde.
Hernani eta Astigarraga
orren urrean al daude?

Azp. Upeletikan gaur edan degu
ta konfiantza osuan.
Txirritak ere sagardo asko
andixek edango zuan.

Oke. Dirudienez sagardoteiak
bisitatzen bazekian.
Tripa aundia omen zuan ta
izango zuen toki an.

- Azp. Sagardoaren kontuarekin
gabiltz ainbeste urtean.
Al baldin bada jarraitu bear
degu al dan bitartean.
- Oke. Maritxalarrek esan digu ta
gu bestela ez gentozen.
Billera auek geureak dira,
goazen oker edo zuzen.
- Azp. Gaur bezelaxe jan eta edan
ai gera uda ta negu.
Martxa onetan Maritxalar au
arruinatu bear degu.
- Oke. Maritxalarrek makinarekin
manejatzen du taldia.
Erretratuan ipintzeko're
okerragoak badia.
- Azp. Aian jaioa izan bear du
ta Aian bertan azia.
Lanean ona, baiña parrandan
aspertzen ez dan klasia.
- Oke. Burutik ondo osatutzen da
ta dago era listoan.
Gaztetan ere eskola ostean
ibiltze omen zan astoan.
- Azp. Estudioak artu zituen,
ez da artista makala.
Begiratuta ia ematen du
telebistakoa dala.

Oke. Iruditzen zait bere lanean
ari ote dan alperrik.
Ari da baiña orrek ez dauka
ola aritu bearrik.

Azp. Berak zinea zuzenduko du
baiña artistak gu gera.
Igual gidoiak jasoko ditu
emendik ogei urtera.

Oke. Negoziorik egingo al du
naiz artista onak gaitu,
gure gidoiak ogei urtera
agertzen baldin baditu?

Azp. Bere ingurura beti biltzen du
gu bezelako jentea.
Guk bokal batzuk jartzen ditugu,
bera da presidentea.

Oke. Koadrilla ontan danetik gaude,
presidente ta bokala.
Baiña alare iruditzen zait
alperrik izango dala.

Txirrita orrela ibiltzen ote zan? Orrelaxe lagako degu.

Mutriku 1989

Mutrikun, 1989ko azaroaren 25ean, Kalbaixo (Kalbario) ermita ondoko tabernan, afalondoan.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Soiñu-jolea: Bitoriano Ospas.

Bein bear-eta, Azpillaga asi zan kantari; ain zuzen, 54 urte bete zituen egunean.

Azp. Bagenekien Kalbarioan
Kriston ermita bazala.
Ta ontarako aprobe txatu
degu beraren itzala.
Azken batean bilduta gaude
famili baten bezala.
Nik guztiori opa dizuet
afariak on dezala.

Oke. Au da jaialdi zoragarria
pasatzen ari gerana.
Ta zer afari eman digute!,
bazan jana ta edana.
Osasun ona, umorez ondo,
ala dago jende dana.
Guk badaukagu Jaungoikoari
zertan eskerrak emana.

Azp. Erritarrentzat beti dauzkagu
arrazoi on ta bigunak.
Mugimentua jarri bearco
Santa Xexili egunak.
Ogeita bia pasa zan baiña
gaur dira bere jardunak,
bertsolariak geu nola geran
geien kantatzen degunak.

Oke. Egin bearrez dauzkagun lanak
danak dirade astunak.
Emen nor dira bizimoduko
kargarik inoiz ez dunak?
Eta askotan eramateko
ditugu indar juxtunak.
Izan ere gaur beren eguna
ospatzen dute jostunak.

Azp. Bertsolaria berotutzen da
egiten duen tratuan.
Baiña kantatu bearra dauka
izaera ondraduan.
Emen udaran bero egiten du
baiña otz latza neguan.
Ala ere nun bildu gindezke
paraje ederraguan?

Oke. Paraje ederra zegoela nik
ondotxo banekien au,
begien bistan ikusten bait det
bizitzan egun eta gau.
Baiña, entzuleak, au entzutean
ez zaitezteela asarrau.
Santa Xexili esan du eta
orretzek endreatu nau.

Azp. Santa Xexili esan dedala
ta jarri zera tristerik.
Ez al zenduen uste gaur emen
ainbeste ikusitzerik?
Sasoi batean txabola zan au
eta ez zegon besterik.
Gaur egun, berriz, ikusten degu
edertasunez beterik.

Oke. Kantina txiki bat zan lenago,
askotan nintzan sartua.
Eta jendeak ein izan zuan
urteeroko tratua.
Gaur goitik bera aldatua da,
or dago erretratua.
Orduko kantin xar ura dago
hotel itxura artua.

Azp. Ondo dago, bai, gogoratzea
lengo denbora joanak.
Gaur baiño leen ordu mordo bat
baditugu guk emanak.
Oso gustora egin ditugu
gaurko jan eta edanak.
Guk bezelaxe maitatzen du au
Mutrikuko erri danak.

Oke. Leku polit au ikusi eta
nork ez du artzen atsegin?
Bere gorantzan jendeak lasai
lezakete, bai, itz egin.
Sozio asko dago gaur emen,
oien artean bat Xabin.
Eskerrak zuei kabi polit au
ez zan alperrikan egin.

Azp. Egia da, bai, ikusten degu
obra on ederra pranko.
Kalbarioko jende guztia
emen portatu da bapo.
Sakristau asko egon litezke,
badaude ara-onako.
Baiña mezarik ez da ematen,
apaizik ez dagolako.

Oke. Meza balego igandeetan
utsa litzake sikira.
Ola jendeak artuko luke
maiz etortzeko segira.
Baiña elizari jendeak azkar
egiten diou gaur jira.
Geu're gustora etortzen gera
meza gabeko tokira.

Azp. Asko kostea baiña lekua
ederra digute jarri.
Geroztik emen asetzen dira
ainbat gose ta egarri.
Meza emateko apaizik ez ta
or aurkitzen dira larri.
Besteik ez bada Arantzazutik
fraile zarren bat ekarri.

Oke. Gaur egunean eliza zarrak
ez zaizkigula inporta.
Gazte jendeak beste gauz batzuk
dauzka burura igota.
Garai bateko fedea edo
ta sinismenaren kontra.
Zarra ekarri bearko dute,
gazterikan ez dago-ta.

Azp. Berriketakin asi gera ta
ez genduan gai tristia.
Jende sasoikoa geratu zan
baiña joan zan gaztia.
Bertsotan egingo degu pasa
emen gaurko gau guztia.
Soiñua jo bear omen dute ta
obea degu uztia.

Oke. Saio luzeak memoritikan
ere gaitu izorratzen.
Eta luzimen gutxi degu guk
asi ezkeru beratzen.
Bein atzeraka asi ezkeru
zailla da aurreratutzen.
Bitoriano asi dedilla,
nola dagon amorratzen.

Bitorianoaren ondoren beste bertso-saio bat ere egin zuten
bertsolariek. Baiña, tamalez, ezin jaso izan degu, grabaketa
kaxkarragatik.

Hondarribia 1989

Hondarribian, Asentxio Rekalderen etxean.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Grabazioa asterako jarduna da Azpillaga, esker oneko bertsoa kantatuz. Okelarrek ematen dio segida.

Oke. Azpillaga au toki onetan
sarritan oi da agertzen.
Orregatikan asi da orain
emen jendea eskertzen.
Ainbeste jan ta edan egiten du,
ez dakit nola ez dan lertzen.
Ondo ematen duten tokian
iñor ez baita aspertzen.

Azp. Baiña alare inguru auek
pasarik onenbestian.
Errenteri du alde batetik,
Astigarraga bestian.
Oiartzun ere or dago gertu,
festak dira Donostian.
Au baiño leku ederragotik
ez da Europa guztian.

Oke. Gustora asko etorri leike
onelako alderdira.
Onelakota al dan maizena
egin bearko degu jira.
Bapo aseta gertatu gera
eta ezin erretira.
Baiña sarritan deitzen badute
eurak aspertuko dira.

- Azp. Etorri edo ez etortzea
ortan badegu aldera.
Orain artean ai gera beintzat
urtetik eta urtera.
Sagardoaren inguru eder au
ez da guretzat kaltera.
Auek ez dira aspertuko, ez,
ondo portatzen bagera.
- Oke. Mokadu goxo asko bear du
olako lagun-taldiak.
Eta pasatu egiten dira
emen denbora-aldiak.
Jende auek ez ditugu, berriz,
lanean saia gabiak.
Gaurkoa ere ordaindu dute
Asentxio ta andriak.
- Azp. Bein baño geigotan izan gera
benta ontara afaltzen.
Ta Okelarrek triste dagoen
itxurik ez du azaltzen.
Andre-gizonak aritu dira
jan ta edana zabaltzen.
Andre langillea dan etxean
goserik ez da pasatzen.
- Oke. Oiek lanean asitakoan
gogor diote ekiten.
Eta jendea zerbitzen ere
ikasi zuten noizbaiten.
Al dan guztia saiatu dira
gaur guri ondo egiten.
Guk gauza asko bear gendula
auek ondo bazekiten.



Asentxio Rekalde, akordeoilaria

Beti trikitixa eta panderoarekin aspertu bezela egiten omen zan jendea; batez ere, maai inguruetakoko emakumeak. Orduan, aukera ematen zien Asentxiok pasadobleak eta tangoak dantzatzeko.

Azp. Alabearrez iritsi zaigu
kantatutzeko ordua.
Indardutzeko gelditu gabe
edan degu sagardua.
Orrek badauka txinparta eta
orrek badauka gradua.
Ez dira ustu barrikatxoak
baiña edan degu naikua.

Oke. Emen jendeak edango zuen
komeni zaion ainbeste.
Barrua ola betetakoan
nor geratuko da triste?
Geienak bapo berdindu gera,
kontrakorik ez det uste.
Iaz barrika bakarra zan ta
aurten bi jarri dituzte.

Azp. Azaldu dezun arrazoi ori
zan garbia ta iaioa.
Okelar au da egi galantak
kantatutzeko jaioa.
Lau bertso kantatzerako onek
jartzen du desafioa.
Sei-zazpira're pasa gera ta
buka dezagun saioa.

Mendaron, Ospas baserrian, afalondoan.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Soñu-joleak: Bitoriano Ospas, bertako nagusia; eta Asen-txio Rekalde.

Etxeko giro gozoan egindako saioa. Aukera polita, Abele-tzekoen ibilerak-eta berritzeko. Izan ere, Abeletxen jaioa da Ospas.

Okelarrena da grabazioko leenengo bertsoa. Baiña Azpi-llaga asiko zan, noski.

Oke. Famili ontan zer giro dagon
ia ez dago sinisterik.
Ez zaigu falta soñu ta bertso
eta emengo txisterik.
Jan ta edanari ez gendun, berriz,
ekarriari eusterik.
Munduan ondo bizi izateko
ez zaigu falta besterik.

Azp. Urte batzuek izango dira
era ontan gabiltzala.
Eta ondoren datozkigunak
berdin pasa ditezela.
Makiña batek kontatutzen du
parranderoa naizela.
Ta il artean jarraitu nai det
orain artean bezela.

- Oke. Gaur neurrigabeko koadrilla
emen gerade batu gu.
Beste olakorik izango al da?,
denbora degu testigu.
Afare ondoko pozaldi auek
ondo etorri zaizkigu.
Zortzi bat urteko sagardoak
ere gaur edan ditugu.
- Azp. Zeiñek ez daki aspaldi ontan
gu zer gisatan gabiltzen?
Sagardotei ta afaritara
sarritan bait gera biltzen.
Soiñu ta bertso, danetik bada,
iñoiz ez gera isiltzen.
Diru askorik ez dadukagu
baiña dakigu bizitzen.
- Oke. Bertsoarekin kantatze'izkiou
inguratutzen diranai.
Alaitasuna ipiñitzea
besterik ez bait degu nai.
Gurekin lagun talde jator au
gelditu dedilla alai.
Bi bertsolari geio badaude:
Abeletxeko bi anai.
- Azp. Abeletxeko mutillak sarri
ainbeste bertso emanak.
Baraurik oso tristeak dira,
piztutzen ditu edanak.
Zer afaria jarri diguten
emengo alaba ta amak!
Familikotzat konta litezke
onera biltzen diranak.

Oke. Onelakotan sartzen ditugu
aurrean diran txamarrak.
Gero orduak badijoazte
ta gaiñera ez bakararak.
Amabiak'e etortzen dira,
ez bakarrikan amarrak.
Sarri biltzeko ez ote gera
txakur garesti samarrak?

Azp. Abeletxetar auek sarritan
ikusi ditut onduan.
Manuelekin oin ogeita amabost
urte nik kantatu nuan.
Lau anai emen bildu dira gaur,
beste bat bada zeruan.
Beste sendi bat apalagorik
ez dakit inun daguan.

Oke. Famili ona irten zuen, bai,
Abeletxekoen artetik.
Bertsolariak sortu ziraden
bat bestearen tartetik.
Pedro, zuk ere kantatu zazu
gaurkoan nere partetik.
Ospasen ere kanta ezazu,
ez bakarrik Arratetik.

Azp. Onek badaki ipuin kontatzen
ta berdin bertso-lanean.
Onen abotsa sarri sumatzen
degu Arrate gaiñean.
Bertsotan ere jardun izan du
ta gure aldamenean.
Ez dakit nola isilduko dan
gu gelditzen geranean.

- Oke. Arratetikan kantatzen die
Euskalerriko danari,
Abeletxeko abotsa emanaz
aditu nai duanari.
Izan ere inoiz aztu ez leiken
sendi bat izan da ori.
Gu ari gera nekatzen eta
eldu zaiozu lanari.
- Azp. Egia da, bai, bertso batean
dana dezu kontatua.
Zuk esan dezu nork dun grazia
eta nork dun pekatua.
Roman au eta ni aurkitzean
auldu edo nekatua,
isildutzeko bildurrik ez da,
bada zeiniek kantatua.
- Oke. Abeletxeko anai aueri
len'e egon naiz entzuten.
Gazte-gazterik asi ziran ta
memori txarra ez zuten.
Eta geroztik beren doaia
garbi azaldu ziguten.
Auen aitona Pedro zana're
bertsolaria bait zuten.
- Azp. Auen aitona bertsolaria
digu Romanek esana.
Nik ez bait nuen ezagutua,
mundutik aspaldi joana.
Aitona ez baiña ezagutua
nuen auen aita zana,
tarteka berak kantatzeaz gain
bertsozalea izana.

Oke. Zer eratako azia dagon
badago diferentzia.
Eta argatik ematen diet
jende auei goraintzia.
Nunbait azia zabaldua da
aitonak erakutsia.
Eta benetan txalotzekoa
eman zuen erentzia.

Azp. Len Abeletxen bizi ziranak
Ospasera azkenean,
ta gutxienez emen dauzkagu
gizaldien laurdenean,
autopistaren azpikaldean
ta Mendaroren gaiñean.
Bizi zerate aurkitu leiken
lekurik ederrenean.

Oke. Oso paraje ederra da au,
eman ber zaio beria.
Eta ez degu inun ikusten
onelako aukeria.
Baiña Abeletxen ere bazuten
gaztetan beren zoria.
An jarri zuten bizitokia
ta jaitan erromeria.

Azp. Bitoriano berez gogorra,
oraindik ez da atzendu.
Euskalerriko gauza askotan
ditu okerrak zuzendu.
Sagarrak dauzka, ta sagardoa
ain ederra egiten du.
Txakoliña're ingo zenduke
mastia baldin bazendu.

Oke. Bitoriano lanean ona,
garbia da jokaeran.
Berez artista utsa da eta
gogoia dauka aukeran.
Onek ederki ezagutzen du
sagardoan gorabera.
Ainbat sagardo klasetatik
nik bein ere ez det edan.

Azp. Beti aurrera dijoana da,
ez du egiten atzera.
Euskalerriko oitura zarrak
zuk ez dauzkazu galtzera.
Trikitilarien txapelduna
ere egin da zartzera.
Mejoratutzen ari zaigu au
ardo zarraren antzera.

Oke. Soiñua jotzen asi zan eta
segitzen dio ortatik.
Eta jendea biltzen danean
dantza jartzen du bertatik.
Gu egun eder asko pasata
baietz joan mundu ontatik.
Txapela bana ekarri giñun
Bidaniako partetik.

Azp. Gure talde onek egiñak ditu
ez dakit zenbat azio.
Oietakoak emen dauzkagu
Joan Mari ta Asentxio.
Soldadutzatik ikusi gabe
zeuden triste ta serio.
Berriro nola bildu ditugun
gu geralako merio.



Bitoriano Loiola, Ospas

An ibiliko zan Bitoriano txikia ere: Ospas. Ospas, Bitoriano bizi dan Mendaroko baserriaren izena da. Ura ere orain larogitaka urterekin dago. Aitona txikia, musu gorri-gorriekin. Lo ere bere soiñu txikiarekin egiten duen oietakoa da.

Oke. Gu geralako alkartutzea
egin diote mesede.
Len apartean zebiltzan eta
orain urrerauta daude.
Geroni ere oien ondoan
zearo kontentu gaude.
Gaztetan mutil leialak ziran,
berdintsuak orain ere.

Azp. Alkarrekin bat egin zutela
soldaduskako karrera.
Kilometro bat tartean eta
orrek jarri zun barrera.
Ta azkenean bildu zerate
bata besteen urrera.
Len galdutako denbora aiek
aprobetxatu aurrera.

Oke. Asentxio orrek ematen zigun
Joan Marin zenbait informe,
nola soldadu garai aietan
egoten zirala firme.
Gaur ezkondata bizi dirade,
badauzkate bina seme.
Naiko zorion badaukazue,
egon zindezke konforme.

Azp. Orain zartutzen ari zaizkigu,
leen zan garai gaztea.
Alabearrez bakoitzak artu
zuen bere emaztea.
Bata Mutrikun bizi da eta
Astigarragan bestea.
Erri bitako alkate leizke
nola bat ala bestea.

Oke. Ezin liteke inortxo asi
gizon auen aitzakitan.
Soldadutzan alkar ezagutu
ez zekitenik txikitan.
Alkate izan ote litezken,
ez dakit ori dakitan.
Eskasagoak egongo dira
makinatxo bat tokitan.

Azp. Aspalditxoan pasatu degu
alkarrekin ainbat egun.
Maritxalar au zala merio
danok egin gñan lagun.
Sagardotegi eta taberna
dira ainbat ordu bigun.
Gure Jainkoak nai baldin badu
luzaro segi dezagun.

Bitorianok ez zituen nai baiño leen bidali izango auek
etxetik. Bat geiago historiarako.

Hernani 1991

Hernanin, 1991ko martxoaren 1ean, Aingeru goardakoaren egunean, Akarregi sagardotegian.

Bertsolariak: Azpillaga, Ziolar eta Okelar.

Soinu-jolea: Bitoriano Ospas.

Geienetan bezela, Azpillagak asiko zuen saioa, naiz eta gure eskura iritsi ez. Okelarrek alboan zuen nor zirikatua.

Azp. Guk dadukagun lagunarteak
badu bere balorea.
Ezberdiña da guk bizitzari
nai diogun kolorea.
Jakintsu askok daukate miña
eta ez gauza obea.
Guk bakarrikan maite ditugu
pakea ta umorea.

Zio. Lagunartean gozo-gozo zuk
dezu emen itz egiña.
Len'e banekin gizona eta
ziñala izlari bikaiña.
Sagardo onek ematen dizu
egundoko atsegiña.
Neuk ere gorputza ondo daukat,
ori ez det esan baiña.

Oke. Maritxalarren mendean gaude,
ez pentsa gaizki gaudenik.
Baiña Ziolarri esan bearra
emen zerbait badaukat nik.
Sagardotegira etorri ta
zaude ardoa edanik.
Joxe, ez dezu ematen ia
euskal semea zeranik.

Azp. Gure tartera Joxe sartu da,
iñor ez gera kejatu.
Bigarren aldiz etorri zera,
ein dituzu bi pekatu.
Alare danak maite zaituzte,
ezin zindezke kezkatu.
Baiña sekula sagardoteian
ardorikan ez eskatu.

Zio. Beraz ardoa edanaz nago,
ez dizue egin grazi.
Nik pentsatzen det ardoak ere
zerbait duela merezi.
Okelar ere iar samarra
emen ikusten det kasi.
Pixkat loditu nai bazenduke
ardoa edaten asi.

Oke. Igar samarra ikusten nazu
emen maiaren izkiñan.
Nik ezagutu zintudanean
zu ere alaxe ziñan.
Ni gizenduko banintzateke
zu orain zauden tamaiñan,
Maritxalarrek pasa nindeke
txorixotako makiñan.

- Azp. Txorixotako makiña orrek
artuko du mai-tartea.
Baiña, Ziolar, zuk ere jarri
ezazu borondatea.
Ez dago ondo sagardoteian
ardo beltza edatea.
Ori ez al da basurde billa
itsasora joatea?
- Zio. Zorionean artua nuen
ardoa edateko gaitza.
Ta, Azpillaga, modu orretan
zergatik zerade mintza?
Urrengoan edango dedala
gaurtik ematen det itza.
Olako saltsik ez zan izango
ni etorri ez banintza.
- Oke. Egia da, bai, Ziolar onek
danok gaitula poztutzen.
Baiña emengo egoerakin
ni beintzat ez naiz aspertzen.
Gu upelera joaten gera,
orixe zaigu gustatzen.
Eskerrak fama eduki duan
kutxilloa zorrozutzen.
- Azp. Ni ondo nago, ez naiz geratu
ez gosez ta ez egarriz.
Ta konturatu irurak ere
ederki gaude eztauriz.
Kutxilloa onek tenedorakin
zorroztu digu, ez arriz.
Era orretan portatzez gero
etorri zintezke berriz.

Zio. Aizu, Okelar, oker zaude zu
tamaña orretan edo.
Lengo puntuan ori esaterik
ez nuen asko espero.
Baiña au ere esan bear det,
jaun-andreak, onezkero:
txotxera orta joango nintzan
eskuan euki ezkeru.

Oke. Bakoitzak bere aukerak eta
gustuak ditu munduan.
Zuk kutxilloa tenedorakin,
batzuk arrien moduan.
Sarritan ibilia zaude zu
tresna orien onduan.
Ta falta zaizun atzamarra're
ola moztuko zenduan.

Azp. Umore onez pasa bearrez
egongo gera gau dena.
Baiña orduak beti aurrera,
ori ez ote da pena?
Saio luzea egitea ere
ez da gauzarik onena.
Bitorianok zerbait jo dezan
ar dezagun atsedena.

Zio. Bion artean artu nazue
emen ia-ia presorik,
Ziolarrentzat ez baita falta
inola're erasorik.
Aspalditxoan ez omen du jan
orren aragi gozorik.
Kutxillo zorrotza ez bazuen
jango zituen osorik.

Oke. Emen geienok saiatzen gera
ola etorritakuan.
Nola ez degu aprobetxauko
aukera dagon lekuan?
Baiña bertsoak zertan luzatu
soiñua arturik eskuan?
Gero geiago egingo degu
dantza pixkat eindakuan.

Bitorianoren ekiñaldiak moztu zuen bertsolarien saioa.
Bazegoen umorearen zarata Akarregi sagardotegian. Orduak
aurrera, eta orduan eta biziago jendea.

Gero, berriro erasotzen die Azpillagak bi mutilzaarrei: Oke-
lar eta Ziolarri.

Azp. Iruditzen zait beste saio bat
ere ote zaigun falta.
Ezingo degu uka iñola,
sasoiko jarri gera-ta.
Atzo otsaillak ogeita zortzi
gaur da martxoaren bata.
Mutilzar auek pozik dauzkagu,
ia negua joan da-ta.

Zio. Banekien, bai, erasoren bat
emen izango genduna.
Oraindik ere osorik dago
Azpillagaren zentzuna.
Danon pozgarri izan dedilla
gure bertsozko jarduna.
Itxura antzean bete dezagun
Aingeru goarda eguna.

- Oke. Otsailla joan da eta martxoa
emen zaigu etorria.
Eta negua azken mugara
zaigu ia eroria.
Azpillaga onek mutilzarraren
enbidoa ekarria.
Gizonarentzat okerragoa
ez degu udaberria.
- Azp. Udaberria badatorrela,
ez nau atzeratzen bat'e.
Baiña neguak mutilzarrentzat
badauka naikoa kalte.
Emazte gabe zuen etxeetan
badago ainbeste kate.
Gozotasunik probatu gabe
mundutik joango zerate.
- Zio. Azpillaga oni eldua dio
gu tentatzeko kasketa.
Pentsatu zazu geu're gaudela
gaur bertsoakin beteta.
Uste al dezu negu otzakin
degula ainbat kezketak?
Otzik ez degu pasako, lagun,
manta onak badaude-ta.
- Oke. Azpillaga onek dio gaur emen
gaudela mutilzar modun.
Len ere ori bazekian bai,
aspaldi gera ezagun.
Andre ondoan pasatze'itula
bizitzako ainbat egun.
Ba ote daki berak ala guk
geien nork gozatzen degun?

- Azp. Bi mutilzarrek badadukate
ezkontzeko edadia.
Begira zertan geratua dan
auen abilidadia.
Esaten dute: ezkonduko
gizon jatorrak nun dia?
Nik bigarrena artuko nuke
balego libertadia.
- Zio. Leno esan det gure Azpillaga
daukagula erasuan.
Aizazu, Roman, ez zaigu asi
oso umore gozuan.
Zorionean andre eder bat
beingo baten artu zuan.
Deskuido santun artu ez balu,
otzak bera ilko zuan.
- Oke. Berak andrea badaukala ta
gu ikusten gaitu faltan.
Eta ez dakit alderdi ona
edo txarra berak daukan.
Guk libertade osoa degu,
zu orren inbidiatan...
Emen gizonak badaude baiña
ez dute zuk ainbat afan.
- Azp. Ainbeste afan nik ez det artzen,
konturatu zaitzela.
Mutilzarraren bizimodua
ez al da triste ta ergela?
Ez al dakite gero zartzean
azken txarrak datozela?
Ortxe ibili bearko dezue
ardi galduak bezela.

- Zio. Itxura danez aipatu digu
emen gizonak zein dian.
Au bezelaxe ibili gera
kalean eta mendian.
Gure moduko geiago ere
emen ezkonduko zian.
Ta azkenean egon bearra
seme-alaben mendian.
- Oke. Au bera ere ez da izango
besteak baiño fiñua.
Ta ez dakigu nolakoa dan
gerorako destiñua.
Nik bertsuetan ondo egiten det,
onek platera-soiñua.
Ez da dudarik, norbaitek ea
artzen digun kariñua.
- Azp. Alde batera utzi dezue
errespeto ta lotsia.
Nai dan tokitan kozka egiñik
ez da libre ibiltzia.
Irabazia berentzat gorde,
badute esperientzia.
Olakoentzat askoz obe da
sekula ez ezkontzia.
- Zio. Ez omen degu asko gastatzen,
gauzak orrela ez dira.
Ez al dezu zuk emen ikusi
len emen egon dan jira?
Egin bear dezun gauza bakarra,
isilikan erretira.
Bi dama gazte or egon dira
mutilzarrerri begira.

Oke. Zuk diozunez ez gera aurkitzen
oso aukera txarrakin.
Aizu, Ziolar, zerbait pentsatzen
asi bearrak gaude fin.
Bi dama gazte oiekin asten
bagera gu alkarrekin,
Jon Azpillagak inbiri ederrak
pasako ditu gurekin.

Azp. Dama gazteen begiratua
sartu zaie biotzera.
Baiña seguru aik eta zuek
eingo dezute atzera.
Alako baten konturau bear
degu gizonen antzera.
Zuen eztairik ez da izango
eta goazen etxera.

Zio. Gu bezelaxe emen badabil
emen ainbat txoripito.
Ezkondutzeak al dauka emen,
jaunak, ainbeste merito?
Bestetik, berriz, beste gauza bat
nola ez degun delito,
elizako lan oiek utzita
al dana egin ta kito.

Oke. Bai, orain ez da eliza ori
artutzen lenoko faman.
Agerian da jendeak orain
zer martxa-klase daraman.
Arrazoi dezu ortan, Ziolar,
bera etxera eramán.
Ola zertako gastuak egin
eta eztaiak ez eman?

Azp. Pentsatu nola jartzen dezuen
zeuen biziko konduta.
Emakume bat tratatzen al da
orrela zernai moduta?
Mendira bota bear lirake
koxkabilluak kenduta.
Buka ditzagun gaurko lan auek,
zuekin jai dakagu-ta.

Zio. Ik uste al dek oaindik gaudela
tamaiña ortako plakian?
Emakumeen asunto ortan
ari zaigu atakian.
Eskarmentatu bearren dago
au're alakon batian.
Zerbizioa bazeukat eta
auei utz'iek pakian.

Oke. Orrek orrela gozatutzen du
beste batzuei agindurik.
Era orretan geratzen gera
ia naiko samindurik.
Gu ere geure gauzakin gaude
naiko ondo orniturik.
Gaiñera iñon lotsik gabeak,
naiz ta ez eman fruiturik.

Azp. Ontaz aurrera umorea're
jaitsitzen zaigu gainbera.
Iruditzen zait luzatzeakin
izango dala galera.
Biar goizean zortzietako
joan bear det lanera.
Zuek presarik ez izan arren,
abiatuko al gera?

Ez degu uste abiatu ziranik. Baiña emen uzten degu Akarregi sagardotegiko saioa.

Bearbada, aingeru goardakoak izango zuen gau artan ere buruausteren bat edo beste.

Astigarraga 1997

Astigarragan, Errero sagardotegian, 1997ko martxoaren 3an.

Bertsolariak: Azpillaga, Etxeberria eta Okelar.

Azpillaga asi zan, bere aots ederrarekin. Bereala jo zuen begiz sagardotegiko nagusia.

Azp. Jakinda bertso-saioaren zai
jende guztia dagola,
beraz ordua iritsi da ta
piztu dezagun farola.
Emen sobran da txuleta-ezurra
ta intxaurraren eskola.
Garai batean au izandu zan
bertsolarien eskola.

Oke. Bertsolarien eskola zan, bai,
azaldu dezun bezala.
Entzun izan det len-leen ere
olaxe izandu zala.
Iraun beza bai sagardo, okela
ta berdin intxaur-azala.
Len eta orain dan bezelaxe
aurrera segi dezala.

- Etx. Illunabarra etorri da ta
etxean kopeta illuna.
Nere andreak esan duena
au izandu da urrena:
oraintxe ere badijoa, bai,
etxeko nagusi jauna.
Postura ortan ibilitzen da
bat'e bururik ez duna.
- Azp. Nagusi jaunak burua dauka
betea eta tentea.
Sagardogintzan oraindik dago
gizon bat balientea.
Astigarraga ta ingurura
inguratzen da jentea.
Sagardo onak dauden lekuan
zu zera presidentea.
- Oke. Sagardotegia izaten da
garai onetako moda.
Len esan degun bezela, berriz,
euskaldun askoren ondra.
Leku ontara inguratzeko
gogorik ez duna nor da?
Sagardo ona dagon tokira
jendea azalduko da.
- Etx. Oraindik ondo samar gaude ta
esan giñezke bi egi.
Gu geran tokian beti betea,
oso gutxitan artegi.
Ez dakit zeinek izango duan
guk degun ainbat aurpegi.
Dakigun gisan beti parrandan,
ala ere beti segi.

Azp. Oita amabost bat urte badira
aurrena etorri nintzala.
Eta uste det bertso-laguna
Uztapide izan zala.
Garai aietan au ez zegoen
orain dagoen bezala.
Aizu, Manuel, ezagun da emen
aberastu egin zerala.

Oke. Sagardo onak ez du utzitzen
egundo jendea motel.
Ta Azpillaga au're ez dago
gorputzez zearo txapel.
Nik ez dakit zein lagun zenduan:
Uztapide ala Txapel.
Baiña geroztik edan dituzu
bakarrik pare bat upel.

Etx. Aberastasun ori nola dan
ez dakit erabakitzen.
Manueli ere begirau dio
an ta emen nola dabilten.
Urte batzuek badauzka baiña
alare ez da gelditzen.
Aberastuta gero're emen,
guri txotxak irekitzen.

Azp. Baiña orduak aurrera doaz,
geratu gera atzera.
Kanta ta kanta ezin aritu
iru berritsun antzera.
Urrengo urtean etorri nai det
Manuel bisitatzera.
Baiña oraingoz aski da eta
goazen kafea artzera.

Oke. Jana naikoa izan da eta
eduki degu zer edan.
Ez da nabari ezeren faltik,
dana zegoen aukeran.
Pakean utzi digute danak
etorritako sarreran.
Pixkat geiago berotu eta
ea laster asten geran.

Bai, bai: kafea artzen utzi zieten. Eta jendeak ere izan
zuen berriketan egiteko aukera. Baita norbaitek bertso zaa-
rren bat kantatzeko ere, edo punturen bat jartzeko.

Gero, bertsolariak berak asi ziran puntuka.

Etx. Puntuak egingo al degu,
ai, nere lagunak?
Oke. Segi bearra dauka
txanda artzen dunak.
Azp. Gaurko bertsoak dira
gozo ta bigunak.
Etx. Pena emango luke
ezin erantzunak.

Oke. Jendeak eduki du
naikoa zarata.
Azp. Gero're gauza ori
ez daiteke falta.
Etx. Zoritxarrez euskaldunak
olaxe gera-ta.
Oke. Danak isildutakoan,
pakea galanta.

- Azp. Gaur ere bildu gera
jan ta edanera.
- Etx. Ola ez gera joaten
irurok danera.
- Oke. Segi bear diogu
iñon esanera.
- Azp. Urrengo birajea
Irigoienera.
- Etx. Sagardo ona dago,
gaiñera aukeran.
- Oke. Eta guk onetikan
naiko ezin edan.
- Azp. Ogei sartuko nitun
gutxi goraberan.
- Etx. Ea biar zutikan
ibilitzen geran.
- Oke. Beti ez da izango
komententzia.
- Azp. Baiña, Roman, ez zaite
geratu etsia.
- Etx. Orain artu bearra
da pazientzia.
- Oke. Nik ez daukat presarik,
nai dezun guztia.
- Azp. Gaurko parranda degu
Ergobi partian.
- Etx. Biar ere ez gera
izango apartian.
- Oke. Olakoak onak dira
tartian-tartian.
- Azp. Biar Usurbillen naiz,
Euskadi irratian.

- Etx. Etxera joan zaitte
garaiz antxean zu.
- Oke. Komenientzi ori
oraintxe daukazu.
- Azp. Ordubata pasa ta
ari gera jo ta su.
- Etx. Andrea onezkero
asarretu zaizu.
- Oke. Andreak ote dio
bronkarik emango?
- Azp. Ark ederki dakizki
emengo ta ango.
- Etx. Alperrik dala jakinda,
ez dio esango.
- Oke. Emendik koloniarik
ez du eramango.
- Azp. Nik itxura okerrik
ez dizuet artzen.
- Etx. I ordea ari aiz
pixkatxo bat zartzen.
- Oke. Sasoiaren ajeak
gerora azaltzen.
- Azp. Nere andrea ez da
iñoiz asarretzen.
- Etx. Bost edo sei parranda
gutxiñez astian.
- Oke. Eta al duen dana
edanaz ostian.
- Azp. Ergobi edo Usurbil,
berdin Donostian.
- Etx. Ara zer diferentzi
senar-emaztian.

Oke. Onek parrandan eta
ark pelukerian.

Azp. Egin bearra dago
bakoitzak berian.

Etx. Ideak dabilzkizu
era dotorian.

Oke. Eta ez dakit nola
ain buru zurian.

Azp. Naiko gogorra bazan
Romanen esana.

Etx. Emen bakoitzak egin
bear du al dana.

Oke. Ontzat artu bearra
besteren esana.

Azp. Nik daukadan illea
Jainkoak emana.

Etx. Ez zaio asko gustatu
zuk esandakoa.

Oke. Botea izango diot
arrazoi bapoa.

Azp. Bata ez da gizena,
beste au plakoa.

Etx. Obe bera balego
gu bezelakoa.

Oke. Gu zintzoak gera ta
au parranderua.

Azp. Auskalo zer izango
degun guk gerua.

Etx. Gaur ere badarama
bigarren purua.

Oke. Berriz'e zurituko
zaik, motel, burua.

- Azp. Parranda ez da ona
izaten zartzera.
- Etx. Beraz azkenerako
konturatu zera.
- Oke. Ala ere jarraitzen du
betiko antzera.
- Azp. Goizaldea da eta
goazen etxera.
- Etx. Gaur garaiz pentsatu du
erretiratzea.
- Oke. Ez du, ez, bereala
emango atzea.
- Azp. Nik biar ere daukat
gaur dedan trantzea.
- Etx. Onek naiko du beste
kopa bat artzea.
- Oke. Lengoa ustu du ta
bestea bete nai.
- Azp. Berandua da baiña
oraindikan garai.
- Etx. Eman deiogun bada
egarrrik dagonai.
- Oke. Olakoetan beintzat
al baldin bada bai.
- Azp. Aintzat artzekoa zan
Patxiren esana.
- Etx. Orixe zan burura
etorri zaidana.
- Oke. Onek ustutzen baitu
betetako dana.
- Azp. Ortaz atera laster
beste kopa bana.

- Etx. Roman, zuk edan gabe daukazu utzia.
- Oke. Zuengandik badaukat nik diferentzia.
- Azp. Izugarria da onek dun pazientzia.
- Etx. Edan gabe zailla da iñor mozkortzia.
-
- Oke. Zer egin bear degu danok mozkortuta?
- Azp. Eramango gaituzte kotxean artuta.
- Etx. Ateak ondo itxi barrura sartuta.
- Oke. Bestela joango da jertsea galduta.

A zer txaloak entzun zituzten! Alako saioa izan zan, puntuka egiteko: ogei bertso zein baiño zein. Or ez zegoen mozkor-itxurarik. Oraintxe ere Okelar zaarrak zer ziri sartu dituen! Zenbat eta geiago zirikatzen duten, orduan eta geiago ematen du. Txaloak lortuko ez zituen, ba?

Baiña oraindik ere badegu beste saio bat Errero sagardotegikoa. Etxeberriak doiñu zail samarra atera zuen, amaiera errepikatzen dala. Ea nola moldatzen diran. Doiñu zailla ateratzea baita errezena.

Etx. Ordubata ta laurdenak
ordurikan politenak.
Orain sasaira etorri gera
gu emen gaudenak.
Geroko itxaropenak
alaitze'izkigu barrenak.
Gizon mozkorrak aberaste'itu
ederki asko tabernak.

Oke. Ederki dijoa gaba
ta ezin diogu laga.
Ainbat sagardo baso ditugu
barrenera traga.
Jaso egin bear karga,
naiz ta eman naiko traba.
Tabernak alper-alperrik dira,
edaten ez baldin bada.

Azp. Mai batean eseria,
jaunak, au da komeria!
Bertsolarioi argitu zaigu
geure memoria.
Bota bakoitzak beria,
emen bada aukeria.
Iñork etxera ez du joan nai,
au da, au, alukeria!

Etx. Illunabarrez alkartu
ta orain ezin bakartu.
Eta orduan al degun eran
ementxe gozatu.
Iru-lau klase juntatu,
muserik ezin bukatu.
Lagun urkoa maite duenak
orixe ezin ukatu.

- Oke. Tropa era egokian
zefon gu geunden tokian.
Or ari ziran musean edo
puntu ta tutian.
Bakoitzak ondo zekian
giroaren aitzakian.
Eta jokoan ari diranei
utzi deiogun pakian.
- Azp. Au dago ondorenean:
jarraitu bear lanean.
Pare bat ordu pasa ditugu
jan ta edanean.
Orain gaude onenean,
baiña agur azkenean.
Bertso geiago eta obeak
urrena gatozenean.
- Etx. Gaitz egin gabe ñori,
ondo itz egiñaz danori,
gaur ere ez gera leku txarrera
gu beintzat erori.
Okela ederra ugari,
nai zan ainbeste edari.
Txori guztiak lotan daude ta
gizonak, berriz, kantari.
- Oke. Badaukagu ainbat urte,
baita're zenbait bertute.
Neu ere jan ta edan egiñek
zerbait pizten naute.
Ainbeste denbora jute,
txori oiek zer diote?
Goizean gu lo gauden bitarte
oiek kantatuko dute.

Azp. Elkarren aldamenera
biltzeko zan gaur aukera
Ergobin dagon berdingabeko
txoko eder batera.
Au ez zan gure kaltera,
ainbat arrazoi batera.
Premirik baldin bada deitu ta
pozik etorriko gera.

Etx. Ondoko maaikoeri
esan nai diet daneri:
bein bear eta egin genduan
naikoa aberi.
Zuek zeundeten muslari
eta gu, berriz, kantari.
Barkatu endredatu izana,
eta agur guztieri.

Oke. Aldameneko maikoak
ofizio aundikoak,
dira musean eta tutean
lagun betikoak.
Ta gu berritsu naikoak,
asteko eta jaikoak.
Barkatu utsegiteak eta
guztioi gabon Jainkoak.

Ori da lanak amaitzeko modua!

Elkarri enbarazu pixka bat egingo zioten. Baiña, zeregiñak zeregin, eguna argitzerako etxeratu omen ziran. Gero, seguruenik, Okelarrek esan zuena gertatuko zan: gizonak lotan eta txoriak kantari.

Amasan, 1999. urtean, Maritxalarren etxean.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Soiñu-jole nagusia: Bitoriano Ospas; plater-jole: Ziolar.

Baziran gonbidatu geiago ere: beste bi edo iru soiñu-jole, dozena-erdi bat panderoa jotzen, beste amar bat dantzari... Izan ere, egin berria zuen Maritxalarrek txaleta, eta ospatu egin bear.

Azpillaga asi zan bertsotan, geienetan bezela.

Azp. Gaur oso pozik artua det nik
Amasarako maleta.
Bazkari ederra zegoen emen,
ta arkumea erreta.
Ikusi degu andreentzako
ta mutillentzat arreta.
Bedeinkatua izan dedilla
Maritxalarren txaleta.

Oke. Onetaraiño iritsitzerik
ez genduen asko uste.
Ona etortzeak emana digu
makiña bat buruauste.
Jan ta edana aukeran eta
emen iñor ez da triste.
Egin dezuen txaleta onek
merezi zuen ainbeste.

Azp. Egonda nago Parisen eta
Londres ta Kalifornian,
Nueva York-en eta Denberren,
Tolosan ta Bidanian.
Amasa ere begi bistan da
Billabonaren gainian.
Au baiño leku ederragorik
ez dago mundu danian.

Oke. Dirudienez Maritxalar au
aurkitzen da merituan.
Aparta iruditu zitzaigun
ikusi ta segituan.
Txalet eder au emen egin du,
Amasan leku altuan.
Ni arritzen naiz ainbeste diru
nun billatu ote zuan.

Azp. Nik banekien izango zala
oso leku egokia.
Emen dagoen lasaitasuna,
emen dagoen pakia!
Egunsentian ateratzen da,
gauaz sartu eguzkia.
Nik ametsetan bakar-bakarrik
daukat olako tokia.

Oke. Emen ikusten dira ederki
iñork egin dituenak.
Beti bestenak oi dirade
kategori altuenak.
Gure bizitza guztian lana
soillik egin genduenak
ezer gabe, ta beti txaletak
oi dirade besterenak.

Azp. Pentsa zazue noiz egon geran
onelako armonian.
Bazkari ederra egin degu ta
danok umore onian.
Txaleta ez da gurea baiña
laguna aldamenian.
Zernai garaitan etor gindezke
Inaziok nai duenian.

Oke. Maritxalarri bazkari-afari
asko gera gu kenduak.
Gauza askotara iristen dira
olako gizon senduak.
Bakar batzuek beti oi dira
pertsona nabarmenduak.
Askok ematen dionari geio
eskutzen dio munduak.

Azp. Au emen dago toki onean
ta Amasako auzuan.
Aprobetxatu bearra dago
etorri geran kasuan.
Adan ta Eba gure Jainkoak
jarri zituen lazuan.
Baiña aiek ere ez ziran egon
olako paradisuian.

Oke. Ezin ukatu leku eder au
dagola paradisuian.
Eta ni, berriz, baserrian ta
soro, zelai ta basuan.
Ainbeste urte pasatu ditut
bururik ezin jasuan.
Maritxalarrek ainbeste diru
nun billatu ote zuan?

Azp. Urteak dira eman gendula
elkarren ezagutzera.
Urte batzuek joan dira baiña
ez degu egin atzera.
Aurrera ere jarraitu zazu,
Inazio, lengo antzera.
Zu ondo samar baldin bazabiltz
gu ere biziko gera.

Oke. Maite genitun Maritxalar au
eta Bidaniko Patxi.
Onek aurrera jarraitu zuen
ta ark taldeari utzi.
Zuk sagardotegiko deia ta
urtero martxari eutsi.
Bejoandaizula, Maritxalar,
ez degu estimatzen gutxi.

Azp. Zenbat alditan sagardoteitan
gaude etxetik irtenda.
Eta sarritan ez genekien
nun izango gendun denda.
Zail da aurkitzen Maritxalar au
degun bezelako prenda.
Onelakoa geiena jota
milloitik bat izaten da.

Oke. Aurreratzeko aukera izan du,
eta denbora gutxian.
Amaika aldiz ibilia da
iñora ezin iritsian.
Onek aurreraka egiten du,
iñoiz ez dago etsian.
Semea eta andrea ere
negozioan etxian.

- Azp. Egiña gera parranda batzuk
ta ibilaldi lerdenak.
Kotxea erosi ta utzi zitun
autobusak eta trenak.
Santa Eskean ta afaritan
unerik potenteenak.
Guk elkarrekin pasa ditugu
egunikan ederrenak.
- Oke. Amalau urte laster dirala
erreza da esatea.
Onuntza gatozenez onek
beti zabaldu atea.
Txakoliña ta sagardoakin
betiko borondatea.
Eskatzen diogun bakarra da
azkena ez izatea.
- Azp. Arrazoi dezu, eta ni ere
ementxe nabil trotean.
Okelarrek irurogeita amaika
ez daduzka apartean.
Gu oraindikan sasoiko gaude,
eta saiatu gaiten.
Ea onela jarraitzen degun
beste ogei bat urtean.
- Oke. Beti bagatoz leku batetik,
ta urrengoan berrira.
Lengo lekua laga zuen ta
orain txaletai begira.
Aurrera ere eman dezagun
al baldin bada segira.
Nik beintzat jarrai nai det etortzen,
danak konforme badira.

Azp. Txalet ederra egiña dezu,
ez da auntsaren eztula.
Onelakorik zuk egitea
ez nuen uste sekula.
Ez gero pentsa adarra jotzen
nabilenik edo burla.
Nabarmen da, bai, txokoren baten
altxorren bat badezula.

Oke. Maritxalarrek berekin dauka
naiko talentu ta buru.
Baiña olako obrak izango
zuen naikoa apuru.
Onek zenbatxo balio duen
ezin det esan seguru.
Apustu berrogeiren bat milloi
balio dula seguru.

Azp. Zuk bota dezun arrazoi ori
ezin zait inñun kabitu.
Berrogei milloi esan dezu ta
orretantxe naiz arritu.
Mendi gain ontan txaleta egin,
bazter guztiak garbitu.
Berrogei milloi zer da ba, Roman?
Berreun balioko ditu.

Oke. Maritxalarrek beti izan du
berekin naiko bertute.
Txaleta eta inguru dana
or erakutsi digute.
Dana diruak eta txaletak
edertzen dunik ez uste.
Auntz ta ardiak ara atarian!
Oiek ere edertzen dute.



Azpillaga, Ospas, Maritxalar eta Okelar

Hitz gutxitan esanda, istorio polit bat da liburu honen ardatza eta muina: Azpillaga, Maritxalar eta Okelarreren artean sortutako maitasun-miresmenarena; Ospas ahaztu gabe, jakina.

- Azp. Lenago ere nik banekien
nun zan gutxi gorabera.
Etorri zaite Billabonara,
igo Amasa aldera.
Berdingabeko tokia da au,
jan-edanetik aukera.
Nun bizi zeran badakigu ta
berriz etorriko gera.
- Oke. Etxe ontara etortzeko guk
geneukan naiko enpeño,
ni beintzat nola ez nintzan izan
sekula're oraindaiño.
Danai begira or egon gera
goitikan eta beraiño.
Iguar bialtzen zaillago izango
dezu gu billatzen baiño.
- Azp. Ni aspalditik oitua nago
ibiltzen gau eta argiz.
Bertsoa, berriz, askoz ohea
da kantatzen bada neurriz.
Joxe Ziolar nola dagoen
plater jotzeko egarriz,
guk atsedena artuko degu.
Soiñua jo zazu berriz.
- Oke. Gu laukotea eldu gera gaur
emengo lagunartera.
Ta nik uste det ez dala izaten
iñorentzako kaltera.
Bitorianok soiñua jo ta
Ziolarrek, berriz, platera.
Zer bi artista dauzkagun emen
ortik kontuak atera.

Txalet berriko leenengo saioa izan zan. Guztira, ogeita sei bertso zortziko nagusian. Sinisten diegu, bai, bazkari ona izango zala. Bestela, nola orrelako saioa?

Gero, argazkirakoa izan zan Bitoriano txikiak eta Ziolarrek jarri zuten erromeri giroa: platera eta soiñua, soiñua eta platera, biak batera.

Ondoren, koplatan asi ziran Azpillaga eta Okelar.

Azp. Santa Eskean aritzeko're
badegu afizioa.
Ea kopletan egiten degun
gure urrengo saioa.

Oke. Leen bertsoan aritu gera
ta orain, berriz, koplata.
Ezer onikan ez dakit baiña
aterako da zarata.

Azp. Utsa bagendu udaberria,
aurkitzen gera neguan.
Ez dakit inoiz egonak geran
paraje ederraguan.

Oke. Toki ederrak lenago ere
ikusiak gera baiña
oso polita iruditu zait
Amasako mendi gaiña.

Azp. Uda-azkena izanagatik
alare toki berdea.
Orain, Okelar, koplata ditzagun
Inazio ta andrea.

Oke. Noizbait etorri bear genduan
ta gaur ementxe erori.
Gutaz oroitu zeratelako
eskerrik asko biori.

Azp. Auek bizitzan ez dute falta
laztan eta ikuturik.
Baiña Adan ta Ebak ez zuten
olako paradisurik.

Oke. Mundu onetan saiatutzea
ori da lendabiziko.
Osasunikan badute emen
ez dira gaizki biziko.

Azp. Biei begira jarria nago,
ta arriturik nagona.
Gizona naiko baldarra baiña
andrea degu kristona.

Oke. Banekien, bai, zuri andrea
gustatuko zitzaizuna.
Azpillaga da inbiriosoa,
baiña ez da ain lizuna.

Azp. Etxekoandrea, zaindu ezazu
janean ta edanean.
Inazio au jarri bearra
daukazu rejimenean.

Oke. Gizenegia egingo zaizu
asko ematen bazako.
Eta orrela gauean ez da
ezertarako gauzako.

- Azp. Zu, Inazio, jan-edanean
ibili zaitte suabe.
Amar bat kilo galdu daitezke
goserik pasatu gabe.
- Oke. Zintzilik daude lukainka ederrak,
ez du jatekorik falta.
Guri argatik ematen digu,
beretzat sobran dauka-ta.
- Azp. Bisitatxo bat egiña degu
beko bodega aldera.
Jamoia ere bukatuko da
sarri etortzen bagera.
- Oke. Gustora asko etorri leike
bat onelako lekuta.
Gu ere pozik joan gindezke,
aprobetxatu degu-ta.
- Azp. Kopla-lanetan jarduten gera
edozer gauza esaten.
Zuek aiñako andre-gizonak
ez dira nunai izaten.
- Oke. Andre-gizonak mordoa ditut
neuk ere ezagututzen.
Baiña olako bazkarirako
iñork ez digu deitutzen.
- Azp. Inaziokin egiña degu
amaika aldiz parranda.
Aurrera ere segi bearke,
amorratuak gera-ta.

- Oke. Ez da aztuko Azpillagarik
ez eta ere Romanik.
Txapela ere onen koadrillan
jantzitakoa daukat nik.
- Azp. Geren denboran pasatu degu
egun eta gau baporik.
Baiña ez dezue ezagutu
Okelar bezelakorik.
- Oke. Koadrilla ontan pausoa eman
nuen nik ere bein baten.
Lau saio egin baiña lenago
txapela eskeiñi zidaten.
- Azp. Bedeinkatua izan dedilla
zu jaio ziñan eguna.
Ta Iribailen zaude isilik
txapeldun bear zenduna.
- Oke. Ezer askorik ez det billatzen,
almazena erdi ustua.
Txapeletatik osatzen naiz bai,
burutik nabil justua.
- Azp. Iñork ez dizu antzik ematen
noiz izango dan azkena.
Onek dadukan iturria da
iñoiz amaitzen ez dena.
- Oke. Nere iturria ez da joaten
ain emankor ederrera.
Baiña onekin konforme danik
badago, segi aurrera.

- Azp. Bertso kantari pasatua det
ia nere bizi dena.
Baiña egitan zu zera nere
bertso-lagunik onena.
- Oke. Makiñatxo bat bertso-saio zu
egiña zera munduan.
Baiña geientsuenak neurekin
Maritxalarren onduan.
- Azp. Orduak ere badijoazte,
geiago zertako bota?
Abiatu ere egin bearke da,
Mutriku urrin dago-ta.
- Oke. Ain pozik egon geran txokoak
dira kontu ala konta.
Bagoaz, berriz etortzeko're
joan bearra dago-ta.

Lesakan, 2001eko irailaren 22an, soziedade batean.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Soiñu-joleak: Bitoriano Ospas eta Asentxio Rekalde.

Azpillaga asi zan bertsotan, bazkalondoan. Ain lagunarte gozoan, ez da arritzekoa ordu arteko ibilaldia gogoratzea.

Azp. Bagenekien zer izango zan
lagunarteko algara.
Alde batetik poza nedukan,
naiz bidaiaren ikara.
Leku obean, babes obean
iñun ez ziteken para.
Loreak jardiñean bezela
Lesakan aurkitzen gara.

Oke. Jaio giñan ta pasa bearrak
mundu ontako egunak.
Eta zertxobait gogoratzen du
lengo berri dakigunak.
Emen egonak, eta gaiñera
beste lekutara junak.
Baiña Lesakan egiñak ditut
egi-egizko lagunak.

- Azp. Egia da, bai, bidaia oiek
ez ziran gure kaltean.
Ainbeste lagun billaturikan
etorri ta bat-batean.
Guk onelaxe segi dezagun
bizi geran bitartean.
Oroitzapenak izango dira
gu mundutikan joatean.
- Oke. Lendabiziko txakolindegi
batean egin genduna.
Eta andikan ondorenean
joanak giñan Aduna.
Andikan, berriz, Lesakara ta
gero Bidanin jarduna,
mundu onetan geran bitarte
aaztuko ez zaiguna.
- Azp. Bidanin ere ikusi gendun
omenaren almazena.
Seguru nago alperrikako
gauza bat izan ez zena.
Gure izakera ez da okerra,
ez eta ere zuzena.
Santu ez gaituzte egingo baiña
or dago gure izena.
- Oke. Nere denboran ez naiz izandu
ain bertsolari bikaiña,
lagunartean bildutakoan
egiñik al dedan aiña.
Zuen Lesaka bisitatu nun,
gero Bidaniko gaiña.
Txapel galanta an jaso nuen,
ez asko merezi baiña.

Azp. Penik ez dizu emango beintzat
Bidanin egindakoak.
Egun artako oroitzapenak
sortu dizkizu gaurkoak.
Zuri begira jendeak sarri
isuri ditu malkoak.
Gaur'e bertsolari gutxi daude
Okelar bezelakoak.

Oke. Zerbait esaten jarduten giñan
biok bitarte sasoiez.
Baiña famatzen nauten guziak
ez dabilta arrazoiez.
Ni sarri asko ibilia naiz
ganora askorik gabez.
Ez dakit oberik dagon baiña
eskasagorik asko ez.

Azp. Gazte-denboran falta zenduan
ausarpen ta baloria.
Esan nai zendun joana dala
garai bateko loria.
Azpillagaren aldamenean
iritsi dezu gloria.
Gazte-denboran ona baziñan,
gaur zaude askoz obia.

Oke. Egia da, bai, egiña degu
guk ibilia ugari.
Eta zertxobait kentzen saiatu
gera oni eta ari.
Naiz eta ezin pisurik kendu
neure urteen kargari,
bazkari-afari mordoa egin det
eskerrak Azpillagari.

Azp. Orrela da, bai, egia dio:
urte asko dira junak.
Ta kilometro pilla bat, berriz,
egin izan ditugunak.
Bazter guztitan egin dituzu
adiskide ta lagunak.
Zein Aita Santuk pasatzen ditu
au bezelako egunak?

Oke. Pasa izandu ditugu, bai, guk
egun ta gau eta abar.
Sarri etxera naiko berandu,
naiz ta irten sasoiz samar.
Ez gera ibili modu txarrean,
ez gera ibili zabar.
Ta gure itzai izaten dana
or daukagu Maritxalar.

Azp. Len ere izan oi gera emen,
ez da aurrena gaurkoa.
Guk maite degu geure burua
ta berdin lagun urkoa.
Talde eder au zaindu ezazu,
zeru ta lurren Jainkoa.
Zure eskutan utzi nai nuke
emendik aurrerakoa.

Oke. Egia da, bai, gu ez gaudela
pasatakoan damutan.
Geran bezela azaltzen gera
iritsitako lekutan.
Gauza guztia ez leike utzi
Jaungoikoaren eskutan.
Norberarena kunplitzea ere
ona izaten da batzutan.

Azp. Ongi diozu, ez da erreza
dana Jainkoai uztia.
Bazkalondoan bear deguna
da broma erakustia.
Bertsotan ezingo degu pasa
gaur arratsalde guztia.
Ez al da obe isildu eta
soiñua jotzen astia?

Oke. Arratsalde au ondo pasatzen
dabilkigun enpeiñua.
Ta ikusten da elkarrengana
badegula kariñua.
Eta lagunei beraien txanda
errespetatzera nua.
Asentxio're emen dago ta
astindu zazu soiñua!

Asentxiok alaitu zituen ango bazterrak bere soiñu aundiarekin.

Baiña berriz ere bertso-gose ziran Lesakarrak.

Azp. Amaika aldiz alkartu gera
onelako kasuetan.
Damu aundirik ez dadukagu
emandako pausuetan.
Ni Lesakara ainbeste aldiz
etorri naiz bertsuetan.
Ta oraindikan jarraitu nai det
beste urte batzuetan.

Oke. Geio eskatu, orrela obe,
ortan saiatu gaitean.
Ezer oberik ezin eskatu
ola gabiltzan artean.
Zorionean sartu gera gaur
umoretsu ta pakean.
Kezka aundirik ez zaigu sortzen
olako leku batean.

Azp. Len ere esan det, sarri egin det
erri onetara jira.
Plazan kantari bertsolariak,
ainbeste jende begira.
Ta San Fermiñak izaten dute
berdingabeko dirdira.
Iruñan baiño festa obeak
Lesakan izaten dira.

Oke. Festatan ere jendeak beti
eiten ditu alegiñak.
Orduan ere izango dira
bakoitzaren zeregiñak.
Lesakatarrak berez izanik
jende jator eta fiñak,
baiña nunaitan ezin aurkitu
onen talde atsegiñak.

Azp. Lesaka beti festa-kontuan
jarduna alegiñetan.
Lorea nunai ikusi oi da
kaletako jardiñetan.
Etorri eta danak dantzari,
iñor ez dago miñetan.
Okelar, etorriko al gera
datorren San Fermiñetan?

Oke. Egun ederrak pasatutzea
komeni zaigu munduan.
Txarrak eskatzen ez gera asiko
iñuxenteen moduan,
Lenago ere orretatikan
asko pasatu genduan.
Ona etortzeko aurrez pentsatu
bazkaria nun dagan.

Azp. Jatena norek emango digun
orrek jartzen nau letxean.
Ez al dakizu lesakatarrak
zaituztela biotzean?
Gaiñera ez dezu falta aundirik
orain egiten etxean.
Parranda bota eta gero lo
egingo degu kotxean.

Oke. Ontaz aurrera ezin gentzake
gauza aundirik espero.
Oso sasoiko ez gaude orain,
odolez ere ez bero.
Ez gaitzela golpean jarri
tamaiña orretan ero.
Lo egin leike kotxean baiña
aurrez ondo janda gero.

Azp. Jan ta edanak adin onetan
bear ditugu suabe.
Seguru egon, izango degu
guretzat ainbat zutabe.
Lesaka ontan aspalditxotik
gu ezagutuak gaude.
Ez goaz mundutik gu Lesaka
festetan ikusi gabe.

Oke. Entzuna nago lesakatarrak
fama dutela festetan.
Eta ez gaude urte batzutan
aztuko diran ustetan.
Baiña aurrera zertan asi gu
era ontako nasketan?
Pena bakarra sentitzen det gaur:
ez etorria gaztetan.

Azp. Datozen danak izaten dute
bear duten ainbat sari.
Emen jendea dantza-kontuan
ez da, ez, egoten nagi.
Ainbat urtetan izan naiz eta
guzti ori dakit argi.
Zezenak ere badira baiña
euskal kirolak ugari.

Oke. Lagun leialei leku guztitan
luzatzen zaie eskua,
ikusiaz gain jendea dala
festazale tajuzkua.
San Ferminetan dibertitzea
da gauza bearrezkua.
Urrena natorrenean dantza
bearko det aureskua.

Azp. Aureskurako, Roman, naikoa
zarra zaude zu benetan.
Eta, Okelar, gogoan artu
orain zer esaten detan.
Ezeren faltik ez da izango
emen jan ta edanetan.
Ez dantzatzea barkatzen dute
soziedade onetan.

Oke. Borondatea badaukat eta
baita ere zer ikasi.
Eta ez dakit ematen duten
guztia degun merezi.
Gaur eman duten bazkari onek
izan du naikoa grazi.
Ematen duten baiño geiago
eskatzen ezin naiz asi.

Azp. Etorri eta jan eta alde
ain da gauza itsusia.
Soziedade au leen ere
nik bait daukat ikusia.
Baiña ez dakit nor duten emen
lendakari nagusia.
Zuek lasai egon, ordainduko da
jan ta edandako guzia.

Oke. Konfiantzazko jendea dago,
eta gaiñera lasaia.
Auek badute datorrenari
al dana eskeiñi naia.
Larogeita sei urte dituna
emen daukagu artzaia.
Onek seguru ekarriko du
postretarako gaztaia.

Azp. Beraz artzantzan ibili zera
zeure denboran lanean.
Jubilatuta, seguruenik,
orain zartu zeranean.
San Ferminetan gu etorri ta
saiatu arren lanean.
Nork pagatua izango degu
seguru aldamenean.

Oke. Ori egia, gu ibiliak
gaude orrela askotan.
Ez daukagu zer kejurikan
gaur orrekin mundu ontan.
Badegu zuengan konfiantza,
zaudetela ziur ortan.
Ordaindu genezake geuk ere
onela pasatzekotan.

Azp. Arratsaldeko puska luze bat
aurrera samar joan da.
Bertso batzuek bota ditugu
gaudelako ondo janda.
Eta uste det esatekoak
ote dauzkagun esanda.
Gu isilduta soiñulariei
utzi dezaiegun txanda.

Oke. Ez derizkiot gaizki dagonik
ori ola pentsatua.
Neuk ere ez det ain txartzat artu
berri ori kontatua.
Soiñu-joleak ere alboan
badauka or talentua.
Ta guk gero're izango degu
seguru zer kantatua.

Soiñu-joleen txanda izan zan ondoren. Eta segi egin zu-
ten jotzen, bertsolariak koplatan asi ziranean ere.

Azp. Usterik gabe etorri arren
artzaian aldamenara.
Era ontan pasatze ezkeroz
berriz etorriko gera.

- Oke. Zail izango da txoko oberik
beste inun billatzia.
Onek gaztaia ekarriko du,
nik badet konfiantzia.
- Azp. Kilometroak daude tartean,
zertan etorri presaka?
Anai biurtu bear ditugu
Mutriku eta Lesaka.
- Oke. Mutrikun inork galdetzen badu
“Nora zoazte ta zera?”.
Esango degu: “Lesakaraio
anaiak bisitatzera”.
- Azp. Aspalditxoan etorri gabe,
len izaten giñan sarri.
Billera auek izaten dira
eskerrak Maritxalarri.
- Oke. Maritxalarrek preparatzen du
era onetako jira.
Baiña bertako lagunak ere
ondo portatutzen dira.
- Azp. Fama aundiko gizona degu,
ojalatero du sona.
Alan da ere berea paso,
andrea dauka kristona.
- Oke. Maritxalar au beti izan da
bikaiña eta lasaia.
Baiña alare andre Maribel
daduka bere artzaia.

Azp. Ordubete bat pasatu degu
gelditu gabe aorik.
Ez dakit inoiz jan ote dedan
oillasko ederragorik.

Oke. Onuntz etorri aurretikan ez
geunden goseak egonak.
Goserik gabe gaudenen ere
gu gerade jatun onak.

Azp. Egia esan, ederki gaude,
ez goaz bide txarretik.
Baiña etxera joan bearko da
illuntzearen aurretik.

Oke. Pena ematen du alde egitea
jende jator au lagata.
Baiña joan bear badegu ere,
egun ederra pasata.

Azp. Agurtutzen det Lesaka eta
agurtzen det jende dena.
Besarkada bat guztiori ta,
Roman, bota zak azkena.

Oke. Osasunez ta umore onez
jarraitu zazue berdin.
Ea berriro biltzen graden,
azkena izan ez dedin.

Illundu baiño leen amaitu zuten, orratio. Patxi Etxeberria tartean izan balute, luzatuko zan geiago. Baiña beti luze aritzea ere ez da komenigarria. Ekitaldi bakoitzak badu bere neurria.

Lesakan, 2002an, soziedadean.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Soiñu-jolea: Bitoriano Ospas.

Berriro ere Lesakan gaude. Okelarri Bidanian egindako omenaldian, bertan izan ziran lesakarrak. Eta geroztik, bein baino geiagotan eraman zituzten Lesakara Azpillaga eta Okelar. Aurrekoan, bazkalondoan aritu ziran; oraingoan, afalondoan.

Eta, aurrekoan bezela, Azpillaga asi zan.

Azp. Emen jendeak eskatzen du ta
bertsotan bear da jardun.
Roman Okelar, ondo dakigu
zer eginkizun daukagun.
Gipuzkoa ta Naparruatik
badaude ainbeste lagun.
Afariak on egin beza ta
gau on bat pasa dezagun.

Oke. Guztiz gizarte ondradua da
gaur leku ontan dagona.
Bada soiñua eta kantua
ta geldi ezin egona.
Zerbaitegatik bigarren aldiz
etorriak gaude ona.
Olako txoko batean batek
sentitzen du zoriona.

- Azp. Len ere emen izan giñan ta
eman genduen aitzera
berriz etorri bear gendula,
ta beti gaude itzera.
Mutrikutikan etorri gera
lagunak bisitatzera,
Amerikatik anaietara
bat etortzen dan antzera.
- Oke. Aspalditik zai omen zeuden gu
noiz etorriko begira.
Lenago jarri bear genien
itz emandako segira.
Nekez bada're jo degu gaur guk
esandako alderdira.
Estimatutzen gaituzten asko
olaxe portatzen dira.
- Azp. Ni beti pozik nago Lesakan,
txoraturikan nauka-ta.
Alde onetan egiña naiz ni
makiñatxo bat zarata.
Alkarrengana bildu gaitzke
ez dakit zenbat erata.
Maizago bildu bear genduke
danok anaiak gera-ta.
- Oke. Mutrikutikan Lesaka dago
ia naikoa aparte.
Baiña neu ere emen jendeak
estimatua naukate.
Nola len ere era ontan guk
artu izan degun parte,
ezetzik ez diegu esango
ola artzen gaituzten arte.

- Azp. Badakite gu onak gerala
nunbait jaten ta edaten.
Zazpigarrena segurua asko
au izango degu aurten.
Okelarrekin ibiliko naiz
bazter guztitan esaten,
Euskalerriko bertsozaleak
au ezagutu dezaten.
- Oke. Nik ere noizbait azaldu bear
nituen nere kemenak,
ez baitu inoiz ezer esaten
inoiz irten ez duenak.
Eta jendeak ematen dizkit
olakoze aitormenak.
Olakoetan egin ditut nik
afaririkan onenak.
- Azp. Bertso orretan bota dezuna
zendun arrazoi doblia.
Nekez bada're artu bear dezu
merezi dezun gloria.
Burua dezu argia eta
biotza, berriz, noblia.
Gizon bezela kristona da au,
ta bertsolari obia.
- Oke. Abilidade aundirik ez det,
nago izate plakuan.
Poz-irriaren alaitasunez
betetzen naiz olakuan.
Ez det azaiña aundirik egin
bertsolarien lekuan.
Ea obeto portatzen naizen
emendik aurrerakuan.

Azp. Berdingabeko lagun jatorrak
emen gaude alkartuta.
Au seiñalatu bearra dago
meritu aundia du-ta.
Gutxieneko dozen'erdi bat
baditugu kantatuta.
Eta ohea izango degu
atseden pixkat artuta.

Oke. Luzatu ezkeror irten liteke
bertso-saio aldrebasa.
Eta tristeza izaten degu
itxuran moldatu eza.
Albotik ere egingo digu
orain norbaitek babesa.
Bitorianoak jo bitza orain
dozen'erdi bat pieza.

Eta Bitoriano, nola ez?, soñua jotzen asi zan, jendearen
gozagarri.

Eta, Osapasek bukatu zuenean-edo, berriro asi ziran ber-
tsolariak. Oraingo ontan, aldamenean dute gaia. Izan ere, la-
gunarte artan zein egongo eta Luziano Mitxelena, *Segoviako*
ihesa filmean txofer-lanak egin zituenak; eta ez, nonbait, isilik.

Azpillagak ez zuen aukera alperrik galdu.

Azp. Gure bertsoak entzun naiean
bada orrenbeste jente.
Orain artean egin deguna
ez al da irten dezente?
Naparrua au ipintzekotan
noizbait zutik edo tente,
aldameneko Luxiano au
bear da emen presidente.

Oke. Azpillaga au atera zaigu
Luxianoren fabore.
Ta Naparrua ikusi nai du
ederra eta dotore.
Emen badira ainbat gauza on,
ta badira ainbat lore.
Bai al dakizu lenagotikan
presidente badago're?

Azp. Trapu guztiak azaldutzea
merezi luke gaurkuak.
Ori entzunda etortzen zaizkit
begietara malkuak.
Naparru ontan bizitze ezkeroz
ondo euskaldun urkuak,
Burgos aldera bialdu bear
Del Burgo bezelakuak.

Oke. Emen jendeak badaki ondo
nun zer jende klase dauzen.
Eta aurrera ere nai degu
gauzak joatea zuzen.
Luxiano ori oroiturikan
zenbat aldiz egon naizen!
Orrek danean luzituko du
Naparruan ta Burgosen.

Azp. Ainbeste gauza gerta liteke
gauetik eta goizetik.
Luxiano onek ainbeste solas
sortzen ditu biotzetik.
Au oso gizon beroa dabil,
ezer ez dauka otzetik.
Makiñatxo bat joango litezke
Luxianoren atzetik.

Oke. Olako lore bikaiñak asko
ez dira sortzen lurrian.
Ta orrek poza eman izan du
beti lagunen aurrean.
Baiña ori ez da egon gaur zernai
esateko bildurrean.
Ainbat maldizio nola bota du
Aranalderen aurrean?

Azp. Apaizarekin beti izan da
orren jolas edo itza.
Gorputzez ere sendo dago ta
indarrez ez da murrizta.
Preso zegola pentsa ziteken,
oraindik libre zabilta.
Obe litzake napar guztiak
onelakoak balitza.

Oke. Zuk konfiantza ematen dezu,
neu ere nago gaur ortan.
Orrelakoa altxa bear da
iñor altxatutzekotan.
Emen entzun det bastante ona
ote dagoen pelotan.
Ea famatu samar egiten
zaituzten, ba, erri ontan.

Azp. Luxianokin lenago ere
sarritan artu det parte.
Au abertzale jatorra degu,
badu ainbat borondate.
Lendakaritzan jarri leike ta
zertan autatu alkate?
Zu, Luxiano, saiatu zaitte
Naparru askatu arte.

- Oke. Euskadi ontan agintzeko're
batek bear du lenengo.
Bestela ez da sekula ere
pauso zuzenik emango.
Garaikoetxea zan lenago ta
Ardantza dago urrengo.
Ta zu urrena jartzen bazera
gaizki ez degu emango.
- Azp. Gogoan degun udako artan
pelikula zan ikusi.
Filme artako txoferra omen zan,
talde guziko nagusi.
Azkenerako muga onetan
preso danak ziran jausi.
Egitan txofer au izan balitz,
joango ziran igesi.
- Oke. Luxiano ori beti izan da
talentuz ondo jantzia.
Orduan ere orrek berekin
bazuen abertentzia.
Presoak artu bere mende ta
ez zan geratu etsia.
Nundik joaten zan bazekien ta
laster pasa zun esia.
- Azp. Luxiano onek pelikula artan
ondo egin zuen dena.
Segoviatik onuntz ekarri,
ori zan bere ordena.
Ta pelikulan azaldua zan
izan zuela kemena.
Baiña azkenean erori ziran,
uraxe izan zan pena.

Oke. Gizonak beti erortzen dira
argalak geran klasian.
Baiña pixka bat moldatzen dira
gero denbora pasian.
Luxiano ta gaiñontzekoak
iñora ezin igesian.
Erorigatik ez da ajola,
berriz zutitu bait zian.

Azp. Luxiano au beti izan zan
talentua izan zuna.
Ta iristen dan leku danetan
ematen du erantzuna.
Apaiz batekin gaur egokitu,
entzun det bere jarduna.
Gaiñontzekoan jatorra baiña
sinismenikan ez duna.

Oke. Zuk orain ere ez dezu eman
danbatekoa makala.
Nola dakizu Luxiano orrek
sinismenik ez daukala?
Ez apuratu, apaiza baten
aurrean jardun da ala.
Seguru nago Luxiano au
gaur konbertituko dala.

Azp. Luxiano au apaizarekin
zegon era samurrean,
bere biziko utsegiteak
garbi esan bearrean.
Maldizioka ere jarduna
naiko era baldarrean.
Konfesioa ere egin du
jende guztien aurrean.

Oke. Ortxe jarri da lenengo eta ezin aldendu inñundik.
Kontseju onak artuko ditu orrek apaiz jaunagandik.
Maldizio batzuk bota arren bai al du inportantzirik?
Zazpigarren mandamentukoak isilik dauzka oraindik.

Azp. Apaiz jaunari esana dauka berebiziko kontua.
Maldiziorik bota izana au ez dago damutua.
Zazpigarrena baiño geiago seigarren mandamentua.
Kontrabandista're bada baiña ori ez da pekatua.

Oke. Kontrabanduak pasatzen ere ez zan gutxi nekatuko.
Bere onerako ibili zan ta ez zitzaion damutuko.
Seigarrengoan izango ditu zenbait gauza ezkutuko.
Danak esaten baldin badizka, ez dizkio barkatuko.

Azp. Oraingo ontan Luxianoria esan diou dena.
Baiña guztia entzuteko're onek badauka kemena.
Alare saio au bukatzeko eman nai nuke ordena.
Gero're zerbait esango degu, ar dezagun atsedena.

Oke. Jendea ere aspertu leike
luzaroegi jardunda,
betirako're ez baita ona
bertsolarien burruna.
Zuk bukatzeko eskatu dezu,
neuk'e gogoa banun-da.
Beste batzuek botako'itugu
soiñu pixka bat entzunda.

Berriro ere Bitoriano txikiaren txanda izan zan.

Gero, bertsoak ere izango ziran. Baiña guk ez ditugu esku-
ratu.

Mutrikun, 2003ko martxoaren 8an, Xabin Pagoagaren soziedadean.

Bertsolariak: Azpillaga, Etxeberria eta Okelar.

Soiñu-jolea: Bitoriano Ospas.

Maritxalarrek beste afari bat prestatu zuen Amasan egiteko, Okelar, Azpillaga eta Ospas omenduz. Baiña Okelarrek ez zuen joaterik izan. Bereala jakingo degu zergatik.

Andik astebetera, Amasan ez baiña, Mutrikun izan zan omenaldia, lagunarte gozoan, erregalo eta guzti. Argazkiak lekuko.

Afalondoan, koplak kantari ditugu bertsolariak; eta, koplatan oi dan bezela, nagusia agurtuz; baiña orretara mugatu gabe.

Etx. Ate ondora iritsi eta
nolabait bear da asi.
Etxe ontako nagusi jauna
koplatu nai det lenbizi.

Oke. Nagusi ori ementxe dago,
bere izena du Xabin.
Noren kontura ez dakit baiña
afari latza deu egin.

Etx. Esan didate Xabin jaun ori
lanetik aberats dala.
Ta afaria gaurkoagatik
berak ordaindu dezala.

Oke. Lagunartera iritsitzean
maiz izaten da eskainka.
Gutxiagotan ordaintze'utenak
egongo dira amaika.

Etx. Roman, barkatu lotsagabea
irten banatzaizu baiñan,
zu nere kontu afaldutzeko
esperon elduko ziñan.

Oke. Ez det gustoko manejatzea
neure ondoko lagunai.
Baiña betiko jenioa det,
badaezpada're libre nai.

Etx. Gaztetan ez da izaten, Roman,
olako komenentzia.
Gaurkoagatik libre zera ta
ar zazu pazientzia.

Oke. Orain arte're olakoetan
sarri libratu gerade.
Baiña diruan faltarik ez det
ordaindu bear bada're.

Etx. Beste kontu bat ere badakit
zerorrek esan dezu-ta:
"Aizak i, Patxi, gaur etorri nauk
kartera etxean aztuta".

Oke. Aste erdian edonoiz ere
naiko pena du ematen.
Baiña emen naiko seguru gaude
ola asteburu baten.

- Etx. Eskatu zazu gaur ez badezu
naiko dirua ekarri.
Orretarako da laguna ta
eskatu Maritxalarri.
- Oke. Maritxalarri kendu dizkagu
bazkai, afari ta abar.
Gipuzkoan diran aberatsenak
Xabin eta Maritxalar.
- Etx. Arriturikan naukazu, Roman,
eta ez dezu usteko.
Ze kristo egin ote du bada
orrela aberasteko?
- Oke. Xabin aspaldi ontan ari da
etxe berria egiten.
Ez dakit baiña lapurretan bat
egingo zuen nunbaiten.
- Etx. Zama galantak badaramazki
baiña ez zaio ageri.
Berak erantzun bearko dio
kontzientziko kargari.
- Oke. Au baserrira zan ezkondua,
gero egin zun Erbitxo,
berri-berria aldamenean.
Atera kontu zer bitxo!
- Etx. Ontaz aurrera bearko zaio
itxura antzean itz egin.
Lengoan pozik egon balitza
ez zuen zertan alde egin.

- Oke. Etxe berria egite orrek
au beintzat ez du kezkatu.
Dirua ez dakit nork eman dion,
neri ez zidan eskatu.
- Etx. Ez da ikusten itxura danez
orretaraiño estu-ta,
ez dakit nola egingo zuen
artuta edo ostuta.
- Oke. Bakoitzak berak pentsa bear du,
ortan dudik ez eduki.
Maritxalarrek nola egin duen,
ori iñortxok ez daki.
- Etx. Gizonarentzat egiña dago
emen igo ta jeitsia.
Badakizu zein leku ederren
eginda daukan etxia.
- Oke. Len Billabonan bizi zan eta
orain txaleta Amasan.
Onek ez zuen egingo ura
nere modukoa bazan.
- Etx. Orrek'e jaso izandu ditu
gure antzeko zigorrak.
Ainbeste diru ez die eman
ango auntz eta beorrak.
- Oke. Ainbat afari eta bazkari
emanaz guri urtean.
Alare onek, danba, etxea
leku dotore batean.

Etx. Ezingo dira guztiak emen
gaur guri begira egon.
Eskerrik asko, lagun maiteok,
agur ta Jainkoak gabon.

Oke. Gure agurra eta eskerrak
izango dira nobleak.
Ta kantatuko ditugu gero
geiago eta obeak.

Koplak bukatuta, zortziko nagusian jardun ziran Etxeberria eta Azpillaga.

Etx. Ara, lagun zar, aspaldi negok
irekin itz egin naian.
Ik ondo dakik, guk konfiantza
oso gazterik genian.
Eta aurkitzen baldin bagera
bat bestearen premian,
beti elkarri laguntzeko prest
bearra daukagunian.

Azp. Egia esan, ustegabeen
etorri zaigu gaurkoa.
Ta txoko ontan egin diagu
biltzar bat guztiz bapoa.
Guk beti alkar maite diagu,
ta berdin lagun urkoa.
Orain bezela pasa dezagun
emendik aurrerakoa.

- Etx. Bejondaikela, eskerrik asko;
aizak, lagun zar maitea.
Orain ireki didak ik neri
itxita zegon atea.
Ezin leikena emendik aruntz
bide txarretan joatea.
Eskertzen diat, motel, galanki
irekin itz egitea.
- Azp. Jaiotzarekin sartu nintzan ni
zorionaren atean.
Gerra pasatu ta aita an il,
baiña gaur nago pakean.
Bertsotan nabil gelditu gabe
berroita amar urtean.
Ta onelaxe jarraitu nai det
bizi naizen bitartean.
- Etx. Arrazoia dek, mundu onetan
euskaldunaren oiñarri.
Ori esanez bear bezela
eskua eman alkarri.
Ire izketa beti garbia,
izan dek beti pozgarri.
Gutxiagokin autsita zeudek
makiñatxo bat uztarri.
- Azp. Aspaldi samar ezagutuak,
ez gaude elkarren juzkuan.
Guk badakigu etorkizuna
ez dala gure eskuan.
Ni ibili nauk Araban eta
Bizkaian ta Gipuzkuan.
Jaunak nai badu segi nai nuke
oraindik urte askuan.

Etx. Asiera bat danok genian,
noiz datorkigu uztia,
naiz eta oso ederra izan
nola bat ala bestia...
Mundu onetan andre-gizonak
zarrak betiko ezta.
Ondoren dator gure lekua
beteko duen gaztia.

Azp. Nere ustetan oraindik beintzat
gaude naiko indarrean.
Eta Euskadi arkitutzen da
bertsolaien bearrean.
Gaur emen ta biar Agurainen
naiz kantatu bearrean.
Guk onelaxe ibili bear
geu jaio giñan lurrean.

Etx. Azpillagaren itz-jarioak,
jaunak, ez dirade txarrak.
Mesedez, entzun bea'ituzue
Etxeberrian marmarrak.
Aientzat ez dirade onak gaur
euskaldunaren indarrak.
Esaiek konpondu ditezela
bakar-bakarrik naparrak.

Azp. Lenago ere Sainz jaunari
diote iragarria
ikurriñaren goraberakin
ark izan duen larria.
Badegu mendi ta itsasoa,
badaukagu baserria.
PPko batzuk nai ezta ere,
gu gera Euskalerrria.

Etx. Alan ta ere i, Azpillaga,
zulo dana ez dek bete.
Esango diat, ta gogoratu
Naparrua dala tarte.
Ik lentxeago aipatu dekan
Sainz jauna dala tarte,
berekin konpondu ditezela
baiña gugandik aparte.

Azp. Sekula ere ez gindaikenez
aruntza joan eskera,
iñoiz eduki ez deguenez
geuk nai genduen aukera.
Naparrak, berriz, ortxe dabilta
atzera eta aurrera.
Guk nai genduken gauza bakarra:
Euskalerra ta euskera.

Ondoren, Bitoriano txikiak eta Azpillagak erromeri saioa
egin zuten, batek soñua eta besteak panderoa jo eta kantatuz.

Gero, Etxeberriak eta Okelarrek artu zuten bertsoarako
txanda. Ain zuzen, orain jakingo degu zergatik uts egin zuen
Romanek astebete leenago. A zer txaloak entzun zituen zen-
bait bertsoaren ondoren!

Etx. Azpillaga ta Bitorianok
egin dute beren lana.
Lenago ere bagenekigun
langille fiñak zirana.
Roman, mesedez zuk arren entzun
Etxeberrian esana:
gusto badezu botako'itugu
biok bertso pare bana.

Oke. Gu elkarrekin askotan gera
gure etxetik irtenik.
Ainbat urtean segituztea
ez nuen asko uste nik.
Berauen lana egiña dute,
auek ez dute etenik.
Ta iñoiz ere ez diet entzun
naikoa egin dutenik.

Etx. Beti dirade langille leial,
ala pentsatutzen nago.
Bi auen berri zuk eta Patxik
ongi dakite lenago.
Auen artean etxeratzeko
presarik iñoiz ez dago.
Sasoia ere ugaldu zaie
zartzera eta geiago.

Oke. Maritxalarren meritua da
auek izatea gertu.
Ondo portatzen zirala eta
borondatea agertu.
Orren artistak nola diraden
nik ezin nuen ulertu.
Segiko niela uste nuen ta
erabat naute baztertu.

Etx. Danok dakigu: zure biotza
da aundia ta zabala,
ta gizonez, berriz, zerade zu
zintzoa eta formala.
Erri guztiak aitortutzen du
berdiñak ziñateala.
Ta nik biotzez opa dizut, bai:
luzaro jarraitu ala.

- Oke. Lengo erako gizona naiz ni,
ez naiz gaurko modernua.
Eta bizitzak berekin dauka
denborarekin frenua.
Maritxalarrek deitu duela
Joanek telefonua.
Ola portatzen dan gizon bati
nolatan esan “ez nua”?
- Etx. Roman, neuk ere sarri zurekin
ain arrituta negoan.
Aspalditxotik ezagun zaitut,
aspalditxotik gogoan.
Esan zidaten abisatua
izan ziñala lengoan.
Oraindik ere galdetzen dizut
zergatik ez ziñan joan?
- Oke. Gauza guztiak ezin litezke
nai dan bezela zuzendu.
Ta uste ona duenak ere
sarri eziña sortzen du.
Bei batek jo ta, danba!, albotik
ankako indarra kendu.
Zuk ere berdin egingo zendun
ura eduki bazendu.
- Etx. Emen bertatik nago ni, Roman,
kolpe zar ari begira.
Gizon bizkorra zerade baiña
beiak zapaldu azpira.
Emango dizut nik iritzia,
ain indartsuak ez dira.
Berak iltzea nai ez badezu
eraman mataderira.

Oke. Beiak azpira bota ninduan,
bazan naiko min ta kaka.
Baiña nolabait zutitu nintzan
eta asi arrastaka.
Anka okertu zitzaidan eta
Mendaron atera plaka.
Odolbildua kendu zidan ta
pixkat normaldu zan anka.

Etx. Baserritarrei gertatutzeko
normala da aberia.
Flako samarra eta ariña
izango da zure beia.
Bizimoduan segi nai eta
ori zure komeria.
Gaiñera antzu egongo zan ta
gaiñera ostikalaria.

Oke. Beia txaaala egindakoa,
gezurra danik ez uste.
Txala sanaa atera zan ta
neu geratu nintzan triste.
Baiña ondoren artan sortu zan
nik ez dakit zenbat naste.
Alare esnea ematen dit ark
kafesnetarako beste.

Etx. Beraz min ori ez da izan, ez,
zuretzako desgrazia,
esnea ere ematen badu
gozoa edo gazia.
Esan dezunez txala bera're
esnearekin azia.
Beraz bei orrek mantentzen ditu
txala eta nagusia.

Oke. Egia esan, ez naiz izandu
gauz asko esatekoa.
Nolabaitean eusten diogu,
ta ori da balekoa.
Beiai esnea kentzen diot nik
goizero gosaltzekoa.
Ola jarraitzen baldin badiot
lodituko zait lepoa.

Etx. Lendabiziko nagusia da,
gero txala eta beia.
Iruren arte osatzen dute
sekulako familia.
Azkenen beiak du elbarritu,
jaunak, au da komeria!
Gizendu zintezke zu, bai, baiña,
Roman, badezu premia.

Oke. Gertatua zait nere kontuak
garbi asko agertzia.
Itxaropenez egin dedanez,
zertako egon etsia?
Txerria ere il berri degu
ta gazi-kutxan utzia.
Sekula santan gizendutzeko
orain det komenentzia.

Etx. Entzun dezue nola izan diran,
jaunak, Romanen aberik.
Baiña ez nuke utzi nai nik'e
garbi aitortu gaberik.
Sekulan ere ez det izandu
nik onelako aukerik.
Ta isildu egin bearko det,
ezin det bota oberik.



Eserita: Patxi Etxeberria, Ospas, Xabin Pagoaga, Okelar eta Jon Azpillaga. Zutik: Soziedadeko "etxeoandre" Mari Karmen eta Maritxalar.

Xabin Pagoagaren soziedadean, 2003ko martxoaren 7an.



Oparitutako koadroa.

Oke. Ez da erreza kontu guztiak
emen egoki esaten,
ez baita beti aukera dana
nai dan bezela izaten.
Ni saiatu naiz neure berria
al dan ondoen ematen.
Ta orain ea jarraitzen degun
soiñu pixka bat entzuten.

Arrigarria benetan Okelarren saioa. Ikusten da bere saioetan zenbat eta geiago zirikatu orduan eta geiago ematen duela. Plazetan ibili gabea dala sinisteak ere lan du. Berezkoa izan, nunbait.

Lesakan, 2003ko irailaren 20an, soziedadean, bazkalondoan.

Bertsolariak: Azpillaga eta Okelar.

Soiñu-jolea: Bitoriano Ospas.

Soiñu-joleari txanda artuz asi zan Azpillaga bertsotan.

Oraingo ontan ere, bazuten lagunartean zein aipatua. Aurretik, ordea, ordu arteko ibilaldi luzea gogoratuz aritu ziran. Ez da arritzekoa; izan ere, lasakarrak asiera-asieratik izan zituzten bidelagun.

- Azp. Soiñu-jolea isildu da ta
bukatuak ditu lanak.
Oraindik ere egia da, bai,
danak ez dauzka emanak.
Baiña bagera lagun zar asko
onuntz etorri geranak.
Arratsalde on guziori ta
on egin daigula janak.
- Oke. Mai inguruan bazan aukeran
naiko jana ta edana.
Jakín zazue talde au dala
asko gozatzen dedana.
Nabarmen dago alkarrengana
berriro bildu gerana.
Oitura au da zoriontsua
beti gorde bear dana.

- Azp. Egia esan, etorri gera
olako borondatean.
Pena bat daukat: Lesaka dago
guregandik apartean.
Alkarrengana ez gera bildu,
jaunak, ainbeste urtean.
Onela ibili nai degu guk
bizi geran bitartean.
- Oke. Emezortzi urte pasatu dira,
ez giñan asi presaka.
Txakolindegin bildu giñan ta
segi tirriki-tarraka.
Gero Aduna ta Lesakara,
alkarri ez giñun barka.
Alkartasun ta borondatea
beti alkarri bultzaka.
- Azp. Okelar onek gogoan dauka,
dago memori onean.
Ta poztutzen naiz gure mutilzar
au onela dagonean.
Lesakarako gu beti gaude
ain borondate onean.
Aruntza ere joango gera
zuek nai dezutenean.
- Oke. Lesakako bat lodia izanda,
badet zertatik erantsi.
Bi gazte ziran kantatzen eta
soiñu-jotzen Pepe Yantzi.
Nola egongo naiz ba aztuta
orduan bait nintzan asi?
Talde auetan ola jardunez
ez det gutxi irabazi.

Azp. Gure Okelar arritutzen du
egin zioten omenak.
Baiña pena da gaurko egunean
emen ez daudela denak.
Ala ere guk badaduzkagu
juerga egiteko kemenak.
Auek dauzkagu urte barnean
lagun-talderik onenak.

Oke. Urte mordo bat pasa da baiña
gogoan dauzkat argatik.
Asi ta segi egin genion,
jakin ez arren zergatik.
Ondo osatu giñala uste det
ibili edo juergatik.
Orain nago ni baju antzean,
neure urte-kargatik.

Azp. Ainbeste urte pasatu dira,
izan zenuen aukera.
Omenaldiko oroigarria
eraman zendun etxera.
Eta orduko jendea gaude
gaur'e gutxi gorabera.
Maritxalarrek dauka errua
ondo portau ez bagera.

Oke. Gaur bezelaxe nengon orduan
naiko igar eta plako,
Azpillaga ta Etxeberria
alboan bazkaitarako.
Ni, berriz, antxe noraezean
nolako edo alako.
Txapela neuri eman zidaten
zartuta nengoalako.

- Azp. Ori entzunda ez zazutela
barrenean artu pena.
Oni Bidanin egin zioten
omenaldi bat lerdena.
Ta an entzuten egon ziranak
zeukaten aitortza dena.
Esaten zuten Okelar zala
bertsolaririk onena.
- Oke. Batzuk baiezko egongo dira,
ta ni nago ezetzean.
Beti ez neukan zertan egonik
ukuilluaren ertzean.
Udaberrian atera giñan,
eta ez negu beltzean.
Ez dakit zertan eman zidaten,
txapela an da etxean.
- Azp. Roman ta biok azaldu giñan,
bazegon jendea pranko.
Maian jarrita jan-edanean
saiatu giñanak bapo.
Bertsoak entzunda ikusi ziran
makiña bat negar-malko.
Zuri txapela eman zizuten
oberena ziñalako.
- Oke. Entzuten zintzo egon ziran, bai,
mai inguruan zeudenak.
An ziran batzuk badaude emen,
naiz eta ez dauden denak.
Lesakatarrak azaldu ziran
mutil sasoiko lerdanak.
Berauek ordaindu ote zituzten
txapelan iru laurdenak?

Azp. Jose Maria Alzugaray
emen daukagu aurrian.
Zuretzat ere aurkitutzen naiz
zerbait kanta bearrian.
Irurogeita emezortzi urte,
ongi zaude eztarrian.
Zu bezelako abeslaririk
ote da Euskalerrian?

Oke. Lesakatikan umore onez
asko dira etorriak.
Kantuan eta bestetan ere
ez dira oso urriak.
Arriturikan laga nau emen
Joxe Marin eztarriak.
Baiña inbiri geio ematen dit
daukan kolore gorriak.

Azp. Joxe Mari au ikusten degu,
ez dago gizon argala.
Zer bizimodu daraman ere
esango det bereala.
Seme-alabekin ongi omen da,
ain degu gizon apala.
Andrearekin banandu eta
oso ondo bizi dala.

Oke. Mai ingurura etorri zaigu
besteori laguntzera,
emen tartean bildu diranai
itz egin ta agurtzera.
Neuk ere estimatutzen zaitut
beti-betiko antzera.
Seme-alabak badaduzkazu,
ni baiño geiago zera.

- Azp. Irurogeita emezortzi urte
ta eztarri ona dauka.
Okelar ta ni iñoiz ez gera
onuntz etorri presaka.
Emen dagoen edertasunak
zerbait gauza on badauka.
Zaku batean sartu ditzagun
Mutriku eta Lesaka.
- Oke. Egia esan, lagun moduan
egin leike deiadarra.
Baiña nai eta lortu eziña
ori izaten da txarra.
Zaku batean ola sartzeko
zeiñek daduka indarra?
Elkarren anai izanagatik
aparte bizi bearra.
- Azp. Baiña ederki etortzen gera
epoka dagoanean.
Alabearrez Maritxalarrek
jarri gaurko egunean.
“Gizon ona zan” esango dute,
baiña iltzen geranean.
Bat famosoa egiten dute
mundutik joaten danean.
- Oke. Egia da, bai, gustora gatoz
gu onelako tokira.
Jan ta edanari al dan azkarren
emate'ogü segira.
Zein ez litzake gerturatuko
onelako bazkarira,
Maritxalar dan bezelakoak
geiago baldin balira?

- Azp. Okelar onek orain bota du
berdingabeko egala.
Urteren baten emen billera
batzuk nola edo ala.
Ta elkarrekin emen ikusi,
au da bilduma leiala.
Onelakoan esan gentzake
familia bat gerala.
- Oke. Umorea ta sasoia ere
badago gauden lekuan.
Zeiñen ederki aurkitzen geran
Lesakatarren txokuan!
Borondatezko billera auek
ez bitez igesi juan.
Danok obeto kantatzen degu
ondo bazkaldutakuan.
- Azp. Kantatu degu bertso mordo bat,
eman degu albistia.
Ta Okelarrek bertso batzutan
jarri du bere ezitia.
Baiña bertsotan ezin ba pasa
gaur arratsalde guztia.
Bitoriano, ohea dezu
soiñua jotzen astia.
- Oke. Bitoriano ementxe dago,
ez daukagu apartean.
Eta soiñua jotzen asten da
iñork esanaz batean.
Beti portatu izan zera ta
gaur ere asi zaitean.
Zuk jo soiñua ta guk trago bat
ingo degu bitartean.

Berriz ere, bertso-saio polita lesakarren artean.

Bitoriano Ospas txikia infernuko auspoarekin asi zanean, egundoko erromeri giroa nabari da grabazioan.

Ondorengo saioan, berriz, beste bazkaldar bat ere saiatu zan bertsoan: Dionixio Mujika. Dana ondo etortzen da orre-lakoetan. Eta, gaiñera, asi ala ez asi dagoenarentzat, aukera ederra Azpillaga eta Okelarrekin jarduteko.

Dio. Nik ere kanta nai nuke zerbait
naiz eta ez egin grazi.
Baiña bazterrak nasterik ere
orain ez luke merezi.
Nik bertsolari sekula santan
nola ez dedan ikasi,
zuek biok onak zerate eta
zuekin nolatan asi?

Azp. Alabearrez emen zaude zu
Maritxalarren babesera.
Ontaz aurrera zuk, Dionixio,
ez zazu egin atzera.
Okelar ere or ibiltzen da
aurrera eta atzera.
Eta zuk ere kantatu zazu
Okelar onen antzera.

Oke. Ezagun da, bai, ori bertsoan
ibili da ainbat aldiz.
Bertso bat bota du emen eta
oso zuzentasun aundiz.
Joanek dionez bazterrik bazter
joan naiz amaika aldiz.
Bizi guztian bertsoan nabil
ta beti nago aprendiz.

Dio. Parra ederrak entzun ditugu
baita ere erantzuna.
Okelar orrek izan bear du
orretarako zentzuna.
Oi botatzeko ez du izan bear
abildaderik ez duna.
Ikusitzen det, zuen tartean
ez naiz izango txukuna.

Azp. Dionixio, lenengo aldiz
gaur entzun zaitut aurrena.
Au da zentzu bat Maritxalarren
billera onek dakarrena.
Al baldin bada bildu gaitezen
gu sarritan elkarrena.
Au da munduan izan liteken
billerarik ederrena.

Oke. Aruntza eta onuntza ibiliz
zenbait onelako egun.
Abildadea nortzuk daukaten
beti izaten da ezagun.
Dionixio eta gu biok
egin gaitezen gaur lagun,
Ta Azpillaga kankaillu ori
ea menderatzen degun.

Txalo aundiak eta egundoko algarak izan ziran Okelarren
danbatekoarekin.

Dio. Jende guztia aztoratu da,
arrazoia dezu bota.
Ez da izango errez iristen
Azpillagan mailla orta.
Eta zu ere orren neurrira
arrimatuta zaude-ta.
Bertsotan baiño dantzarako ni
obetoago nago-ta.

Azp. Emen bakoitzak daukagun ori
bear degu erakutsi.
Ikusi zaitut dantzatzen eta
aitu zera bizi-bizi.
Baiña bertsotan ez gera emen
bat bestearen nagusi.
Dantzan ibili, parranda egin,
baiña bertsoa ez utzi.

Oke. Lenengo aldiz iritsi gera
gaur elkar ezagutzera.
Lore berria azaldu zaigu
ikusten degun antzera.
Dionixio, ontara ezkerro
ez zazu egin atzera.
Bertsotan biok berdintsu gaude,
dantzan zeu geiago zera.

Dio. Bi edo iru bertso moduko
ditut gaur emen kantatu.
Lagunarteko pasadizoan
umorea zaigu sortu.
Ni mailla ortan kantatutzera
sekula ez naiz aillatu.
Ez dakit sinisten didazuen,
nai nizueke eskertu.

Azp. Gustatu zaigu Maritxalarrek
gaur egin digun sarrera.
Bazkaia asi eta bukatu
au izan degu karrera.
Ainbeste lagun elkartu eta
au da daukagun arrera.
Eta ez bedi onekin buka,
segi dezagun aurrera.

Oke. Motiborikan ez dadukagu
golpetikan isiltzeko.
Naiko zorion izan degu gaur
guk onela ibiltzeko.
Zer aitzakia eduki degun
alkarregana biltzeko!
Zerbaiten bearra izango degu
koadroa borobiltzeko.

Dio. Zuk erantzuna ematen dezu
tokatutzen dan moduan.
Baiña ni ere egun batean
sortua nintzan munduan.
Beti gustatu izan zait neri
bertsotarako orduan.
Baiña sarritan aurkitutzen naiz
inbiriaren onduan.

Azp. Bertso batzuek bear zirala
ta mordo bat degu kanta.
Ni nau arritu Dionixiok
gaur atera duen planta.
Baiña saioa buka bear da,
ain izandu da aparta.
Bitoriano, artu soiñua,
bertsorik asko bada-ta.

Oke. Bitoriano guri entzuten
ementxe zegoen lasa.
Onek ederki asko badaki
zer dan broma ta jolasa.
Ekiñaldia egin degu ta
begirada oni pasa.
Ortik atera kontu, au degu
gure guardaespaldas.

Beraz, Bitoriano guardaespaldasaren gain geratu zan erro-
meria.

Lesakan, 2004ko martxoaren 6an, soziedadean, bazka-londoan.

Bertsolaria: Azpillaga eta Okelar.

Soiñu-jolea: Bitoriano Ospas.

Geienetan bezela, Azpillaga asi zan bertsoan.

Azp. Berriro ere ara nun degun
alkartutzeko aukera.
Lagunak berriz alkartzearren
elduak Lesaka aldera.
Bazkari eder bat egin degu ta
goaz illunabarrera.
Jan ta edanak on egin digu,
jarrai dezagun aurrera.

Oke. Jan-edan lasai egin degu ta
soiñu-pandero zarata.
Alaitasuna sortzen da emen
ez dakit zenbat erata.
Guk ere zerbait egin dezagun
bein etxetik aterata.
Lengo oiturak zaindu ditzagun,
ezagun zarrak gera-ta.

Azp. Lagunarte bat lortua degu,
orrekin poztu gaitean.
Pena bat daukat: ez gera bildu
joan dan ainbeste urtean.
Ta gauza auek ez egitea
da guretzako kaltean.
Sarriagotan bildu bia'gu
bizi geran bitartean.

Oke. Noizbeinka biltzen gerade beintzat,
naiz ta izan beranduan.
Ta gaur onuntza etortze ori
lendik pentsatu genduan.
Kontu zar batzuk esanaz emen
gaude elkarren onduan.
Onelakoxe batzuk eginda
alaitzen gera munduan.

Azp. Gerorako're itxaropena
da guk ikusten degunak.
Konturatu'be ainbeste urte
alperrik ez dira junak.
Edonon dauzkat adiskideak,
nunai badauzkat lagunak.
Baiña gutxitan pasatzen ditut
gaur bezelako egunak.

Oke. Borondatean etortzen gera
ta ez iñork beartuta.
Aspaldi samar asi giñan ta
orain naikoa zartuta.
Bitoriano ta Azpillaga
beti daude indartuta.
Ni're tarteka ateratzen naiz
auek laguntzat artuta.

Azp. Baiña nolatan fia diteke
Okelarren esanean?
Orrelakorik ez zazu esan,
Jainkoaren izenean.
Iñoiz edo bein etortzen zera,
beti bide zuzenean.
Nunbait famatu egiten zera
gurekin zabiltzanean.

Oke. Azpillaga au beti izan da
izen aundien jabea.
Eta ni, berriz, iñoiz ere ez
animoso ta trebea.
Leen ez nintzan oso goian ta,
ia-ia jo det bea.
Bitoriano zarrena baiña
sasoian bera obea.

Azp. Okelar au da bertsolaritzan
ainbeste tranpa dakiña.
Maritxalarrek ikasi zuen
onek dakien dotriña.
Alabearrez gure ondora
inguratu zan antziña.
Ta fama ori ez zan izango
ona izan ez baziña.

Oke. Deitu zenduten etortzeko ta
zeuek kotxean ekarri.
Eta etortzen giñan tokitan
nunai otordua jarri.
Egia esan, aspaldi ontan
bagabiltz naikoa sarri.
Amaika bazkari eta afari
jan diou Maritxalarri.

- Azp. Zuk badakizu Maritxalarrek
egiten dizun arrera.
Eta il onen oita zazpian
berriz joatekoak gera
Mutrikun artu autobusa ta
lasai Amasa aldera.
Onek onartzen gaitun bitarte
jarrai dezagun aurrera.
- Oke. Egia esan, ola ibiltzen
ez gerade kobardiak,
naiz ta bidean pasatze'itugun
sarritan egun erdiak.
Lau bat konjeladore baditu
okelarekin gordiak.
Lau badauzka're gutxienez guk
jango ditugu erdiak.
- Azp. Konjeladore bikaiñak dauzka
Romanek dion antzera.
Aragi oiek ezin litezke
utzi alperrik galtzera.
Gu oraindikan sasoiko gaude
eta jatun onak gera.
Aste Santuan joango al gaituk
astebete pasatzera?
- Oke. Jan-kontu ortan lenago ere
eiñak gera naiko txasko.
Eta iñorrek deitzen badigu
ez gera jartzen ezezko.
Okela ez dakit nungoa duen,
etxeko ainbat oillasko...
Guk pasatzen badegu aste bat
ez dek geldituko asko.

Azp. Ederki asko entzun dezue
bertsota onen jatorri.
Kantatu duen bertsoa ere
ederki zaio erori.
Aurka egiteko Maritxalarren
okela on pilla orri,
guk bakarrikan ez gentzake jan,
ta zuek ere etorri.

Oke. Maritxalarrek lagun guztiak
artu izan ditu ontzat.
Orain arteko borondatea
ala azaldu du beintzat.
Artzai bat ola ibilitzea
ondo iruditutzen zat.
Baiña eskatu zazue aurrez,
izango al du danentzat?

Azp. Berdingabeko erakuspena
azaldu digu gaurkoak.
Begietara azaldu dira
par-irriaren malkoak.
Danak zerate bertsozaleak,
danak euskaldun bapoak.
Ai, erri danak baldin balira
Lesaka bezelakoak.

Oke. Urte mordo bat bada lenengo
giñala onuntz agertu.
Eta jendea ikusi gendun
zerbait emateko gertu.
Aurrera ere segiko dute,
orretan nago ziurtu.
Oraindik ere ez dira beintzat
gure ondoan aspertu.

- Azp. Mai eder baten dastatu degu
zuria eta gorria.
Ziur ez leike ondo ordaindu
guk jan degun baloria.
Gero soiñua eta bertsoak,
lagunarte dotoria.
Egia da, bai, ez dala agortzen
gizon onen iturria.
- Oke. Bertso, kantua ta umorea
emen ez dirade falta.
Eskeiñi bear genduan zerbait,
ontara etorri gera-ta.
Bazkari eta edanarekin
ederki gaituzte trata.
Mundu ontatik joango gera
ordu on asko pasata.
- Azp. Danok dakigu nolakoa dan
oraingoaren gerua:
gaiztoentzako infernua da
ta guretzako zerua.
Bertso utsekin ezin liteke
bete maai ingurua.
Gu isildu ta jo bear degu
soiñua ta panderua.
- Oke. Maian bueltan jarrita emen
aurkitzen gerade lasai.
Gaur larunbata degu, bai, baiña
arratsalde guztian jai.
Orrela bizi geran artean
esan dezaiegun guk bai.
Bitoriano, astindu batzuk
ema'izkiozu soiñuai.

Ondoren, koplatan asi ziran, oitura ez galtzearren. Bein bear-eta, bazuten zein zirikatua.

Ea, Ospas, atera otsa soiñuari.

Azp. Itxaropena izango degu
emendik goazenean.
Kopla batzuek kanta ditzagun
Lesakaren izenean.

Oke. Gaur ere buelta egin bearko
degu nola edo ala
gure errian kontatutzeko
Lesakan izan gerala.

Azp. Alako baten bisitatu det
Irubideko taberna,
Euskalerrian aurkitzen danik
kabirikan ederrena.

Oke. Etorri gera gure koadrilla
emen zegola jakinda.
Bazkari ederra jan degu beintzat
Maria Josek eginda.

Azp. Bazkalostean geratu gera
ez egarri ta ez gose.
Merezi ainbat eman diguzu,
eskerrak, Maria Jose.

Oke. Danok oartu gera aguro
zegon mokadu gozuan.
Maria Jose bakarrik ez zan,
laguna ere bazuan.

- Azp. Ta Marixolek borondatean
ez du gutxi alegindu.
Naiago nuen soiñu pixka bat
guretzako jo bazendu.
- Oke. Eskari bera egin diogu,
baiña alper-alperrikan.
Orain ez baitu soiñurik jotzen,
panderoa bakarrikan.
- Azp. Ezkondu eta gero Marixol
dabil bide zuzenean.
Soiñu jotzeari utzi omen zion
senarra artu zuenean.
- Oke. Garai batean izan zintugun
soiñu jotzearen zale.
Panderoa errexago jotzen da
iñor enteratu gabe.
- Azp. Trikitixaren doiñua beti
gogozko euskal munduan.
Eta, Marixol, soiñuarekin
jarraitu bear zenduan.
- Oke. “Leen bai, baiña au ez dek lana”,
pentsatuz bere artean,
pandero utsakin ari omen da
joan dan zortzi urtean.
- Azp. Ta nik nai nuke berriz Marixol
soiñu jotzen ikustea,
panderoakin aspertutzean
soiñuarekin astea.

- Oke. Soiñu jotzeko zalantza badu
etorri bedi mai punta,
emen ari dan Bitorianok
erakutsiko dizu-ta.
- Azp. Maria Jose, beti ez degu
ola jateko aukera.
Zu jaiotako erri ontara
berriz etorriko gera.
- Oke. Atzera egiteko klaseak
gu geranikan ez uste.
Edozein garai on da guretzat,
deitzen baldin badezute.
- Azp. Eta gaurkoan entzungo dute
egiten degun orrua,
berez lagunak geradelako
Gipuzku ta Naparrua.
- Oke. Euskalerrria da, bai, gurea,
ta Gipuzkoa erdian.
Zuen artean ez det pentsatzen
ez nagonikan etxian.
- Azp. Danak lagunak ta ez zan falta
emen jan eta edanik.
Egia esan ez det pentsatzen
bertakoak ez geranik.
- Oke. Lengo lagunak emen dauzkagu,
falta degu medikua.
Baiña alare koadrilla gaude
oso indar aundikua.

Azp. Koplatutzeko Mari Jose ta
Marixol genitun kasu.
Medikutara joan baiño len,
Okelar, bukatu zazu.

Oke. Ondo diozu, luzatu gabe
bukatu egin bearke.
Danei eskerrak biotz-biotzez
portatu zeratelako.

Onenbestean amaitu zuten bertsolariek Lesakako bazka-
londoko saioa. Gero, Bitorianoren erromeriak auskalo noiz
arte jarraitu zuen. Egundoko tangoak eta trikitixak entzuten
dira zintan. Eta zer jaupateko!

Urte oiekin ez du gutxi egiten orrenbeste bazkalondo eta
afalondo alaitzen aitona txiki onek. Eman agurra, Ospas!

Maritxalarren etxean, 2006an, Gabon aurretik.

Bertsolariak: Azpillaga, Etxeberria eta Okelar (Narbaiza ere an zan, naiz eta onen bertsorik ez degun eskuratu).

Soiñu-jole eta pandero-jole: Astiazaran anaiak.

Asi, Azpillaga.

Azp. Denori egin bear
ongi etorria.
Ederki kendu degu
gose-egarria.
Jon eta Romanentzat
zegoen berria.
Inbitauta etorri da
Patxi Etxeberria.

Oke. Larunbata artua
degu guk gaur egun.
Mutrikutik onantza
zer bide daukagun.
Onera etorri ta
onenbeste lagun...
Ai, zer toki ederra
guk billatu degun.

- Etx. Ea goxatzen degun
gure alkartia.
Ni ez naiz bein ere izan
gizon bakartia.
Nai badezue garbi
gauzak esatia,
beti gustatutzen zait
nei lagunartia.
- Azp. Maritxalar ta andrea
bisitatutzera
gu etorriak gera
betiko antzera.
Mai bat beteta zegon
jende arabera.
Gaur eman degu Gabon-
-jai danen asera.
- Oke. Olakoak sarritan
ez oi dira izan.
Noizbeinka tokatze'ira
ikusten dan gisan.
Gabon asera dala
zuk diguzu esan.
Ia Erregetako
ere geiegi zan.
- Etx. Romanek jarraitzen du
lengo bidetikan.
Oiek kimu ederrak
arbol zarretikan!
Landareak sortze'ira
zure lurretikan.
Bertsoa bota dezu
leku ederretikan.

Azp. Maritxalar onek gaur
bear du gorantza.
Bera dalako etorri
gerade onantza.
Soiñu faltarik ez da
nai badegu dantza.
Berriz etortzeko're
badet esperantza.

Oke. Gizon orrek emanda
artu degu ugari.
Amabost urte dira
gutxienaz ori.
Arrapatu diogu
ainbeste afari.
Bera ez aspertzea
tokatzen zait neri.

Etx. Soiñu-kantua ere
artu dezagun gai,
olako bikoteak
ez bait daude nunai.
Aitortu gabe ez det
emendikan jun nai,
biotzeko Luis ta
biotzeko Joxemai.

Azp. Arritu naiz soiñua
entzun dedanian.
Oienik ez det entzun
joan dan aspaldian.
Sasoi ona daukate
umore obian...
Zuek oraintxe zaudete
sasoi onenian.

Oke. Sasoia daukatela
nago antzemanik,
duten gorputz-tankera
olakoa izanik.
Bein ere ez nun ikusi
Astiazaranik.
Baiña ez nun pentsatzen
oinbeste ziranik.

Etx. Oien berria al da
tori albistea!
Roman, nai nuke gauzak
ondo ikastea.
Egia da, zu zera
agure zar tristea.
Bata arakiña da,
artzaia bestea.

Azp. Euren ofizioa
ondo ikasita,
bizitza nola zuten
beok ikusita.
Oiek dituzten bazter
guztiak autsita,
negozioan asi
soiñua utzita.

Oke. Baiña soiñu-lanean
ez dira gelditu.
Bata artzai-lanean
nunbait errenditu.
Besteak baserrian
ganaduak ditu.
Arakiña guztiak
garbituko ditu.

Etx. Arakiñaren berri
jar nai det jakiñen.
Ez zendun ikasiko
etorri ez baziñen.
Gaur ere portatu da
gizon baten aiñen.
Txerri aundia ilda
dago Orendaiñen.

Azp. Txerri aundi bat ilda
Orendaiña juanda.
Gero bazkari ederra
emen dago janda.
Ta esan bearrekoak
dauzkagu esanda.
Bitorianorentzat
utz dezagun txanda.

Oke. Saiatu geralako
ezin leike uka.
Baiña saio guztia
ote zaigu buka?
Bitoriano isilik,
ez da bere kulpa.
Joko luke, bai, baiña
soiñurik ez dauka.

Etx. Neuk ere itz pare bat
esatea orri,
burura etorria
izandu det sarri.
Bitoriano, ez zaite
mutu lotsaz jarri.
Soiñurik ez badezu
onera ekarri.

Azp. Soiñua edo bertso
gutxi gorabera,
gaur emen badaukagu
bitatik aukera.
Gora ez degu egingo,
guk geiago bera.
Baiña al dana egiten
saiatuko gera

Oke. Zenbat al nezakean
zailla da jakiten.
Gauzak ez dira irteten
zuzen ta politen.
Baiña ez nizuen nik
ezbaidan ekiten.
Al dana baiño geio
iñork ez du egiten.

Soiñuaren eta atsedenaldiaren ondoren, doiñua aldatu
zuen Etxeberriak. Eta berriro asi zan esanez beste saio bat
egin bear zala, etxera abiatzerako. Aspaldi abiatzekotan zi-
ran, baiña tira. Ezin ba lanean galerazi.

Etx. Leku onean sartu gera ta
ez bagiña aterako.
Ori ere ez al leike izan
Euskadiren kalterako?
Gaur emen baiña nik zita egin
bait det beste baterako.
Ea saio bat egiten degun
etxera joaterako.

- Azp. Etxera laster joan bear ta
orrek ematen dit pena.
Egun batean elkartu gera
baiña ori ez da dena.
Soiñu ta bertso alkartu gera,
emen badago kemena.
Gaurkoa ez da lenengoa ta
ez bedi izan azkena.
- Oke. Leku obe bat billatutzea
ez degu izan erreza.
Sartu gera ta billatu degu
berdingabeko babesa.
Etxeberrian istoriakin
artu det naiko sorpresa.
Orain etxera alde egiteko
zergatik ainbeste presa?
- Etx. Lendabiziko erabaki du
eguerdiko banketea.
Eta gustora nago, sabela
dadukat ongi betea.
Esango dizut zergatik presa
edo etxera joatea:
illunabarren egin bearra
bait degu barrikotea.
- Azp. Barrikote bat gertatu da ta
zuk ez aztu orren era.
Eta gu berriz mejoratutzen
gera illunabarrera.
Emendik joan bearren zaudela
zu esaten jardun zera.
Etxeberria joanagatik
segiko degu aurrera.

Oke. Maritxalarrengana etortzeko
eduki degu irrika.
Eta ederki ospatu degu
mai inguruan jarrita.
Etxeberria barrikotera
badijoala korrika.
Maritxalarrek ere badauzka
iru edo lau barrika.

Etx. Baiña batzutan bear bezela
itz egiteko ainbat kemen.
Dakizuenez lenago ere
sarri izana naiz emen.
Ikusten ditut nik or barrikak,
zerbait badute barrenen.
Alde egitea obe izaten da
danak amaitu baiño len.

Ondoren, Etxeberria eta Okelarren saiotxoak dator.
Leenengo, zortziko aundian.

Oke. Bertso-giroa zegon tokian
iñoiz ez giñan alargun.
Aukerarikan baldin bazegon
gustora oi giñan jardun.
Al zan guztia egiten gendun,
borondatea edonun.
Aurrera ere era ortantxe
al bada segi dezagun.

Etx. Jakin ezazu zure ondoan
naizela zure erdia.
Zu zera nere artzaia eta
ni, berriz, zure ardia.
Barka zaidazu biotzez, Roman,
egindako pikardia.
Baiña zu zera mundu onetan
bertsolarien argia.

Oke. Zuek egindako lengo jarduna
iñori ez zaio aztuko.
Eta lan ori iñola ere
sekula ez da erreztuko.
Zuek ez baziñaten bertsotan,
ez nintzan iñoiz sartuko.
Zuek bertsotan maisu ziñaten
ni asi nintzan orduko.

Etx. Beti egin det otoitz goizean
iru bat abemaria.
Amak alaxe erakutsita
artua nuen biria.
Eta aingeru baten laguntza
izan det beti zuria.
Ez dakit zeñek emango zizun
dadukazun adoria.

Oke. Bertsolaritzan gutxi ibilita
bein azaldu ingurura.
Eta nik ere zertxobait esan,
zetorkidana burura.
Al dan bezela pasa genduan
gure estuasun ura.
Ta zuek beti izan dezue
lagundutzeko ardura.

Etx. Zure aotik entzunak ditut
len'e amaika olako.
Aurrera ere konforme nago
eta ala egon bearako.
Atzo pozikan nintzan zurekin,
pozikan nago biarko.
Txapela ere eman zizuten
onena ziñadelako.

Oke. Nik al nuena egin nuan, bai,
orduan nola edo ala.
Ta jendeak erakutsi zidan
zuela biotz zabala.
Baiña aieri galdetu eta
gaur esango dute ala:
nere ondoan bertsoetan zu
askoz geiago zerala.

Etx. Mundu onetan beti joan naiz
arrazoi onaren billa.
Zure ondora inguratzean
aurkitu ere bai pillla.
Erakusten dezu bide ona
ta arrazoi borobilla.
Orren jabea zu zera emen,
obea izaten zailla.

Oke. Naiz ta txapela urte aietan
ipiñi nere eskuan,
nik nuen fama ez da gelditu
goian denbora askuan.
Zuek Donostira joan ziñaten
finala jokatzekuan.
Mailla ortara eldu ziñaten,
ni bein ere ez naiz juan.

- Etx. Egia da, bai, azaiña ori
badegula guk egiña.
Urte batzuek igaro dira,
ori izan zan antziña.
Ara joanda're saioa eginda
gaillurra artu eziña.
Ta urrutio gerauko giñan
zu an izandu baziña.
- Oke. Zaila da oso emen asetzen
entzuleen egarria.
Zure ondoan errezago det,
ondo nago igerria.
Emen bertsotan goi-maillaraiño
altxatu nauzu gaur ia.
Estimatzen det borondatea,
eskerrak, Etxeberria.
- Etx. Azpillagari esan genion:
Okelar ori ekarri.
Prueba egingo degu bertsotan,
batzuk boteaz alkarri.
Eta geroztik maiz antxean zu
onera zera etorri.
Nik pentsatzen det, emen azaldu
zeran onena zerorri.
- Oke. Ez nuen iñoiz kantatuko nik
gu alkartu ez bagiña,
naiz eta beti nuen nerekin
zerbait kantatzeko griña.
Lagunartea ezagutzea
guztiontzat atsegiña.
Berriro ere biltzen bagera
egingo det alegiña.

Eta, zortziko aundian aspertu ziranean, puntuka asi ziran
Etxeberria eta Okelar.

Etx. Orain puntua jarrita
iruna edo launa.

Oke. Egin bearko degu
al dunak al duna.

Etx. Gaur ere ederra pasa
degu guk eguna.

Oke. Auxe da guztiori
gustatzen zaiguna.

Oke. Jana eta edana
bagendun naikua.

Etx. Zuk ez dakit baiña nik bai,
ala Jaungoikua!

Oke. Ederki beteta gaude
utsik zan lekua.

Etx. Orrela izan zaite
urte askokua.

Etx. Maritxalarrek gaitu
ederki mantendu.

Oke. Berak'e gobernatuta
dagola ematen du.

Etx. Orrek egunen seitan
gutxiñez jaten du.

Oke. Bere esku dago ta
ondo egiten du.

- Oke. Okela faltik ez du
etxe inguruan.
- Etx. Ori bizi da oso
leku seguruan.
- Oke. Beti pentsatzen emazte
edo aingeruan.
- Etx. Orrek ere bere zamak
badauzka buruan.
- Etx. Ez dakit izango dan
dana aragia.
- Oke. Uste det badaukala
rejimen premia.
- Etx. Nik ikusten det, ori
dago gizenegia.
- Oke. Geiegi jaten baitu
okela gorria.
- Oke. Naiko sagardo badu ta
gaiñera koñaka.
- Etx. Ango enpleadan bat
bait dauka kiñuka.
- Oke. Guri zerbitzen ere
naikoa fiña ta.
- Etx. Itxura danez ez zaio
ezertxo ere falta.
- Etx. Emen dago Azpillaga,
baita ere Narbaiza.
- Oke. Bertsotan egin nai dute
oiek gure gisa.
- Etx. Isilik daude eta
eman daiun itza.
- Oke. Isilik egotekotan
zertako dabilta?

Oke. Obe gu isildu ta
oiek biak asi.

Etx. Ola sutu litezke
makiña bat sasi.

Oke. Saioak egingo luke
zerbait irabazi.

Etx. Azpillaga bildurtuta
asi da iesi.

Ez dakigu egin zuten ala ez; zintan ez dator-eta.

Dana dala, noizbait etxe aldera abiatuak izango ziran
Amasatik ere.

Ezkurran, 2007ko udan, Alkateneko Bordan.

Bertsolariak: Azpillaga, Etxeberria eta Okelar.

Soiñu-joleak: Bitoriano Ospas eta Epelde eta konpaina.

Alkateneko Bordan gaude, Inazio Maritxalarren etxean. Izan ere, au maiatzean Ezkurrara joanda zegoen bizitzera, Amasako txaleta utzita-edo.

Gutziz eraberritua zuen etxea, bere izerdiaz, berak ojالاتero eta eraikuntza-lanak ezagutzen dituenez.

Bildu zan jendea inguru artan. Dantzari-taldea ere bai, trikitixa entzun orduko dantzan asten diran oietakoa.

Asi, Azpillaga.

Azp. Soiñuarena bukatu da ta
urrena bertsolaria.
Estimatzeko gauza ez al da
ain umore ugaria?
Bazkariak on egin dezala
da nik dedan eskaria.
Diruarekin ez da ordaintzen
onelako bazkaria.

Oke. Onuntz etorri bear gendula
artu gendun abisua.
Eta nolabait egin bearko
emengo pasadizua.
Jan-edan lasai egin degu ta
auxe da pake osua!
Zerua ez da izango baiña
dirudi paradisua.

- Etx. Orren ordaiña baldin banuke
botako nuke neronek.
Baiña ez dakit zer etorkizun
izan lezaken gaur onek.
Gaur Azpillaga asi da eta
ainbat andre ta gizonek
txalo jotzeko bertso ederra
gaur'e bota du Romanek.
- Azp. Pozgarria da bildu geranak
onen ondo ikustia,
geure aldera agertu baita
eguna ta eguzkia.
Maritxalarrek egin omen du
emengo obra guztia.
Berak ainbeste meritu duna
badu onek emazia.
- Oke. Bai, Maritxalar ez da ikusten
oso triste eta goibel.
Danetik egingo du emen'e,
nola otz ta ala epel.
Baiña bera au bere lanetan
ez da aurkitzen ain motel.
Au len baserri zar bat omen zan,
onek biurtu du hotel.
- Etx. Bide eder bat egin dezue,
neretzat bearrezkua.
Aurrera jarrai bearra dago,
auxe da nere juzkua.
Mai ontan auxe esatea gaur
izango da legezkoa:
beingoagatik alkartu gera
Naparru ta Gipuzkoa.

Azp. Lenago emen bizi ziranak
izango dira joanak.
Maritxalarrek ordu mordo bat
emen baditu emanak.
“Alkaterena” zuen izena,
ta bukatu ditu lanak.
Olako obrak egiten ditu
dirua sobran daukanak.

Oke. Ala izango da, orrek dirua
ez du ibilli aparte.
Bestela ezin zezaken artu
obra aundi ontan parte.
Olakorikan inguru ontan
ez zan egingo gaur arte.
“Alkaterena” izena badu,
jarri dedilla alkate.

Etx. Obra aundiak asi zituen,
oaindik ez dira amaitu.
Baiña ez zaizte emen geiegi
arrotu edo alaitu.
Dirua ere asko zuela
Azpillagak esan digu.
Au dana ondo bukatzerako
danak gastatuko ditu.

Azp. Etxeberria, ez zaude ondo
zuk jarri dezun planian.
Ta Okelarrek ere okerra
badu bere esanian.
Maritxalarrek dirua sobran
darabilki aspaldian.
Alkate jarriko dute baiña
jubilatutzen danian.

- Oke. Obra-kontutan ari da beti,
ez dio esan akabo.
Alaba eta semearentzat
ditula esan du lenago.
Eta oraindik geratzen zaio
emen tokia geiago.
Neroni igual etorriko naiz,
tokia sobran badago.
- Etx. Aizazu, Roman, itz egingo det
zure bertsoai eskerrik.
Alaz ta guztiz ez nuke naiko
biar-etziko okerrik.
Jainkoagatik ez zaitezela
etorri onuntz bakarrik.
Maritxalarrek ez dauka emen
gizon zarraren bearrik.
- Azp. Begira, Roman, etorri eta
ez zera asiko lanean.
Pare bat egun pasa zindezke
janean ta edanean.
Euskera beste itzik ez dago
Ezkurraren barrenean.
Etxe au dago Euskalerriko
lekurik ederrenean.
- Oke. Bai, neroni're geratutzen naiz
Azpillagaren itzeko.
Izan ere ain da leku ederra,
oso gutxiren antzeko.
Neri're ongi etorriko zait
mendi ontan lasaitzeko.
Gutxieneko balioko det
mendiko auntzak zaintzeko.

Etx. Egia esan, txunditu egin nau
emengo mendi-bizkarrak.
Emendik gertu izango dira
illargia ta izarrak.
Auntzak or dabiltz eta poniak
ta alboan ardi zarrak...
Osasuna're berrituko'ie
emengo intxaur ta lizarrak.

Azp. Au ere esan bearra daukat
pentsatu dedan kasuan.
Baiña zu, Roman, ez zaite asi
eziñezko arazuan.
Okelar dago Kalbaixo deitzen
dan Mutrikuko auzuan.
Eta au, berriz, aurkitutzen da
munduko paradisuan.

Oke. Ni neuri ere gustatu oi zait
tokirikan ederrena.
Artu dedana ez da izango
igual asmo okerrena,
bearbada ona etortzen banaiz
Mutrikutikan barrena.
Gaiñera emen pasatuko zait
ankan daukaten errena.

Etx. Ara, entzule, gure saioa
zuk ere ontzat ar zazu.
Gaur bezelaxe biar'e lagun
bear bait degu gu ta zu.
Bizitza onek izaten ditu,
ara, ainbeste arazu.
Oiek guztiak dantzan eiteko
soiñu pixka bat jo zazu.

Dantzari-taldeak anakak astindu zituen. Bitoriano Ospas txikiari apenas laga zioten purua erretzen ere.

Aitona txiki au, bere larogei urterekin, soiñu txikia jotzen, eta ainbesteko dantzari-taldea an jo eta ke dantzan, Ezkurra-ko mendiko etxe aundi artan. Eta Azpillaga panderoa jotzen. A zer argazkia!

Ondoren, koplatan egin zuten.

Azp. Kopletarako ainbat izpide
baditut neure gogoan.
Ez dakit iñoiz aurkitu naizen
paraje ederragoan.

Oke. Ola ibiltzeko aspalditikan
artua dezu oitura.
Paraje onak asko dirade
mantenduz iñon kontura.

Etx. Gaur Azpillaga ez dakit lanen
trebe asia ote den.
Oni nun dagon aztuko zaio
etxera abitu baiño len.

Azp. Aizazu, Patxi, utsegite bat
egiña dezu gaurkuan.
Pentsamentua edukitzen det
komeni zaidan lekuan.

Oke. Emen dadukan amistaderik
onek iñoiz ez du galdu.
Au bertan geratuko litzake,
ta nor egin bere kargu?

Etx. Pentsamentutan ongi dago au,
ni naduka arrituta.
Gaur beintzat kargu bearrean da,
bi kopa edan ditu-ta.

Azp. Lenago ere sarri egon naiz
ni Ezkurrako partean.
Ta etortzeko itxaropena
bizi naizen bitartean.

Oke. Onek noranai joan ta etortzeko
ez du izandu lotsikan.
Bi ta iru kopak oni sekula
ez dio egin gaitzikan.

Etx. Nik kantatuko nioke, Roman,
zure almena baneuka.
Lau zati egin zaio biotza
ta ondatu zaizka bi anka.

Azp. Patxi ta Roman, ez zazutela
eman ainbeste engaiño.
Nere bi kopa gutxio dira
zuentzat erdi bat baiño.

Oke. Onek bertsoak botatzen ditu
oso era arrigarriz.
Biotz berria jarri diote
eta indartu da berriz.

Etx. Orrek esan du gure doblea
bear duela gutxiñez.
Iñoiz ikusi izan det nik au
balantza latzak egiñez.

- Azp. Okelar eta Patxi or daude
Azpillagari begira.
Eta nik zeren kulpa daukat ba
berak kapaz ez badira?
- Oke. Desafioak botatzen ditu
kopa batzun arabera.
Patxi eta ni alperrik gatoz
gaur ori menderatzera.
- Etx. Berrogei urte inguru ontan
biok alkarrekin gabiltz.
Ez zuen aguantatuko ainbeste
zurruteroa ez balitz.
- Azp. Okerkeririk nik ez det egin
sekula santan munduan.
Obispua're beti jartzen da
bazkaltzen nere onduan.
- Oke. Obispua're ondoan zunik
ez nekien oraindio.
Ari ematen dien kopa're
onek edaten bait dio.
- Etx. Onek aurpegi galanta dauka
gauzak ala esateko.
Au jarritzen da aren ondoan
aren sobrak edateko.
- Azp. Jan-edanaren sobrea nola
dan zuentzat kalterako,
zuen ondoan ez dira jartzen
kapaz ez zeratelako.

- Oke. Obispo ori ez da izango
alborako lagun txarra.
Nik badaezpada naio ondoan
etxean dedan bei zarra.
- Etx. Ni bezelako gizon kaskarra
ez da onentzat graziko.
Bestela ez zan tripatzar ori
ainbeste aundi aziko.
- Azp. Bizkaian Blazquez ta emen, berriz,
Juan Mari Uriarte.
Zuek ez zerate lagun egingo
sinisten ez badezute.
- Oke. Fede pixka bat badaukagu guk
nai baldin badezu jakin.
Jaungoikoagan sinisten degu
baiña ez obispoakin.
- Etx. Naiko bertsoa izango degu,
nik pentsatutzen dedanez.
Beste saio bat egingo al degu
kontu batzuek esanez?
- Azp. Fede pixka bat piztutzearren
zuek bion barrenean,
obispoakin etorriko naiz
urrena natorrenean.
- Oke. Etorri, ekarri ez da izango
obispoaren kalteko,
parrokian ez baitu izango
emen ainbeste jateko.

Koplatan egiteko saio ikusgarria, benetan. Leengo bertsolari auek bazuten adurra bazkalondoak alaitzeko era sanoan. Roman Okelarrena da arrigarria: bere ia larogei urterekin mailla au ematea plazetan zebiltzan bertsolariekin.

Epelde eta konpainaaren erromeriak jarraitu zuen.

Eta, ondoren, zortziko txikian egin zuten bertsolariak azkenengo saioa.

Etx. Ez aldegitarren
oitura zarretik,
berriro asiko naiz
emen baztarretik.
Esan bear dizuet
ez aztu arretik.
Saio bat egin zagun
abitu aurretik.

Azp. Abuztuaren laua,
ainbat borondate.
Etxe au biurtu da
guretzat elkarte.
Ondo pasata ez naiz
arritutzen bat'e.
Olaxe jarrai daigun
bizi geran arte.

Oke. Gaurko eguna oso
ongi etorri zaigu.
Emen gelditutzea
arratsaldean gu.
Berriro etortzeko
joan bear degu,
baldin Maritxalarrek
esaten badigu.

- Etx. Jende leialarekin
egin gera topa.
Egunero jan leike
orrelako zopa.
Eta gero kafea
eta berdin kopa...
Suerte ona baizik
ez dizuet opa.
- Azp. Eskerrak eman bear
dizkizut lenbizi,
ondo egiten nola
dezun zuk ikasi.
Onuntz etorri gera
gose-egarri kasi.
Ta orain nola joan
emendik igesi?
- Oke. Maritxalar beti da
lagun bat aparta,
borondaterik ere
ez baitzaio falta.
Geroko kontuak'e
dauzka aterata,
konjeladore danak
beteta dauzka-ta.
- Etx. Paradisua emen
asi da onela,
eta kontatuko det
ori dan bezela.
Urrengo negua're
ez dator epela.
Egurrak'e badauzka
amabi tonela.

Azp. Oni etorri zaio
lan orren aukera.
Gora igoa dago
ta ezin jaitsi bera.
Beteta dadukala
etxeko nebera...
Berriz nai dezunean
etorriko gera.

Oke. Agindu berri degu
etorriko gerana,
ikusirik dagola
emen jan-edana.
Beraz egin dezagun
gerorako plana.
Il bi ardi zar eta
einda dago dana.

Etx. Etxea altxatzeko
au da alderdia.
Mantentzekotan ere
au da familia.
Bi auntza, oillaskoak
jaki ugaria,
eta beste neberan
beiaeren erdia.

Azp. Jan ta edanerako
etxe egokia.
Mordo bat etorri da,
geiagon tokia.
Emengo poza eta
emengo pakia!
Esan liteke dala
gure parrokia.

Oke. Badegu motiboa
eskerrak emateko,
egin duenarekin
pozik egoteko.
Banekien giñala
dezente beteko.
Parrokian ez dago
ainbeste jateko.

Etx. Lagunarte berri bat
au degu gaur egun.
Aurretikan aitzera
emana zitzaigun.
Aitortzen degu nola
gustatua zaigun.
Baiña bertso-saioa
bukatu dezagun.

Oke. Etorri bagera're
jan ta edanera,
izan degu bertsoak
kantatzeko era.
Eskerrik asko, ta gugan
beartzen bazera,
beraz zure deiaren
zai geratzen gera.

Eta berriz ere erromeria edo dantzaldia, Epelde eta kon-
painiarekin. Eta, nola ez, Bitorianok txikia bere txanda noiz
iritsiko zai. Beste edonork baiño muxu gorriagoak izango zi-
tuen Bitorianok.

Noizbait amaituko zan Ezkurra mendiko egun luze eta alaia.

Zorionak danei; batez ere, ura antolatu zuten Inazio Mari-
txalar eta bere emazte Maribeli.

Ezkurran, 2009ko maiatzaren 29an, Maritxalarren etxean, Alkateneko Bordan.

Bertsolariak: Azpillaga, Juan Mari Narbaiza, Nikolas Zendoia eta Okelar.

Soiñu-joleak: Bitoriano Ospas, Asentxio Rekalde eta Jon Ansorregi.

Agur-kutsua du Maritxalarren azken grabazio onek. Bazkari ederra izan zan, eta opari-banaketa unkigarria.

Ezkurran ziran Mutrikuko Santa Eskeko ordezkari batzuk ere. Mutrikuko Santa Eskean ezagutu zituen Maritxalarrek, Azpillagaren eskutik, Okelar anaia bertsolariak, Ospas soiñu-jolea eta gaiñerako guztiak. Orain, Maritxalarrek koadro bana emango die opariz Roman Okelar eta Ospasi; baita Santa Eskekoek ere Maritxalarri. Koadroan, Santa Eskeko taldearen argazkia dute.

Ni ere arrapatu ninduen egun artako bazkariak.

Bitoriano txikiak azkar artu zuen soiñua bazkalondoan, bere koadroa jaso zuenean, musu gorri-gorriekin.

Ondoren, bertsolariok asi giñan.

Nar. Merezi zuen saria jaso
du gaur orko irukoak.
Eta gu gera oien ondoan
pozik ibilitakoak.
Baiña alare lendabiziko
jan eta edan bapoak.
Ortik aurrera gertatu bitez
gure Jaunak naitakoak.

Zen. Gaur leku ontan neroni ere
zabaldu'idate atea.
Zuek ez ezik neronek ere
ein det jan ta edatea.
Ikusten ditut nere aurrean,
ori da irukotea!
Beste gauzarik ez zait geratzen:
zorionak ematea.

Azp. Santa Eskean asi giñan gu,
ez dira kontu berriak.
Garai artako eginkizunak
bertso-eskolak asiak.
Ta iru auek beti an zeuden
pozik alkarren jarriak.
Beti gogoan izango ditu
gure Mutrikuko erriak.

Nar. Asi ta segi urterik urte,
zer nolako alegiña!
Batzuek kantuz, besteak soiñuz
eta poltsero bat fiña.
Baiña gaurkoan diferentzi bat
billatzen den, alajaiña:
baten gorputza izango dala
beste bi omenduak aiña.

Zen. Gure Narbaizan ateraldia
berdintzeak naiko lan du.
Koadrilla onek umorea du,
ori garbi ezagun du.
Santa Eskeko lan eder oiek
zirala onek esan du.
Oroigarriak jasotzeko're
sekula ez da berandu.

- Oke. Nagon lekutik neu ere zerbait
esan bearrean nago.
Sentimentuak azaldutzea
ez da naikoa izango.
Lendabiziko danon aurrean
nik auxe nuke esango:
oroigarriak artu ditugu
merezi baiño geiago.
- Azp. Romanek esan duen bertsoa
isilik geunden entzuten.
Badakizue, urteak iñoiz
alperrik ez dira jutun.
Ikusi degu koadro ederrak
nola eman dizkizuten.
Baiña, Roman, zuk bai al dakizu
zenbat merezi dezuten?
- Nar. Romanek beti jaso izan du
jatorraren propaganda.
Ta lenago or txukun egon da
berak eskerrak emanda.
Baiña begira jarri naiz eta
au det esateko txanda:
kantuan nola ari zeran zu,
gure artzaia izanda?
- Zen. Ez dakit nola sartu nauten ni
bertsolaritzaren zonan.
Nik beti dakit ospetsu asko
dagola emen edo an.
Bene-benetan goraltzen ditut
Bitoriano ta Roman.
Zuek baiño alperrikako pranko
egongo dala Erroman.

Oke. Egia da, bai, Santa Eskean
pasa'itugu ainbat urte.
Eta neronen eginkizuna
nolabait egin det bete.
Koadrillak ere estimatu nau,
segitu dit orain arte.
Baiña azkenean merezi baiño
geiago famatu naute.

Azp. Egia al da urrengo txanda,
ta ori nengon utzita.
Neu're poztu naiz zuen saria
gaurko ontan ikusita.
Santa Eskean ainbat enpeiñu
asko degu ikusi-ta.
Zu bertsolari egiña zera
Santa Esketik asita.

Nar. Urte pilla bat bada Mutrikun,
egin bear det aitortza,
Santa Eskea izandu dala
denboraldi bat zorrotza.
Egun onetan zu ikusita
dadukat neure biotza,
gogoratuta musugorri au
ta tiribiribi-otsa.

Zen. Gure Okelar berriro ere
aldamenetik tentatzen.
Ta famosoa izan danikan
berorrek ez du pentsatzen.
Jakin ezazu badakizula
ingurua ondo artzen.
Okelar maite, neroni beintzat
iñortxok ez nau famatzen.



Mutrikuko Santa Eskeko taldea, 2008an.
Erdian, Okelar, aldamenean duela Mendizabal bertsolaria, eta ez oso
urruti Maritxalar.

“Santa Eskera gustora joan izan naiz beti. Amalau urte nituenerako asi
nintzan, ikasitako koplak eta asmatutakoak naastuz. Goizean sasoiz atera
eta inguru onetako baserri geienak pasatzen genituen”.

Okelar

- Oke. Al baldin bada segitzen diot
nere bide zuzenean.
Ta alegiña beti egin det
ontan asten naizenean.
Bitoriano ta Azpillaga
daduzkat aldamenean.
Eta neu ere pozik joaten naiz
auek dijoazenean.
- Azp. Egia da, bai, aizazu, Roman,
oraingoz esan dezuna.
Baiña badakit bertsota dala
eginkizun bat astuna.
Nerekin iñoiz joan izan da ta
da benetako laguna.
Au da bertsota joan bai baiña
iñoiz kobratu ez duna.
- Nar. Kobratu gabe ibiltzen dala
auzoak alaxe dios.
Etxetik igual gure Erroman
aterako da serio.
- Baiña bada bein kobratze ezker
ordua ere, zer Dios!
Debalde ibili eta ez zera
asko aseko bizioz.
- Zen. Nola arrai lan egin duten
ta daude isiltzekotan.
Baiña bikote ospetsu egin
dira auek kontu ontan.
Seguru nago estimatuak
dirala txoko askotan,
Bitoriano soiñu jotzen ta
aitona Roman bertsoan.

- Oke. Bitoriano ta Azpillagakin
katea gendun osatzen.
Eta irurok lagunartean
ederki gendun pasatzen.
Maritxalarrek noizik beiñean
ortxe zigun abisatzen.
Jan ta edan eta juergetan
ez gendun gutxi gozatzen.
- Azp. Egia esan, ez deu damurik
egindako pausuetan,
naiz ta nai aiña gozatu gabe
ibili izan batzuetan,
Bitoriano soiñua jotzen
ta gu biok bertsuetan.
Ea orrela jarraitzen degun
beste urte batzuetan.
- Nar. Aizu, Okelar, zure aurpegian
zuk dadukazu azala!
Zure iritziz Azpillaga da
gidalari printzipala.
Urte batzutan neu're joan nintzan
ta ibili zuek bezala.
Baiña oraintxe konturatu naiz
alperrik joaten nintzala.
- Zen. Nere bertsoak flakoak dira,
beste auenak gizenak.
Baiña neuk ere arrazoi batzuk
eman nai ditut zuzenak.
Nagusi orrek ango arrautzak
jango zituen dozenak.
Maritxalarrek toreatze'itu
jotzen ez duten zezenak.

Oke. Momentu ontan Santa Eskeak
badu ainbat atentzio.
Eta jendeak ibilia du
amaikatxo intentzio.
Narbaiza ere ibilia da,
soiñu-jole Asentxio...
Gerora ere segi dezaten
eite'iet errebentzio.

Azp. Ta emen esan bearra dago
gertatzen diran guztiak.
Poz ematen du talde eder au
elkarrekin ikustiak.
Ta Maritxalar berotutzen du
taldea emen uztiak.
Baiña emengo meritu danak
dauzka bere emaztiak.

Nar. Azpillaga au ain da debilla,
nai nizuteke gogora.
Emakume bat ikusi eta
berealaxe aztora.
Baiña senarra ona daukazu,
andrea ere gustora.
Bi oiegatik etorri gera
olako palaziora.

Zen. Neronek ere telefonotik
entzuna bere esana:
"etorri adi lagunartera,
bazegok jan ta edana".
Baiña ikusten det, andrearena
da sukaldaritza dana.
Maritxalarrek bakar-bakarrik
gonbidatzea du lana.



Maritxalar, Ospas eta Okelar, Ezkurran, 2009ko maiatzaren 29an, Mutrikuko Santa Eskeko taldeak esker onez emandako koadro banarekin.



Mutrikuko Santa Eskeko taldea; besteak beste, Modesto Okelar ere tartean dela. (Oparitutako koadroaren argazkia)

- Oke. Ikasi dute familia bat
mardultzen eta aunditzen.
Eta alare gelditze'iranik
neri ez zait iruditzen.
Maritxalar ta emaztea gaur
saiatu dira zerbitzen.
Eta aurrera urte askoan
jarraitu gu gonbidatzen.
- Azp. Gaur ere sendo azaltzen gaude
ezer badagon lekutik.
Lenago ere olako asko
gaude gu eginda junik.
Zeiñen ederki aurkitzen geran,
ez zaigu falta lagunik.
Don Juan Carlosek'e ez du pasako
guk bezelako egunik.
- Nar. Nere alboko lagun Zendoia,
len egon naiz aditua
etxe onetan andreak dula
sekulako zerbitzua.
O, Maritxalar, ez adi jarri
geldoa edo izua.
Andre ederra artzeagatik
irea dek meritua.
- Zen. Gure Narbaiza aldrebesa da
eta onek esan dio.
Nik beste pixkat aldamenetik
erantsi nai diot geio.
Bizitza-mailla eraman nai ta
Ezkurra gaiñera io.
Ojalatero-kontu oiekin
egin zan millonario.

- Oke. Langille ona beti izan zan
gazte-denbora osuan.
Gero Amasa igota, berriz,
andik gora egin zuan.
Ona etorrita saiatu berriz
etxea ezin jasuan.
Andre ederra artu zuan ta
bera ere edertu zuan.
- Azp. Berdingabeko palazioa,
badauka kategoria.
Ez da erreza nunai billatzen
au baiño leku obia.
Ta orain biok jaso zazue
botatzen dedan loria:
gizona oso ederra dago,
baiña andrea obia.
- Nar. Aizazu, Roman, zuri entzunda
danak arritu dirade.
Baiña histori pixkat eginda
ez al da izango obe?
Zuk diozunez Maritxalar da
andre on baten mirabe.
Ori jakinda zeu nola zaude
andrerikan artu gabe?
- Zen. Kantu bapoak, edozer esan,
jarraitu bearko beraz.
Era ontako ekiñaldiak
ez bait dauzkagu aukeraz.
Zu, Maritxalar, gaur talde ontan
jar zaite erantzueraz.
Maribeltxori noiz erakutsi
bear diozu euskeraz?

- Oke. Segitu egin bearke degu
bein asi geraden gisan.
Gauza aundirik ez da espero
orain neronen peskizan.
Andre-kontuan, egia esan,
ez det ausardirik izan.
Orain kontuan eroria naiz,
bertsolai ona ez nintzan.
- Azp. Egia esan, ez da ain ona
zuzen dagona uztia.
Baiña nik nai det egin bearra
daukana erakustia.
Bertsotan ezingo degu pasa
gaur arratsalde guztia.
Ez al da obe, Jon Ansorregi,
soiñua jotzen astia?
- Nar. Ara, Okelar, nik beste itz bi
lengo gaiaren peskizan.
Gorabera asko ikusia nauk
mundu ontako bizitzan.
Egia esan, neu ere onuntz
etorria zuen gisan.
Garai batean akordau banintz
soltero egongo nintzan.
- Zen. Azpillagaren esanaldia
ondo juzgatzen det gaur nik,
soiñu-jole onek orain artean
nola ez dun egin lanik.
Baiña Okelarri agindutxo bat
eman nai diot oraindik.
Baiña orrek ez du iñoiz esan nai
tontoa izan zeranik.

- Oke. Neure iritzia emango det nik
nai bazendukete jakin.
Neure kasaka al dana egiten
beti egin diot ekin.
Usteltasunik ez det azaldu,
al bada gogoz eta fin.
Saiatu naiz ni zerbait egiten,
naikoa onenbestekin.
- Azp. Badakizue nola dagoen
gaur ezkontzaren bolada.
Ezkontutzea pentsatutzea
ori seiñale ona da.
Agure zarrak ezkontzea ere
orain jarri da modara.
Roman, ezkontzen baldin bazera
ni joango naiz bodara.
- Nar. Olatz aldeko mutilzar auek
ez dira oso izuak.
Eta ez ditu inoiz beldurtu
beren gaineko pisuak.
Bizimoduan aurrekaldera
tirri-tarraka pausuak.
Zirri gozoak berak eginda,
besteri konpromisuak.
- Zen. Azken bertsoa kantatu nai det
nere oraingo ekintzan.
Baiña origatik arrazoi auxe
eman nai diot eskeintzan.
Zure leengo bertso txo orri
ausnarketan ari nintzan.
Txirrita ere ez zan ezkondu
baiña ederki bizi zan.

Oke. Ez dago dudik, batzun iritziz
degu probetxuzko gauza.
Eta neuk ere lanteri ortan
ez det egiten eskusa.
Ezkondutzea komeni bazait
geigo ez det nai luza.
Enkargatzera noan Xabiñi
bodarako autobusa.

Onenbestez amaitu genuen zortziko nagusian egindako
saioa.

Okelarren azken bertso au obeto ulertzeko, kontuan izan
bear da Xabin Pagoagak bere kotxe aundian eraman zituela,
azken egun artan, Mutrikutik Ezkurrara, Okelar bera, Azpi-
llaga eta Bitoriano.

Ansorregi gazteak eta Bitorianok soiñu-joaldia egin zuten
gero. Baita Asentxiok ere, soiñu aundiarekin. Bazan an artista.

Soiñuaren ondoren, danok jarraitu genuen koplatan.

Azp. Maritxalarrek elkartu gaitu
bazkaltzen ainbeste lagun.
Azkenengoa ez bedi izan,
olaxe jarrai dezagun.

Nar. Linterneroa daukat aurrean,
auxe dago bigarrena.
Mundu onetan ori izango da
ofiziorik onena.

Zen. Zerbait pentsatzen asita nago
auek ikusi ta gero.
Neronek ere naiago nuen
banintza ojalatero.

- Oke. Emen norberak ongi dakizki
norbere afizioak.
Linternerok bezelakorik,
oiek bai ofizioak.
- Azp. Ojalatero edo arotza,
berdin-berdin azkenean.
Oraindik sasoiz zaudete eta
jarrai zazue lanean.
- Nar. Erdoitutako tubo zar batzuk
porlanarekin nastuta.
Iru-lau txoillo arrapatuta
or daude aberastuta.
- Zen. Al dan bezela egite'ituzte
tuboetako loturak.
Eta urrezko prezioekin
bidaltze'ituzte fakturak.
- Oke. Linternerok egin ziraden
etxe bikaiñaren jabe.
Oiek ez dira nolanai eiten
besteri ezer kendu gabe.
- Azp. Gazte-denboran ez gendun izan
astakeria besterik.
Orain ez dago inola ere
gu aurkitzea gazterik.
- Nar. Edonon dago tantana eta
nunai dago itukiña.
Ta onenaren prezioan kobrau
merke antzean egiña.

- Zen. Telefonotik deitzen dutena,
aizu, egia ote da?
“Oye, Maritxalar, ¿vienes rápido?”
ez pasatzeko gotera.
- Oke. Ez zitzaieten damutuko, ez,
lan egitera juana.
Baiña munduan libre egoten da
al duanak al duana.
- Azp. Maritxalarri begiratuta
ez dago gizon makala.
Baiña akats bat dauka berekin:
kilo geiegi daukala.
- Nar. Gure auzoan badago aur bat
iru-sei bat urte edo.
Berarek dio sekula ez dala
izango ojalatero.
- Zen. Azpillagari erantzun gabe
ezingo diot ba laga.
Ori ez dezu kilo geiegi,
ori da aurrerakarga.
- Oke. Ojalateroak ibiltzen dira
leku guztitan barrena.
Norbaitek bere antza badauka
igual Maritxalarrena.
- Azp. Maritxalarri esan bearra
daukat urrengo itzean.
Kanpoan zintzo ibili eta
saiatu zaite etxean.



Okelar eta Maritxalar, Okelar baserrian,
2012ko maiatzaren 30ean

“Orain urte asko, 1985ean, Jon Azpillagak aipatu zidan bazuela Mutrikun lagun bertsolari bat oso ona eta inor gutxik ezagutzen zuena. Askotan zirikatu zuela, baiña ez zuela plazaz plazako bertso-lana maite. Eta urrengo bilera ekartzeko eskatu nion, ezagutu nai nuela-eta. Eta esan zidan Azpillagak: ‘Etorri Mutrikura, Santa Eskera, ezagutu nai badek’. Eta baita joan ere. Orrela ezagutu genuen elkar. Eta ni erabat txoratuta gelditu Romanekin.”

Inazio Maritxalar

- Nar. Mutiko orri begira, Roman,
sari egoten gera gu.
Aurpegi gorri-gorria du ta
orren itxura ez al du?
- Zen. Gure Azpillagak aipatu ditu
aurea eta atzea.
Ez al da obe etxean formal
ta kanpoan saiatzea?
- Oke. Lagun Zendoiak kantatu digu
oso polit ta dotore.
Kanpoan saiau ta etxekoa
or egongo da gero're.
- Azp. Sasoi dan arte saiatu bear
degu bear dan moduan.
Orrela bada berdin saiatu
etxean eta kanpuan.
- Nar. Ondo pentsatzen jarri ezker
jartzen naiz mala letxean.
Modu ontara ontaz aurrera,
ez kanpo ta ez etxean.
- Zen. Inoiz trabarik ez digu jarri
etxekoandre Xexilik.
Beraz kanpoko txorakeriak
gorde ditzagun isilik.
- Oke. Danok dakigu bizitza onek
milla konduta dauzkala.
Etxean zuzen ibilitzea,
orixe da printzipala.

Azp. Arratsaldea ezin da pasa
Santa Eskean bezala.
Urrengo buelta datorrenean
Romanek buka dezala.

Nar. Gure indarrak mingaiñez beintzat
dabiltza modu fuertean.
Ta umorerik ez da faltako
ola gabiltzan artean.

Zen. Maritxalarrek ofizio bat
baiño geiago ditula,
baldin ta ondo filmatzen badu
gaur emengo pelikula.

Oke. Nere ustetan ez dago gaizki
danok nonbait azaltzeko.
Soiñua ere bertan daukagu
pelikulari jartzeko.

“Amen” esatea besterik ez zitzaigun falta.

Ez adiorik

Onelaxe amaitu zan, Ezkurra mendian, ogeita bost urteko ibilaldia.

Saiatu gera, nola edo ala, Mutrikuko Santa Eskeko talde-tik piztutako argiaren ondorena erakusten eta Roman Okelarren leengo bertsozaritza agurgarria ezagutzen.

Gure ustez, bertso-saiorik onenak aukeratu ditugu, aalik eta testigantzarik osoena eskeiñiz. Bertso gutxi batzuk gelditu dira txokoan; batez ere, grabaketa eskasengatik; zailla baita grabaketak ondo jasotzea bazkalondo eta afalondoetako giroan.



Roman, Okelar baserrian, 2012ko maiatzaren 3an.

Urrezko lana egin du Maritxalarrek: billerak antolatu, ar-dura geienak bere gain artu, grabaketa-tresnarekin saioak jaso ekiñaldiz ekiñaldi...

Ogeita bost urteren buruko bertso-saioak ezagututa, nork sinistu bear degu plazara irten gabekoa dala Roman Okelar bertsolaria?

Gaur, ibilera oso galduta dago Roman. Eta Ezkurrako egun ura ezker ez da ausartzen bazkari oietara joaten. Beraz, orrelako saioak amaitutzat bezela jo bear Okelarrentzat.

Besarkada bat, Roman, guztion partetik.

Nikolas Zendoia

Aurkibidea

| | |
|-----------------------------------|-----|
| Aurkezpena | 7 |
| Solasean..... | 11 |
| Bertso-saioak | |
| Bidania (1985) | 23 |
| Aduna (1986)..... | 75 |
| Mutriku (1986) | 89 |
| Bidania (1986) | 121 |
| Aduna (1987)..... | 129 |
| Mutriku (1987) | 135 |
| Lesaka (1988) | 157 |
| Hernani, Astigarraga (1988) | 167 |
| Mutriku (1989) | 173 |
| Hondarribia (1989) | 179 |
| Mendaro (1989/1990)..... | 183 |
| Hernani (1991)..... | 193 |
| Astigarraga (1997) | 205 |
| Amasa (1999)..... | 217 |
| Lesaka (2001) | 231 |
| Lesaka (2002) | 243 |
| Mutriku (2003) | 253 |
| Lesaka (2003) | 267 |
| Lesaka (2004) | 279 |
| Amasa (2006)..... | 289 |
| Ezkurra (2007)..... | 303 |
| Ezkurra (2009)..... | 317 |
| Ez adiorik | 337 |

